

NOG STEEDS NIET VEILIG

VENEZOLANEN KRIJGEN GEEN BESCHERMING IN
CURAÇAO

Amnesty International is een wereldwijde beweging van 10 miljoen mensen die een beroep doet op de menselijkheid van iedereen en campagne voert voor verandering, zodat we allemaal van onze mensenrechten kunnen genieten. Onze visie is een wereld waarin machthebbers zich aan hun beloftes houden, het internationale recht respecteren en verantwoording afleggen over hun beleid. We zijn onafhankelijk van enige regering, politieke ideologie, economisch belang of religie en worden voor het overgrote deel gefinancierd door lidmaatschappen en donaties. We geloven dat solidariteit met en compassie voor mensen in de hele wereld onze samenlevingen kan verbeteren.

© Amnesty International 2018

Tenzij anders vermeld is de inhoud van dit document vrijgegeven onder een Creative Commons-licentie (naamsvermelding, niet-commercieel, geen afgeleide werken, internationaal 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Voor meer informatie kunt u terecht op de toestemmingspagina op onze website: www.amnesty.org.

Waar materiaal wordt toegeschreven aan een andere auteursrechthebbende dan Amnesty International valt dit materiaal niet onder de Creative Commons-licentie.

Voor het eerst gepubliceerd in 2021 door Amnesty International

Peter Benenson House, 1 Easton Street
Londen WC1X 0DW, Verenigd Koninkrijk

Index: EUR 35/4724/2021

Oorspronkelijke taal: Engels

amnesty.org

Omslagfoto: Schoenen en reddingsboei van Venezolanen die zijn aangespoeld aan de noordkust van Curaçao. © Berber van Beek / Studiorootz

INHOUD

1. BEGRIPPENLIJST	5
2. SAMENVATTING	7
3. METHODOLOGIE	12
4. ACHTERGROND	14
4.1 MENSENRECHTENPROBLEMEN NOG STEEDS URGENT	14
4.2 MENSEN BLIJVEN VENEZUELA ONTVLUCHTEN VANWEGE MENSENRECHTENSCHENDINGEN	15
5. JURIDISCH KADER	17
5.1 MENSENRECHTEN IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN	17
5.2 INTERNATIONALE MENSENRECHTENWETGEVING EN -STANDAARDEN	18
6. AANKOMST IN CURAÇAO	22
6.1 GEEN BESCHERMING IN VENEZUELA	22
6.2 LEGALE ROUTES WORDEN MOEILIJKER	24
6.3 GEEN PAPIEREN, GEEN RECHTEN	27
7. OP ZOEK NAAR INTERNATIONALE BESCHERMING IN CURAÇAO	29
7.1 DE NIEUWE BESCHERMINGSPROCEDURE	30
7.2 GEBREKEN IN DE BESCHERMINGSPROCEDURE	31
7.3 NOG STEEDS GEEN BESCHERMING IN CURAÇAO	35
8. DETENTIE EN UITZETTING	36
8.1 AUTOMATISCH GEDETINEERD	36
8.2 ONMENSELIJKE OMSTANDIGHEDEN	39
8.3 UITZETTINGEN: RISICO OP <i>REFOULEMENT</i>	45
8.4 ONWETTIGE DETENTIE EN RISICO OP REFOULEMENT	48
9. OPSLUITING EN UITZETTING VAN KINDEREN	49
9.1 GESCEIDEN GEZINNEN	49

9.2 KINDERRECHTEN GESCHONDEN	52
10. ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN	54
10.1 MENSENRECHTENSCHENDINGEN BESCHOUWD ALS “LANDSAANGELEGENHEID”	54
10.2 FINANCIERING VAN OPSPORING, OPSLUITING EN UITZETTING	55
10.3 BIJDRAGEN AAN MENSENRECHTENSCHENDINGEN	58
11. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	59
11.1 CONCLUSIES	59
11.2 AANBEVELINGEN	61

1. BEGRIPPENLIJST

AIV	Adviesraad Internationale Vraagstukken
ALTERNATIEVEN VOOR DETENTIE	Niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen die de rechten van migranten en asielzoekers beperken (vaak het recht op bewegingsvrijheid of het recht op privacy). Ze variëren in mate van indringendheid en kunnen variëren van registratievereisten tot een borgtocht, aangewezen verblijf, ondertoezichtstelling, meldingsplicht, elektronische tags of huisarrest
ASIELZOEKERS	Asielzoekers zijn mensen die hun eigen land hebben verlaten en internationale bescherming zoeken, maar nog niet erkend zijn als vluchteling
VERKLARING VAN CARTAGENA	De Verklaring van Cartagena over Vluchtelingen is opgesteld door een college van experts uit de Amerika's. De verklaring breidt de definitie van vluchteling uit tot mensen die hun land ontvlucht zijn omdat hun leven, veiligheid of vrijheid werd bedreigd door algemeen geweld, buitenlandse agressie, interne conflicten, massale schendingen van de mensenrechten of andere omstandigheden die de openbare orde ernstig verstoorden
CAT	VN-verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke en Onterende Behandeling of Bestrafing
STATUUT	Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden is een wettelijk instrument waarmee de politieke verhoudingen tussen de vier landen van het Koninkrijk der Nederlanden zijn vastgelegd: Aruba, Curaçao en Sint Maarten in het Caribisch gebied, en Nederland in Europa.
CPT	Europees Comité ter Voorkoming van Marteling en andere Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing
(ARTIKEL 3 VAN DE) EVRM	Artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden zegt dat: "Niemand mag worden onderworpen aan marteling of aan onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing." Hieruit volgt het verbod om een persoon uit te zetten naar een ander land als het aanneemelijk is dat hij/zij daar zal worden gemarteld.
UITZETTING	Terugkeer van een persoon naar het land van herkomst of vast verblijf na een officiële beslissing om te vertrekken. Uitzetting kan plaatsvinden op verschillende manieren, maar betekent meestal dat iemand wordt gedetineerd en tijdens de uitzetting wordt begeleid door een veiligheidsbeambte van de nationale politie of de immigratieautoriteiten van het uitzettende land.

DE VREEMDELINGENBARAKKEN	Deel van de gevangenis, het Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDDK), dat gereserveerd is voor de detentie van vreemdelingen.
HRDC	Human Rights Defense Curaçao
INTERNATIONALE BESCHERMING	Internationale bescherming is een verplichting onder internationale vluchtelingenwetgeving en wordt van kracht als iemand zich buiten zijn/haar eigen land bevindt en niet naar huis kan terugkeren vanwege de risico's die hij/zij daar zou lopen. Het begrip omvat alle activiteiten die gericht zijn op het volledig respecteren van de rechten van het individu in overeenstemming met de internationale mensenrechten, humanitair recht en vluchtelingenrechten. Het omvat de bescherming voor mensen die onder de klassieke definitie van vluchtelingen van het Vluchtelingenverdrag en onder de uitgebreide definitie van vluchtelingen van de Verklaring van Cartagena vallen. Het omvat tevens aanvullende vormen van bescherming.
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
RAAD VOOR RECHTSHANDHAVING	Een juridische entiteit die verantwoordelijk is voor de algemene inspectie van de organisaties in de juridische keten van Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
LTU	Landstoelating, Toelating en Uitzetting - de Curaçaose immigratiewet.
COMMISSIE MEIJERS	De Commissie Meijers is een permanente commissie van experts op het gebied van internationaal migratie-, vluchtelingen- en strafrecht in Nederland.
MIGRATIEGERELATEERDE DETENTIE OF VREEMDELINGENDETENTIE	Migratie-gerelateerde detentie verwijst naar “het beroven van de vrijheid van een individu, meestal administratief, voor een vermeende overtreding van de voorwaarden voor binnenkomst, verblijf of vestiging in het ontvangende land”. Vreemdelingendetentie kan veel verschillende vormen aannemen, waaronder detentie in (straf)gevangenissen, in speciale detentiecentra, door middel van maatregelen die de bewegingsvrijheid beperken en in kampen met een gesloten regime.
(NON-)REFOULEMENT	Het principe van non-refoulement is bindend voor alle staten en verbiedt het (terug)sturen van mensen naar een plek waar ze reëel risico lopen op ernstige mensenrechtenschendingen.
SDKK	De gevangenis in Curaçao, het Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou
VLUCHTELING	Iemand die zich niet in zijn of haar land van herkomst bevindt en gegronde vrees heeft voor vervolging op basis van ras, godsdienst, nationaliteit, lidmaatschap van een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging, zoals gedefinieerd in het Vluchtelingenverdrag van 1951.

2. SAMENVATTING

“Ik schreeuwde: ‘Rafael, Rafael!’ en hoopte dat hij me achter de hoge gevangensmuren zou horen.”

David, de vader van Rafael (17 jaar), januari 2021

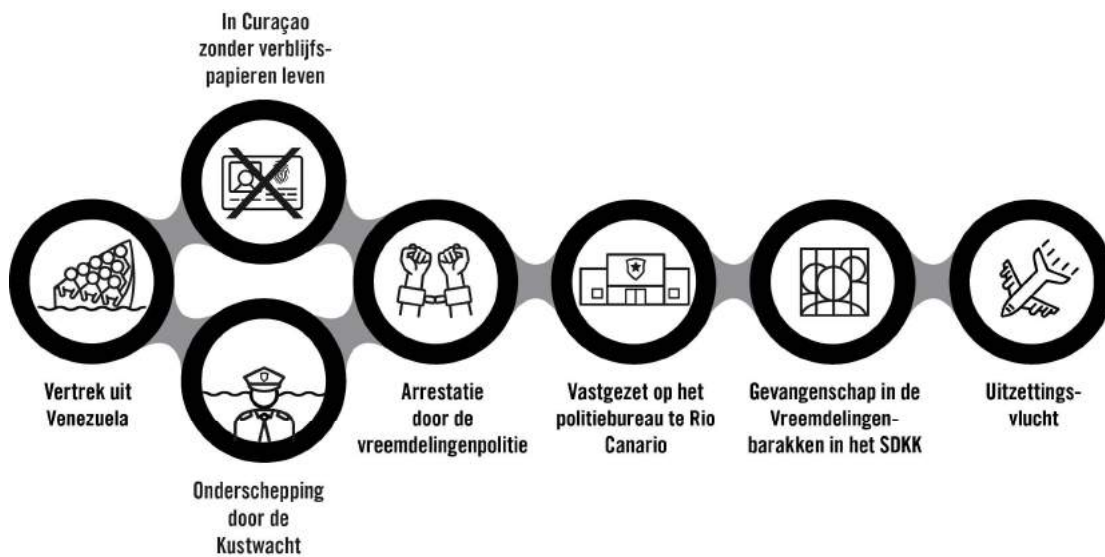
In 2018 publiceerde Amnesty International het rapport *Opgesloten en uitgezet. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao*. Uit het rapport bleek dat de regering van Curaçao Venezolanen het recht op internationale bescherming ontzegde. Venezolanen die op het eiland woonden en geen verblijfsvergunning hadden werden automatisch gevangengezet in detentiecentra en politiecellen, waarna ze uitgezet werden. De omstandigheden tijdens hun detentie waren onmenselijk.¹ Dit nieuwe onderzoek van Amnesty International laat zien dat de situatie van Venezolanen die naar Curaçao gevlucht zijn, onder wie kinderen, niet verbeterd is. Ze zijn nog steeds het slachtoffer van mensenrechtenschendingen als automatische detentie onder onmenselijke omstandigheden, mishandeling, ontzegging van het recht om bescherming te zoeken en “refoulement”.

De humanitaire en mensenrechtencrisis in Venezuela is de laatste jaren steeds ernstiger geworden. Er heerst extreme armoede en de zorgsector is ingestort. In 2020 stelde de Onafhankelijke Internationale Onderzoeksmissie voor Venezuela van de VN vast dat de Venezolaanse autoriteiten zich schuldig hebben gemaakt aan ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder buitengerechtigde executies, willekeurige detentie en excessief geweld, die neerkomen op misdaden tegen de menselijkheid. Hierdoor zijn miljoenen Venezolanen hun land ontvlucht en ontstond een van de grootste crises rond gedwongen ontheemding ter wereld. Curaçao is een bestemmingsland gebleven, zelfs nu het voor Venezolanen vrijwel onmogelijk is om het eiland op een reguliere manier te bereiken. Daarom zien veel Venezolanen geen andere optie dan op een irreguliere manier op een boot naar Curaçao te stappen. Tijdens de gevaarlijke overtocht stellen ze hun leven in de waagschaal. In de afgelopen drie jaar zijn minstens 60 mensen verdronken of vermist geraakt tijdens hun poging om Curaçao over zee te bereiken. Daarnaast is het moeilijker geworden om een verblijfsvergunning te bemachtigen. De meeste Venezolanen voldoen niet aan de criteria die regering hanteert voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning. Ze worden daarom gedwongen om irregulier op het eiland te wonen. Er wonen naar schatting 17 duizend ongedocumenteerde Venezolanen op Curaçao. Ze mogen niet werken of gebruik maken van het nationale zorgstelsel, waardoor ze grote kans lopen op uitbuiting en misbruik.

Na nationale en internationale druk introduceerde Curaçao in 2019 een vernieuwde internationale beschermingsprocedure onder artikel 3 van de EVRM, met hulp van Nederland. Amnesty ontdekte echter dat de procedure niet voldoet aan internationale standaarden. De Curaçaose autoriteiten hebben op verschillende plekken van de immigratieketen de rechten geschonden van Venezolanen die bescherming nodig hadden. In de meeste gevallen begint deze keten (zie volgende pagina) wanneer Venezolanen op zee onderschept worden door de Kustwacht Caribisch Gebied; in een kleiner aantal van de gevallen worden ze aan land gearresteerd. Nadat de Kustwacht hen heeft overgedragen aan de Curaçaose vreemdelingenpolitie,

¹ De nationale immigratiewet, de LTU, kent de begrippen “verwijdering” en “uitzetting”. Irreguliere migranten worden verwijderd. Uitzetting vindt plaats als een vreemdeling zijn verblijfsvergunning wordt afgenomen en het land wordt uitgezet (bijvoorbeeld wanneer hij een misdrijf heeft gepleegd). Voor dit rapport wordt het begrip uitzetting als algemene term gebruikt (zie ook de begrippenlijst).

worden ze naar het politiestation in Rio Canario gebracht. Ze moeten veel horden nemen om internationale bescherming aan te kunnen vragen. Tijdens de detentie in het politiestation zetten immigratiebeambten hen onder druk om een in het Nederlands gesteld uitzettingsbevel te ondertekenen, ongeacht of ze internationale bescherming nodig hebben. Hun rechten worden niet aan hen uitgelegd en er wordt hun geen tolk aangeboden. Vervolgens worden ze automatisch en onder onmenselijke omstandigheden gevangengezet in de Vreemdelingenbarakken van de gevangenis, het Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDKK) (hierna: de Vreemdelingenbarakken), alweer ongeacht of ze bescherming nodig hebben. In de gevangenis worden ze verbaal en fysiek geïntimideerd door gevangenenbewaarders, met als doel om hen te ontmoedigen om juridische hulp in te roepen en bescherming aan te vragen. Advocaten en ngo's krijgen geen standaard toegang tot het detentiecentrum om juridische hulp te verlenen. Bovendien weerhoudt het vooruitzicht van detentie voor onbepaalde tijd, onder onmenselijke omstandigheden, mensen ervan om een beschermingsprocedure te beginnen.

Bryan², die in februari 2021 vanuit het detentiecentrum met Amnesty International belde, vertelde hoe de bewaarders hem ontmoedigden om bescherming te zoeken. *“Ze zeiden dat we nooit een advocaat zouden krijgen. Ze zeiden: ‘We gaan jullie uitzetten, want we geloven jullie leugens niet. Jullie zijn illegalen en jullie zijn hier alleen maar om ons geld te stelen. Als je om bescherming vraagt zal je hier heel lang moeten blijven.’”*

Als mensen blijven volhouden dat ze de artikel 3-EVRM-beschermingsprocedure willen starten, worden ze geconfronteerd met andere gebreken van de procedure. Ze vinden de setting en de aard van de ondervraging tijdens de beoordeling over hun recht op bescherming intimiderend, omdat de agenten van de vreemdelingenpolitie, die de interviews afnemen, dezelfde zijn die hen hebben gearresteerd en gevangengezet. Verder is de procedure niet wettelijk geregeld, maar worden er beleidsregels gevolgd, wat het onduidelijk maakt in hoeverre mensen die bescherming zoeken rechten aan deze regels kunnen ontlenuen. Het besluitvormingsproces is niet transparant: de Curaçaose autoriteiten geven mensen onvoldoende informatie over hun procedure of de besluitvorming, waardoor ze in grote onzekerheid verkeren. Tot dusver heeft de procedure alleen maar geleid tot afwijzingen.

De detentie van vreemdelingen voldoet nog steeds niet aan internationale standaarden. Venezolanen worden nog steeds automatisch gevangengezet in de Vreemdelingenbarakken. De detentie is voor onbepaalde tijd, want er is geen automatische herbeoordeling van de beslissing tot gevangenzetting door een rechter. Mensen kunnen alleen vrijkomen door een besluit van de minister van Justitie en als ze iemand hebben die garant voor hen staat, wat tot grote willekeur leidt. De omstandigheden in de Vreemdelingenbarakken zijn sinds het eerdere rapport uit 2018 onmenselijk gebleven, en in basisbehoeften als voedsel en hygiëne wordt onvoldoende voorzien. Mensen vertelden aan Amnesty International hoe de gevangenenbewaarders hen geestelijk en fysiek mishandelden; zo werden ze onder meer behandeld als criminelen en gedwongen om naakt kikkersprongen te maken. Dit draagt bij aan een sfeer van straffeloosheid voor de bewaarders en de

² Interview met “Bryan”, Willemstad, 8 februari 2021 (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

politie. In 2019 werd een groep Venezolanen in vreemdelingendetentie door de politie met rubberkogels beschoten. Het opzettelijke en buitensporige geweld dat de politie tegen hen gebruikte en de ernst van de verwondingen lijken neer te komen op mishandeling of marteling.

Miguel³, die ook met rubberkogels werd beschoten, herinnert zich hoe de bewaarders hem en zijn groep straffen omdat ze bescherming zochten: *“Toen begon de gekte: de bewaarders lieten ons niet slapen. Ze maakten de hele tijd lawaai met hamers. Ik moest op de grond slapen en kreeg slecht te eten. Ik viel in vijf maanden 35 kilo af. Ze brachten ons psychologische schade toe om ervoor te zorgen dat we het eiland zouden verlaten.”*

De klachtenprocedure is voor gevangengezette vreemdelingen vrijwel ontoegankelijk, omdat het gevangenispersoneel hun daar geen informatie over geeft en omdat het heel moeilijk is om een advocaat te regelen om een klacht in te dienen. Zelfs een officiële klacht van advocaten na het eerder beschreven schietincident, over ernstig fysiek geweld, resulteerde niet in een onafhankelijk onderzoeksrapport.

De nieuwe renovatieplannen voor de Vreemdelingenbarakken, hoofdzakelijk gefinancierd door Nederland, lijken geen substantiële verbeteringen te omvatten: de barakken bevinden zich nog steeds op het gevangensterrein, er zijn geen niet-vrijheidsbenemende alternatieven voor detentie, en kinderen worden nog steeds gevangengezet op basis van hun migratiestatus.

Mensen die internationale bescherming zoeken zijn nog steeds niet automatisch uitgesloten van uitzetting. Zij zijn in hoge mate afhankelijk van advocaten of de ngo Human Rights Defense Curaçao, die de overheid moeten overtuigen om hen niet uit te zetten. Soms vindt dit zelfs plaats op de luchthaven, als ze op het punt staan om uitgezet te worden. Dit overkwam Ana⁴ ook. Haar uitzetting in 2019 werd pas op het allerlaatste moment stopgezet, toen ze al op de luchthaven was. Ondanks dat ze bescherming had aangevraagd, misleidden bewaarders haar door te zeggen dat ze een afspraak had op het migratiekantoor, en brachten haar naar de luchthaven. Ze kon haar bezittingen niet meenemen en droeg gevangenskleding. Ana vertelde aan Amnesty International: *“Ik dacht dat ik naar het migratiekantoor zou gaan, waar ik zou kunnen uitleggen dat ik bescherming nodig had. Ik probeerde uit te leggen dat ik niet terug kon naar Venezuela, al helemaal niet in gevangenskleding.”*

Advocaten of HRDC kunnen uitzetting niet altijd voorkomen, omdat het voor hen moeilijk is om in contact te komen met Venezolanen die in vreemdelingendetentie zitten. Eind 2019 onderschepte de Kustwacht drie boten met in totaal 97 Venezolanen die Curaçao probeerden te bereiken. Sommigen werden in de barakken gezet; een andere groep werd ondergebracht in de sporthal van het politiestation in Rio Canario. Op verzoek van Curaçao hielpen Nederlandse militairen bij het bewaken van de sporthal. De Curaçaose autoriteiten stonden niet toe dat advocaten contact konden maken met de Venezolanen. Binnen drie weken werden ze weer uitgezet naar Venezuela. Advocaten omschreven dit als een collectieve uitzetting, wat een schending is van het internationale recht. Amnesty International vindt het hoogst onwaarschijnlijk dat de Curaçaose autoriteiten in drie weken tijd in de gelegenheid zijn geweest om 95 mensen grondig en individueel te beoordelen, en dat de Venezolanen daarbij toegang hadden tot juridische ondersteuning. Doordat de Curaçaose autoriteiten hebben nagelaten om de noodzaak tot bescherming grondig en per individu te onderzoeken, hebben ze de uitgezette Venezolanen blootgesteld aan een groot risico op ernstige mensenrechtenschendingen. Op basis van het beschikbare bewijs lijken de uitzettingen naar Venezuela een schending van het internationale recht, in het bijzonder van het principe van non-refoulement.

Curaçao heeft de rechten van Venezolaanse kinderen geschonden, omdat ze zijn gevangengezet en van hun ouders zijn gescheiden. Kinderen worden niet met hun ouder(s) herenigd als ze op het eiland wonen, en de ouder(s) mag/mogen hen ook niet bezoeken. In plaats daarvan worden ze door de Curaçaose autoriteiten uitgezet zonder de toestemming van hun ouders en voltooiing van een beschermingsprocedure. De Curaçaose autoriteiten zoeken niet uit wie voor het kind zal zorgen of in welke omstandigheden het kind na de uitzetting zal leven. Amnesty International heeft bewijs in handen met betrekking tot acht kinderen die vastzaten of hadden vastgezet tussen volwassenen in de Vreemdelingenbarakken of in jeugdinstanties.

Een van die casussen betreft Rafael, een jongen van 17, die gevangenzat in de Vreemdelingenbarakken, waar de autoriteiten hem niet toestonden om zijn vader of advocaat te zien. Het lukte de Curaçaose autoriteiten om hem te laten tekenen voor zijn uitzetting. Toen hij op de luchthaven van Caracas aankwam, hielden de Venezolaanse autoriteiten hem acht uur vast, omdat ze het verdacht vonden dat een minderjarige had gereisd zonder de toestemming van zijn ouder(s).

³ Interview met “Miguel”, Willemstad, 21 februari 2021 (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

⁴ Interview met “Ana”, Willemstad, 29 maart 2021 (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

In het geval van Yusmari werden haar twee zonen, die toen 15 en 16 waren, automatisch gevangengezet in de Vreemdelingenbarakken, nadat de Kustwacht hen had onderschept en overgedragen aan de Curaçaose vreemdelingenpolitie. Yusmari, die al op Curaçao woonde, kon hen niet bezoeken. Ze vertelt over de tijd dat ze in de Vreemdelingenbarakken zaten: *“Elke keer dat we elkaar belden, moesten we huilen.” Haar jongste zoon, die nu weer terug is in Venezuela, vertelde aan Amnesty International: “Ik voelde me slecht. Ik was er niet aan gewend om opgesloten te zitten.”* Na twee dagen werden Yusmari’s zonen in een jeugdinstelling gevangengezet. Yusmari mocht geen contact met hen hebben of hen bezoeken. Toen ze eindelijk wel toestemming kreeg en zich bij de jeugdinstelling meldde, hoorde ze dat Curaçao haar kinderen al had uitgezet. Amnesty International vindt dat het opzettelijke en ernstige geestelijk lijden dat het overheidspersoneel heeft veroorzaakt door kinderen uit te zetten en van hun ouder(s) te scheiden, in sommige gevallen kan neerkomen op marteling.

Ondanks diverse alarmerende signalen over ernstige schendingen van rechten van vluchtelingen en migranten, hebben de Nederlands autoriteiten hun actieve samenwerking met en steun aan Curaçao geïntensiveerd, vooral op het gebied van het opsporen, gevangenzetten en uitzetten van migranten en mensen die bescherming zoeken. Ze blijven volhouden dat de implementatie van het immigratiebeleid en de daarmee verbonden onregelmatigheden een “landsaangelegenheid” zijn, of, met andere woorden, een interne aangelegenheid. Maar het Nederlandse leger hielp wel bij de bewaking van een groep onrechtmatig gevangengezette Venezolanen, die hoogstwaarschijnlijk collectief uitgezet zouden worden, zonder individuele procedure. Nederland heeft ook substantieel geïnvesteerd in de Kustwacht, die zichzelf ziet als “een schakel in de immigratieketen”. De Nederlandse autoriteiten hebben de Kustwacht voorzien van materieel en personeel om mensen te onderscheppen die op een irreguliere manier met de boot op het eiland aankomen. De Kustwacht draagt onderschepte mensen over aan de Curaçaose vreemdelingenpolitie, ongeacht of ze een hoog risico lopen op mensenrechtenschendingen. De Nederlandse autoriteiten hebben nagelaten om bindende waarborgen voor de mensenrechten te creëren, of om de verleende steun onafhankelijk te monitoren of te evalueren. Ze hebben de risico’s op mensenrechtenschendingen ook niet effectief beoordeeld of vermeende schendingen onderzocht, waardoor ze een systeem van misbruik in stand hebben gehouden. Om die reden heeft de Nederlandse regering gefaald in de toepassing van internationale standaarden voor het respecteren en beschermen van de mensenrechten.

Voor dit rapport interviewde Amnesty International 22 Venezolanen die ongedocumenteerd op Curaçao woonden of hadden verbleven. De meerderheid zocht bescherming en zat gevangen, of had dat gezeten. Sommigen werden tijdens de onderzoeksperiode uitgezet naar Venezuela, of waren al uitgezet. Amnesty International sprak ook met de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten, internationale en lokale ngo’s, wetenschappers en advieslichamen. Op 15 september 2021 vroeg Amnesty International de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten om een reactie op de bevindingen in dit rapport. Op 29 en 30 september 2021 reageerden de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten. Hun reacties zijn waar relevant opgenomen in dit rapport.

AANBEVELINGEN

De regering van Curaçao moet:

- Ervoor zorgen dat alle vreemdelingen die bescherming nodig hebben toegang hebben tot de beschermingsprocedure. Deze moet voldoen aan internationale standaarden, waaronder dat niemand wordt uitgezet naar een plek waar hij of zij reëel gevaar loopt op ernstige mensenrechtenschendingen, wat een schending is van het principe van non-refoulement.
- Ervoor zorgen dat bij alle besluitvorming met betrekking tot kinderen de belangen van de kinderen altijd voorop staan. Ongeachte de migratiestatus van de ouder(s) en/of wettelijke verzorgers, mogen kinderen niet gevangengezet en/of van hen gescheiden worden. Als de regering bewijst dat migratiemaatregelen die de mensenrechten beperken noodzakelijk en proportioneel zijn, moet er voor de hele familie voor alternatieven voor detentie worden gezorgd.
- Ervoor zorgen dat de detentie van migranten en mensen die internationale bescherming zoeken een uitzonderlijke maatregel is, die alleen als uiterste middel mag worden toegepast. De detentie moet zo kort mogelijk duren en mag alleen plaatsvinden indien nodig in de specifieke omstandigheden en in overeenstemming met een legitiem doel conform de internationale mensenrechtenwetgeving.

Het Koninkrijk der Nederlanden moet:

- Ervoor zorgen dat gezamenlijke operaties of activiteiten niet betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen zoals refoulement.

De Nederlandse regering moet:

- Risico's voor de mensenrechten beoordelen en bindende waarborgen voor mensenrechten creëren bij de geboden steun.
- Een onafhankelijke onderzoekscommissie in het leven roepen die de verantwoordelijkheden van Nederland in de Curaçaose immigratieketen met het oog op mensenrechtenstandaarden onderzoekt, in het bijzonder het bewaken van de Venezolanen in de sporthal in 2019 en de activiteiten van de Kustwacht.

3. METHODOLOGIE

Dit rapport kwam tot stand op basis van bureau- en veldonderzoek dat Amnesty International van januari tot juli 2021 op Curaçao verrichtte. Hoewel ongedocumenteerden van andere nationaliteiten op het eiland mogelijk ook bescherming nodig hebben, besloot Amnesty International om zich te richten op Venezolanen, die de grootste groep binnen de ongedocumenteerde populatie vormen.⁵ De organisatie hield diepte-interviews met 22 Venezolanen: 15 mannen, 4 vrouwen en 3 kinderen in de leeftijd van 16 en 17. Negentien Venezolanen werden geïnterviewd terwijl ze op Curaçao verbleven en de drie kinderen in Venezuela. Negen mensen zaten in een beschermingsprocedure. Amnesty International bezocht de Vreemdelingenbarakken in juni 2021. Amnesty International hield interviews met zeven mensen die gevangenzaten en dertien mensen die tussen 2019 en 2021 gevangen hadden gezeten. Twee mensen werden tijdens de onderzoeksperiode uitgezet naar Venezuela. Drie andere geïnterviewden waren al eerder uitgezet; Amnesty International interviewde hen met behulp van ingesproken boodschappen.

In het rapport worden diverse casussen uitgebreid behandeld, omdat ze exemplarisch zijn voor het Curaçaose beleid ten aanzien van mensen die bescherming zoeken en vreemdelingen met een irreguliere migratiestatus. Amnesty International trok de getuigenissen van degenen die geïnterviewd werden na bij hun advocaten, HRDC⁶ en familie, en door ondersteunend bewijsmateriaal te achterhalen, zoals gerechtelijke en andere juridische documenten, en geschreven en opgenomen verklaringen, foto's en video's. Om mensen die met Amnesty International gesproken hebben niet aan nog meer risico's bloot te stellen, zijn bijna alle namen veranderd en – indien nodig – is andere informatie die iets over de identiteit onthult weggelaten. De enige uitzonderingen zijn de casussen van Edixon en Yusmari, die beiden Amnesty International uitdrukkelijk toestemming verleenden om over hun zaken te publiceren.

Amnesty International sprak met vijf advocaten of juristen in Curaçao, die betrokken waren of waren geweest bij Venezolanen die bescherming zoeken. Verder interviewde de organisatie vijftien lokale en internationale maatschappelijke organisaties, waaronder Caritas Curaçao; de Nationale Ombudsman van Curaçao; het Rode Kruis Curaçao en het Internationale Rode Kruis; het vluchtelingenagentschap van de VN (UNHCR); de Raad voor Rechtshandhaving; de Nederlandse afdeling van het kinderfonds van de VN (UNICEF); de Adviesraad Internationale Vraagstukken; Maarten den Heijer (Commissie Meijers); Chrisje Sandelowsky (Universiteit Leiden); de IOM; HRDC; en Venex.⁷ Verder werden door Amnesty International geïnterviewd: de Curaçaose ministeries van Algemene Zaken en Justitie, het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie en Veiligheid, het Nederlandse ministerie van Defensie, en de Kustwacht Caribisch Gebied (hierna: Kustwacht). Daarnaast diende Amnesty International in mei 2021 LOB- en WOB-verzoeken in bij de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten; beide overheden hebben echter de gevraagde informatie binnen de onderzoeksperiode niet overlegd. Op 15 september 2021 vroeg Amnesty International de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten in een brief om opheldering over de bevindingen in dit rapport. Op 29 en 30 september 2021 reageerden de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten. Hun reacties zijn waar relevant opgenomen in dit rapport.

---

⁵ Er zijn geen exacte cijfers beschikbaar over het aantal mensen dat irregulier in Curaçao woont. De schatting bedraagt circa 25.000, van wie er 17.000 Venezolaans zijn. Tot de andere nationaliteiten behoren mensen uit Colombia, Jamaica, Haïti en de Dominicaanse Republiek. Caribisch Netwerk, Elisa Koek, *Curaçao start met registratie migranten via voedselpakketten*, 23 april 2020, bit.ly/2VzPEh4; e-mail-correspondentie met de immigratie-afdeling van het Korps Politie Curaçao, *Overzicht verwijderingen 2020 compleet*, 21 januari 2021.

⁶ Deze mensenrechtenorganisatie houdt zich onder andere bezig met het informeren van vluchtelingen en crisismigranten over hun rechten, en het geven van juridisch advies aan vluchtelingen en anderen van wie de mensenrechten worden geschonden, humanrightsdefense.org.

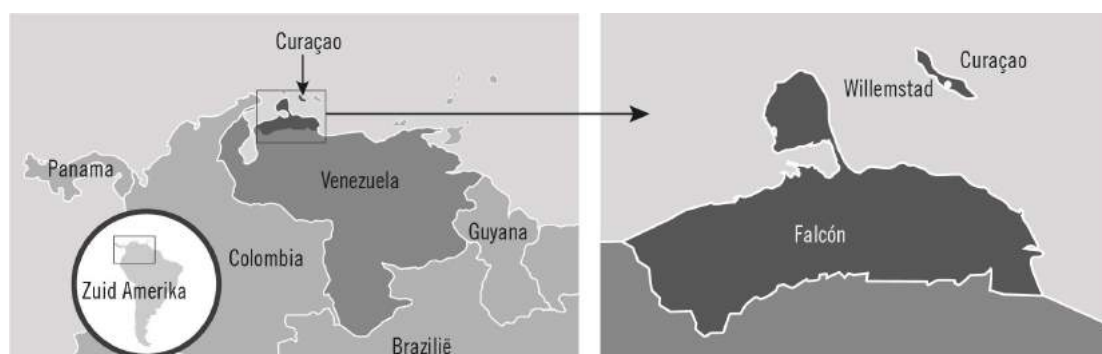
⁷ VENEX is een Venezolaanse diaspora-organisatie, bit.ly/3xf61wV.

Amnesty International bedankt iedereen die aan dit onderzoek heeft bijgedragen, in het bijzonder VluchtelingenWerk Nederland, die het onderzoek heeft medegefinancierd, de geïnterviewde Venezolanen, en hun vrienden en voorstanders in Curaçao.

4. ACHTERGROND

4.1 MENSENRECHTENPROBLEMEN NOG STEEDS URGENT

Curaçao, een eiland op circa 70 kilometer van de Venezolaanse kust, is een belangrijk bestemmingsland voor Venezolanen die hun land ontvluchten.

In 2018 publiceerde Amnesty International het rapport *Opgesloten en uitgezet. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao*. De belangrijkste conclusies ervan waren dat de Curaçaose regering Venezolanen het recht op internationale bescherming ontzegde. Venezolanen zonder verblijfsvergunning werden automatisch en onder onmenselijke omstandigheden in het detentiecentrum en politiecellen gevangengezet, waarna ze werden uitgezet. Omdat Curaçao een van de vier landen van het Koninkrijk der Nederlanden⁸ is, samen met Aruba, Sint Maarten en Nederland, riep Amnesty International Curaçao, Nederland en het Koninkrijk der Nederlanden op deze mensenrechtenschendingen aan te pakken.⁹

Sinds dit eerste rapport hebben advocaten, (lokale) ngo's en internationale organisaties aangegeven dat de situatie voor Venezolaanse vluchtelingen op Curaçao nog geen substantiële verbeteringen laat zien. Er is kritiek op onder meer de internationale beschermingsprocedure. De Commissie Meijers, een permanente commissie van experts op het gebied van internationaal migratie-, vluchtelingen- en strafrecht, concludeerde dat "De procedure lost derhalve de ontstane illegalenproblematiek niet op, lijkt er slechts aan bij te dragen en heeft in hoge mate het karakter van een schaaamlap."¹⁰ Verschillende nationale en internationale organisaties en Nederlandse parlementariërs hebben hun zorgen geuit over het feit dat de detentieomstandigheden niet voldoen aan de internationale standaarden.¹¹ Verder hebben lokale advocaten verklaard dat Curaçao mensen collectief heeft uitgezet, en samen met activisten hebben ze alarm geslagen over minderjarigen die door de regering worden gevangengezet en uitgezet. In diezelfde periode heeft Nederland het Curaçaose verzoek om assistentie gehonoreerd met het verlenen van technische

⁸ Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, besluit van 1 november 20210, Staatsblad 2010, 775.

⁹ Amnesty International, *Opgesloten en uitgezet. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao*. (Index: EUR 35/8937/2018).

¹⁰ Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielpcedure op Curaçao*, 22 juni 2020, p. 4.

¹¹ Dick Drayer, NOS, *Kamerleden: langdurig opsluiten Venezolanen in Curaçao menonwaardig*, 13 januari 2020, bit.ly/3AaLEcX.

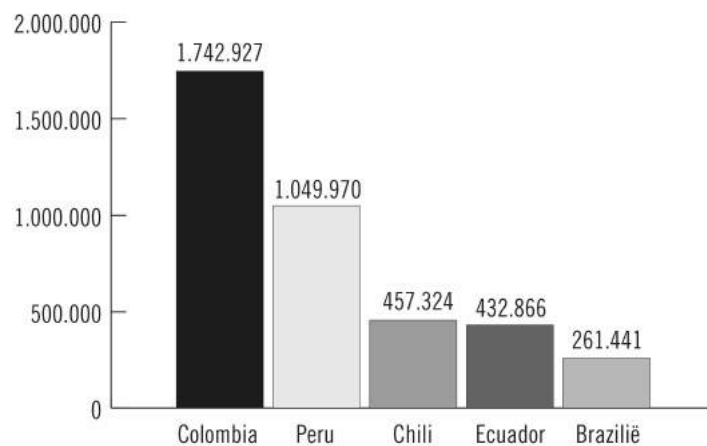
ondersteuning en meer dan 23 miljoen euro financiële steun voor grensbewaking, detentie en de beschermingsprocedure.

4.2 MENSEN BLIJVEN VENEZUELA ONTVLUCHTEN VANWEGE MENSENRECHTENSCHENDINGEN

De humanitaire en mensenrechtencrisis in Venezuela is de laatste jaren steeds ernstiger geworden. Er heerst extreme armoede en de zorgsector is ingestort.¹² Het tekort aan medicijnen, die voor de meeste mensen sowieso al onbetaalbaar waren, werd groter.¹³ Een op de drie Venezolanen (meer dan 9 miljoen mensen) hebben niet genoeg te eten.¹⁴ Verschillende mensenrechtenorganisaties, waaronder Amnesty International,¹⁵ hebben verklaard dat de systematische en wijdverspreide repressie sinds minstens 2017 neer kan komen op misdaden tegen de menselijkheid. In 2020 stelde de Onafhankelijke Internationale Onderzoeksmissie voor Venezuela van de VN vast dat de Venezolaanse autoriteiten zich schuldig hebben gemaakt aan ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder buitengerechtelijke executies, marteling, willekeurige detentie en excessief geweld, die neerkomen op misdaden tegen de menselijkheid.¹⁶

Meer dan 5,7 miljoen Venezolanen hebben het land verlaten.¹⁷ Daarmee is het een van de grootste crises rond gedwongen ontheemding ter wereld.¹⁸ Sinds 2014 is het aantal Venezolanen dat wereldwijd bescherming zoekt met 8.000 procent toegenomen. De meeste Venezolanen worden in de regio opgevangen, zoals te zien is in de onderstaande grafiek.

Landen in de regio die in juli 2021 de meeste Venezolanen opvangen

Bron: R4V

Venezuela verlaten kan een zeer gevaarlijke onderneming zijn. Groeiende zorgen over Venezolanen die het land binnenkomen hebben regionale overheden ertoe gebracht om hun grensbewaking te verscherpen en visum-vereisten voor Venezolanen in te stellen. Die hebben daarom vaak geen andere keus dan zichzelf in veiligheid te brengen langs irreguliere routes. Ze kunnen daarbij in handen vallen van smokkelaars, mensenhandelaren en bewapende groeperingen.¹⁹ En groeiend aantal mensen neemt de gevaarlijke

¹² Amnesty International, *Amnesty International Report 2020/21*. (Index: POL 10/3202/2021), p 394.

¹³ Amnesty International, *Amnesty International Report 2020/21* (eerder aangehaald).

¹⁴ World Food Programme, *Venezuela Food Security Assessment*, 23 februari 2020, p. 1, bit.ly/3v96Shh.

¹⁵ Amnesty International, "Venezuela: Crimes against humanity require a vigorous response from the international justice system", 14 mei 2019, [amnesty.org/en/latest/press-release/2019/05/venezuela-crimes-against-humanity-require-response-from-international-justice-system/](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2019/05/venezuela-crimes-against-humanity-require-response-from-international-justice-system/)

¹⁶ *Report of the independent international fact-finding mission on the Bolivarian Republic of Venezuela*, UN Doc. A/HRC/45/33, 14 september-2 oktober 2020, para. 4.

¹⁷ R4V, *Refugiados y migrantes de Venezuela*, r4v.info, geraadpleegd op 17 augustus 2021.

¹⁸ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Venezuela Situation*; [unhcr.org/venezuela-emergency.html](https://www.unhcr.org/venezuela-emergency.html).

¹⁹ UNHCR, *Venezuela Situation*; [unhcr.org/venezuela-emergency.html](https://www.unhcr.org/venezuela-emergency.html).

zeeroutes naar Caribische eilanden als Aruba, Curaçao en Trinidad en Tobago.²⁰ In december 2020 verdronk een groep van 25 Venezolanen nadat hun boot was gekapseisd op weg naar Trinidad en Tobago. Het was dat jaar de tweede vastgestelde schipbreuk in het Caribisch gebied. In 2019 verloren minstens 80 mensen het leven tijdens de overtocht van Venezuela naar Trinidad en Tobago en Curaçao.²¹

Wereldwijd worden 140.000 Venezolanen als vluchteling erkend. Het grootste aantal Venezolaanse vluchtelingen en migranten woont in Colombia: 1,7 miljoen in juli 2021. Andere landen in de regio die veel Venezolanen opvangen zijn Peru (1 miljoen), Chili (457,324), Ecuador (432,866) en Brazilië (261,441) – eveneens in juli 2021.²² Latijns-Amerikaanse landen hebben in totaal 2,7 verblijfsvergunningen verstrekt.²³ President Duque van Colombia, bijvoorbeeld, kondigde in februari 2021 aan dat een maximum van 1 miljoen ongedocumenteerde Venezolanen die in Colombia verblijven de komende 10 jaar een beschermde status zouden hebben. Maar niet alle landen nemen dezelfde maatregelen, en in de afgelopen jaren is er een alarmerende trend van een groeiend aantal landen dat beperkingen oplegt aan Venezolanen die het land willen binnenkomen.²⁴

In de Europese Unie kreeg 83 procent van de Venezolanen eind 2020 in eerste instantie bescherming, meestal op humanitaire gronden. In slechts 10 procent van de gevallen krijgen Venezolanen een vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming.²⁵ In 2020 kende Nederland aan 15 procent van de Venezolaanse asielzoekers de vluchtelingenstatus toe. Sommige Europese landen bieden inmiddels ook bescherming aan Venezolanen op humanitaire gronden, met name Spanje. In dat land krijgen bijna alle Venezolanen een humanitaire verblijfsvergunning.²⁶

---

²⁰ International Organization for Migration (IOM), *Venezuelan Refugee and Migrant Crisis*; iom.int/venezuela-refugee-and-migrant-crisis.

²¹ IOM en UNHCR, *IOM and UNHCR Saddened at Deaths of Refugees and Migrants in Shipwreck off Venezuela Coast*, 15 december 2020; bit.ly/3wuGiQT.

²² R4V, *Evolución de las cifras en los 17 países R4V*, r4v.info/es/refugiadosymigrantes, geraadpleegd op 17 augustus 2021.

²³ Onder meer tijdelijke verblijfsvergunningen, arbeidsmigratievisa, humanitaire visa en regionale visa, waaronder MERCOSUR en UNASUR. UNHCR, *Venezuela Situation*, data2.unhcr.org/en/situations/vensit, geraadpleegd op 17 augustus 2021.

²⁴ Amnesty International, *Trinidad and Tobago: Deportation of 82 Venezuelans violates human rights obligations*, 24 april 2018, bit.ly/3nvFtpo, en Amnesty International, *In Search of Safety: Peru Turns its Back on People Fleeing Venezuela* (Index: AMR 46/1675/2020), bit.ly/3xrxwDg.

²⁵ Eurostat, *First instance decisions by outcome and recognition rates, 30 main citizenships of asylum applicants granted decisions in the EU, Q4 2020*, Table 7, bit.ly/3iC87CG, geraadpleegd op 17 augustus 2021.

²⁶ Eurostat database, bit.ly/3zvlElx, geraadpleegd op 15 juni 2021.

5. JURIDISCH KADER

5.1 MENSENRECHTEN IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Op 10 oktober 2010 hief het Koninkrijk der Nederlanden de Nederlandse Antillen op en maakte Curaçao en Sint Maarten tot nieuwe landen binnen het Koninkrijk. Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland zijn daarmee de lidstaten die samen het Koninkrijk der Nederlanden vormen.²⁷ In het *Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden* (hierna: “het Statuut”) zijn de constitutionele verhoudingen tussen de vier landen vastgelegd, die allemaal hun eigen regering en parlement hebben.²⁸ Deze instituties hebben het recht om zelf wetten te maken die betrekking hebben op de eigen aangelegenheden van de landen. “Koninkrijksaangelegenheden” worden behandeld in de Raad van ministers van het Koninkrijk, die bestaat uit ministers van Nederland en drie gevolmachtigde ministers, die benoemd worden door Aruba, Curaçao en Sint Maarten.²⁹

Op grond van het Statuut heeft ieder land de verantwoordelijkheid om de mensenrechten te beschermen. Maar toetreding tot internationale mensenrechtenverdragen is een “Koninkrijksaangelegenheid”, waar de landen gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn.³⁰ Alleen het Koninkrijk der Nederlanden (niet de individuele landen) kan verdragen ratificeren en vervolgens aangeven op welke landen een verdrag van toepassing is.³¹ Veel verdragen worden alleen voor Nederland ondertekend. Burgers in het Caribische deel van het Koninkrijk zouden daardoor dus minder mogelijkheden hebben om aanspraak te maken op hun rechten dan hun medeburgers in Nederland.³²

Waar migratiebeleid wordt beschouwd als een “landsaangelegenheid” – met andere woorden: een autonome bevoegdheid van de landen binnen het Koninkrijk – zijn de toelating en uitzetting van vreemdelingen en het waarborgen van de mensenrechten Koninkrijkszaken. De volgende artikelen in het Statuut beschrijven de verantwoordelijkheden met betrekking tot de bescherming van migranten- en vluchtelingenrechten binnen het Koninkrijk der Nederlanden:

- **Artikel 3** specificeert wat *Koninkrijksaangelegenheden* zijn: buitenlandse zaken, defensie, Nederlandse nationaliteit en algemene voorwaarden voor de toelating en uitzetting van vreemdelingen.³³
- **Artikel 36** bepaalt dat landen elkaar hulp en assistentie zullen verlenen. Om dit artikel te activeren is het belangrijk dat het land duidelijk om assistentie van het Koninkrijk der Nederlanden vraagt.

---

²⁷ De eerste drie landen bevinden zich in het Caribisch gebied. Het Koninkrijk heeft dus een Europees en een Caribisch deel. Bonaire, St. Eustatius en Saba werden bijzondere gemeenten binnen Nederland.

²⁸ *Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden*, besluit van 1 november 2010, Staatsblad 2010, 775, tekst van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden zoals gewijzigd door de Rijkswet in verband met de buitenwerkingstelling van de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen.

²⁹ Artikel 7 van het Statuut.

³⁰ Nederlandse regering, *Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen*, (BWBR0006799).

³¹ De regering van iedere lidstaat besluit of het land wil toetreden tot het verdrag. Adviesraad International Vraagstukken (AIV), *Fundamentele rechten in het Koninkrijk: eenheid in bescherming*, juni 2018, pp. 8-9.

³² AIV, *Fundamentele rechten in het Koninkrijk: eenheid in bescherming* (eerder aangehaald), pp. 6-7.

³³ *Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden* (eerder aangehaald).

- Artikel 43 zegt in de eerste paragraaf dat elk van de autonome landen de plicht heeft om *het realiseren* van fundamentele mensen rechten en vrijheden, rechtszekerheid en “good governance” te bevorderen. De tweede paragraaf stelt dat het *waarborgen* hiervan een “aangelegenheid van het Koninkrijk” is. Het Koninkrijk is verplicht om in te grijpen als een lidstaat nalaat om zijn verplichtingen op dit gebied adequaat en structureel na te komen en als er intern geen oplossing (redres) wordt geboden.³⁴

5.2 INTERNATIONALE MENSENRECHTENWETGEVING EN -STANDAARDEN

5.2.1 RECHT OP BESCHERMING

Hoewel het Koninkrijk der Nederlanden in 1951 het Vluchtelingenverdrag ratificeerde, verklaarde het dat deze conventie niet van toepassing was op zijn overzeese gebiedsdelen.³⁵ Als gevolg daarvan zegt Curaçao dat het niet verplicht is om onder deze conventie internationale bescherming te bieden. Maar het Koninkrijk der Nederlanden heeft wel de volgende verdragen geratificeerd, zonder enige voorbehouden voor de lidstaten: de EVRM,³⁶ het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (BuPo) en het VN-verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke en Onterende Behandeling of Bestrafing (UNCAT).³⁷ Alle verplichtingen die voortvloeien uit deze verdragen gelden ook voor Curaçao, inclusief het principe van non-refoulement, wat betekent dat het niet toegestaan is om iemand uit te zetten naar een plek waar hij of zij groot gevaar zou lopen op vervolging of andere ernstige mensenrechtenschendingen.³⁸ Om het principe van non-refoulement te schenden is het daarom niet nodig dat er ernstig leed wordt berokkend: deze mensenrechtenschending vindt plaats als iemand het *risico* loopt op zulk leed. Artikel 3 van de EVRM zegt: “Niemand mag worden onderworpen aan marteling of een onmenselijke of vernederende behandeling of straf.”³⁹ Hieruit volgt het verbod om iemand uit te zetten naar een ander land als hij of zij daar waarschijnlijk gemarteld zal worden. Dit principe van non-refoulement maakt onderdeel uit van het internationaal gewoonterecht en is daarom van toepassing op alle staten, ongeacht of ze partij zijn in de relevante verdragen.⁴⁰

De rechten van migranten en asielzoekers worden beschermd door het internationale recht, ongeacht hoe en wanneer ze een land binnenkomen.

³⁴ Raad van State, *Voorlichting inzake een te ontwikkelen visie op het Koninkrijk*, Kamerstukken II 2010/2011, 32 500-IV, nr. 50, 5 september 2011.

³⁵ Volgens artikel 40 van het Vluchtelingenverdrag “mag elke staat, op het moment van ondertekenen, ratificeren of toetreden, verklaren dat dit verdrag zich uitstrekt tot alle of elk van zijn territoria voor de internationale relaties waar het verantwoordelijk voor is.” Algemene Vergadering van de VN, VN-Vluchtelingenverdrag, 1951, p. 137.

³⁶ Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie oordeelde in 2011 dat aanvragen voor bescherming beoordeeld moeten worden op grond van artikel 3 van de EVRM, ECLI:NL:OGHACMB:2011:BV2081; zie ook ECLI:NL OGEAM:2016:8; Curaçao's Ombudsman, *Ambtshalve onderzoek naar de rol van de Minister van Justitie in het kader van het Curaçaose vreemdelingen - c.q. vluchtelingenbeleid*, 27 juni 2018.

³⁷ Committee on Economic, Social and Cultural Rights, *Sixth periodic reports of States parties due in 2015: The Netherlands*, UN Doc. E/C.12/NLD/6, 20 May 2016, para. 3.

³⁸ Artikel 3 en artikel 13 van de EVRM, artikel 3 van de CAT en artikel 2(3)(a) (recht op een effectief rechtsmiddel) en artikel 7 van de ICCPR (verbod op marteling en onmenselijke of vernederende behandeling). De jurisprudentie van het Europees Hof voor de Mensenrechten wijst uit dat non-refoulement een impliciete verplichting is onder artikel 3 van de EVRM in gevallen waarin er een reëel gevaar bestaat op marteling of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, met name in de besluiten van het hof in *Soering v. Verenigd Koninkrijk*, arrest 14038/88, 7 juli 1989. Het Mensenrechtencomité van de VN was van mening dat de ICCPR de verplichting omvatte om mensen niet bloot te stellen aan het gevaar van marteling of wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, nadat ze zijn teruggekeerd naar een land als gevolg van uitlevering, uitzetting of refoulement; zie Mensenrechtencomité in zijn Algemeen Commentaar No. 20: artikel 7 (Verbod op marteling of wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing), 10 maart 1992, U.N. Doc. HRI/ GEN/1/Rev.7, para. 9; artikel 3 van CAT bevat een expliciete non-refoulement-bepaling, die verbiedt dat een persoon naar een land wordt uitgezonden waar er substantiële redenen zijn om aan te nemen dat hij of zij het gevaar loopt om gemarteld te worden. UNCAT, 1984.

³⁹ Raad van Europa, *Article 3 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, zoals gewijzigd door protocollen 1 en 14, 4 november 1950.

⁴⁰ UNHCR, *The Principle of Non-Refoulement as a Norm of Customary International Law: Response to the Questions Posed to UNHCR by the Federal Constitutional Court of the Federal Republic of Germany in Cases 2 BvR 1938/93, 2 BvR 1953/93, 2 BvR 1954/93*, 31 januari 1994.

- Het recht op het zoeken van asiel is vastgelegd in artikel 14 van Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: “Eenieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.”⁴¹
- Artikel 33 van het Vluchtelingenverdrag beschermt vluchtelingen en asielzoekers tegen teruggestuurd worden naar landen waar ze reëel gevaar zouden lopen om vervolgd te worden.⁴²
- Artikel 3 van UNCAT zegt dat geen statelijke partij een persoon zal uitzetten, terugsturen of uitleveren naar of aan een andere staat als er substantiële redenen zijn om aan te nemen dat hij of zij het gevaar zou lopen om gemarteld te worden.⁴³
- Artikel 4 van protocol nummer 4 van de EVRM verbiedt het collectief uitzetten van vreemdelingen.⁴⁴
- Artikel 7 van de ICCPR zegt dat niemand onderworpen mag worden aan marteling of aan een wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.⁴⁵

De meerderheid van de Venezolanen die het land ontvluchten kunnen als vluchtelingen aangemerkt worden en hebben daarom recht op internationale bescherming, op basis van ofwel het Vluchtelingenverdrag van 1951, ofwel de regionale Verklaring van Cartagena⁴⁶, omdat ze moeten vrezen voor hun leven, veiligheid of vrijheid als gevolg van gebeurtenissen die op dat moment de openbare orde ernstig verstoren.⁴⁷ De UNHCR roept daarom landen op Venezolanen niet uit te zetten of op enige andere manier te dwingen om terug te keren, in overeenstemming met de internationale vluchtelingen- en mensenrechtenwetgeving.⁴⁸ Hoewel de Verklaring van Cartagena niet bindend is, liet Curaçao zien dat het zich gehouden voelt om aan deze standaarden te voldoen, toen het land, samen met 27 andere landen, in 2014 de Brazil Declaration and Plan of Action aannam. De landen kwamen overeen om samen te werken om te voldoen aan de hoogste internationale en regionale standaarden op het gebied van bescherming, om innovatieve oplossingen voor vluchtelingen en ontheemden te implementeren, en om een eind te maken aan de slechte situatie voor stateloze mensen in de regio.⁴⁹

Samenvattend is Curaçao verplicht om mensen te beschermen tegen teruggestuurd worden naar een plek waar ze gemarteld zouden kunnen worden.⁵⁰ En op basis van artikel 13 in combinatie met artikel 3 van de EVRM hebben mensen in Curaçao die het risico op refoulement lopen het recht op een effectief middel tegen uitzetting voor een nationale autoriteit.⁵¹

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft ook andere belangrijke procedurele garanties met betrekking tot het asielsysteem vastgesteld:

- De asielprocedure moet toegankelijk zijn;
- Een aanvraag moet grondig beoordeeld worden;⁵²

⁴¹ Algemene Vergadering van de VN, *Article 14 of the Universal Declaration of Human Rights*, 10 december 1948.

⁴² Algemene Vergadering van de VN, *Convention Relating to the Status of Refugees*, 28 juli 1951, United Nations, *Treaty Series*, vol. 189, p. 137 (UN Refugee Convention, 1951).

⁴³ Algemene Vergadering van de VN, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, 10 december 1984, United Nations, *Treaty Series*, vol. 1465, p. 85.

⁴⁴ Raad van Europa, 1963 (artikel 4 van protocol van de EVRM).

⁴⁵ Algemene Vergadering van de VN, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*, 16 december 1966, United Nations, *Treaty Series*, vol. 999, p. 171 (ICCPR, 1966).

⁴⁶ De Verklaring van Cartagena over Vluchtelingen is een verklaring die werd opgesteld door een colloquium van experts uit de Amerika's. De verklaring breidt de definitie van vluchtelingen uit met mensen die hun land ontvlucht zijn omdat hun leven, veiligheid of vrijheid werd bedreigd door algemeen geweld, buitenlandse agressie, interne conflicten, massale schendingen van de mensenrechten of andere omstandigheden die de openbare orde ernstig verstoren, bit.ly/3k47XG.

⁴⁷ De verklaring is niet wettelijk af te dwingen. Maar de uitgebreide definitie uit de Verklaring van Cartagena is overgenomen door de wetgever van 14 Latijns-Amerikaanse landen. Amnesty International, *Urgent measures: Venezuelans need international protection*, 3 september 2018 (Index: AMR 01/9019/2018), p. 5.

⁴⁸ UNHCR, *Guidance Note on International Protection Considerations for Venezuelans – Update I*, p. 3.

⁴⁹ UNHCR, *30th Commemorative Anniversary of the Cartagena Declaration on Refugees*, 2014, bit.ly/3DkHyd9.

⁵⁰ Artikel 3 van de EVRM: “Niemand mag worden onderworpen aan marteling of aan onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.” Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat deze bepaling de uitzetting van een persoon naar een andere staat verbiedt als het aannemelijk is dat hij of zij daar gemarteld zal worden. Raad van Europa, *European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, zoals gewijzigd door protocollen 1 en 14, 4 november 1950, (Raad van Europa, EVRM).

⁵¹ Article 13 of the ECHR: “Een ieder wiens rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, zijn geschonden, heeft recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie, ook indien deze schending is begaan door personen in de uitoefening van hun ambtelijke functie.” (Raad van Europa, EVRM).

⁵² Europees Hof voor de Mensenrechten: *Jabari v. Turkije (40035/98)* (11 juli 2000) para. 50: “[...] gelet op het onomkeerbare karakter van de schade die zou kunnen ontstaan indien het beweerde risico van foltering of mishandeling werkelijkheid zou worden, en gelet op het belang dat het hecht aan artikel 3, vereist het begrip effectief rechtsmiddel in de zin van artikel 13 een onafhankelijke en zorgvuldige toetsing van de stelling dat er gegronde redenen bestaan om te vrezen voor een reëel risico van een met artikel 3 strijdige behandeling, en van de mogelijkheid om de uitvoering van de aangevochten maatregel op te schorten.”

- Het rechtsmiddel dat de asielzoeker aandraagt moet automatisch het uitvoeren van de terugkeermaatregel opschorten;⁵³
- De asielzoeker moet geïnformeerd worden over de te volgen procedures;⁵⁴
- De asielzoeker heeft recht op toegang tot tolk- en vertaaldiensten;⁵⁵
- De asielzoeker zou uiteindelijk – op basis van artikel 34 – een aanvraag kunnen doen bij het Europees Hof voor de Mensenrechten.

5.2.2 PRINCIPES VAN DETENTIE

Het recht op vrijheid kan alleen beperkt worden als er specifieke en bijzondere omstandigheden zijn. Migranten en asielzoekers moeten, net als iedereen, vrij blijven totdat er dwingende redenen zijn om hun vrijheid te ontfemen. Elke beperking van hun vrijheid moet duidelijk omschreven zijn in wetten die zelf moeten voldoen aan internationale mensenrechtenwetgeving- en standaarden, en moet volkomen gerechtvaardigd en zo min mogelijk ingrijpend zijn. Willekeurige detentie kan nooit gerechtvaardigd worden.

Hieronder staan illustratieve uitwerkingen van deze principes:

- ICCPR, artikel 9(1): “Iedereen heeft het recht op de vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag onderworpen worden aan willekeurige arrestatie of detentie. Niemand mag van zijn vrijheid beroofd worden, behalve op gronden en in overeenstemming met procedures die bij wet zijn vastgelegd.”
- EVRM, artikel 5(1)(f): “Iedereen heeft het recht op de vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag van zijn vrijheid worden beroofd, behalve in de volgende gevallen en in overeenstemming met een wettelijk voorgeschreven procedure: [...] de wettelijke arrestatie of detentie van een persoon om te voorkomen dat hij zonder autorisatie het land binnenkomt, of van een persoon tegen wie actie wordt ondernomen met het oog op zijn uitzetting of uitlevering.”
- Europees Comité ter Voorkoming van Marteling en andere Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (CPT): “Vreemdelingendetentie mag alleen als uiterste maatregel worden ingezet, na een zorgvuldige en individuele beoordeling van iedere casus. Bovendien moet de voortdurende noodzaak tot vreemdelingendetentie het onderwerp zijn van periodieke evaluatie. Alternatieve (niet tot vrijheidsbeneming strekkende) maatregelen moeten waar mogelijk in het leven worden geroepen en toegepast.”⁵⁶

Amnesty International is daarom tegenstander van het automatisch toepassen van vreemdelingendetentie en eist dat staten individuele beoordelingen verrichten bij iedere migrant of asielzoeker, waarbij ze rekening houden met hun individuele achtergronden en specifieke behoeften. Iemand mag alleen zolang gevangengezet worden als strikt noodzakelijk en proportioneel is, en conform de wet. Vreemdelingendetentie met als enig doel om vast te stellen waarop iemands asielverzoek is gebaseerd, is niet toegestaan. Detentie kan onrechtmatig zijn als deze voor onbepaalde duur, langdurig of verplicht is, en de noodzaak voor detentie moet regelmatig worden geëvalueerd.

5.2.3 KINDERRECHTEN

Er zijn verschillende rechten en verdragen van toepassing op de positie van Venezolaanse kinderen die ongedocumenteerd in Curaçao wonen. Het belangrijkste is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Kinderrechtenverdrag), dat door Curaçao (toentertijd nog deel van de Nederlandse Antillen) in 1998 werd geratificeerd. Na de Curaçaose onafhankelijkheid in 2010 werd besloten dat het verdrag ook van toepassing zou zijn op Curaçao als onafhankelijk land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

⁵³ Europees Hof voor de Mensenrechten: *Gebremedhin v. Frankrijk* (no. 25389/05) (26 april 2007) para. 66: “[...]Artikel 13 vereist dat de betrokkene toegang heeft tot een rechtsmiddel met automatische opschortende werking”.

⁵⁴ Europees Hof voor de Mensenrechten, *M.S.S. v. België en Griekenland* (30696/09) (21 januari 2011) para. 304.

⁵⁵ Europees Hof voor de Mensenrechten, *Hirsi Jamaa en anderen v. Italië* (27765/09) (22 februari 2021) para. 202.

⁵⁶ CPT, *CPT Factsheet Immigration Detention*, maart 2017.

Het Kinderrechtenverdrag bepaalt dat de belangen van het kind voorop zouden moeten staan bij alle activiteiten van de overheid.⁵⁷ Internationale wetgeving verbiedt dat kinderen gevangengezet of gescheiden van hun ouders worden op grond van hun migratiestatus, omdat dit nooit in het belang van het kind kan zijn.⁵⁸ De Werkgroep Willekeurige Opsluiting van de VN zegt hierover: “Kinderen mogen niet van hun ouders en/of wettelijke verzorgers gescheiden worden. De detentie van kinderen wier ouders gevangenzitten mag niet worden gerechtvaardigd op grond van het in stand houden van de gezinseenheid, en in plaats daarvan moeten er voor het hele gezin alternatieve maatregelen worden toegepast.”⁵⁹ Andere rechten die ook relevant zijn met betrekking tot de detentie van kinderen en/of hun ouders, zijn onder meer het recht op de gezinseenheid,⁶⁰ het recht op vrijheid en het recht op vrijwaring van marteling en andere vormen van slechte behandeling.

---

⁵⁷ Artikel 3 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind: “Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.” Algemene Vergadering van de VN, *Convention on the Rights of the Child*, 20 november 1989; United Nations, *Treaty Series*, vol. 1577, p. 3.

⁵⁸ UNHCR, *UNHCR’s position regarding the detention of refugee and migrant children in the migration context*, januari 2017, p. 1.

⁵⁹ Working Group on Arbitrary Detention, *Revised Deliberation No. 5 on Deprivation of Liberty of Migrants*, 7 februari 2018, para. 40.

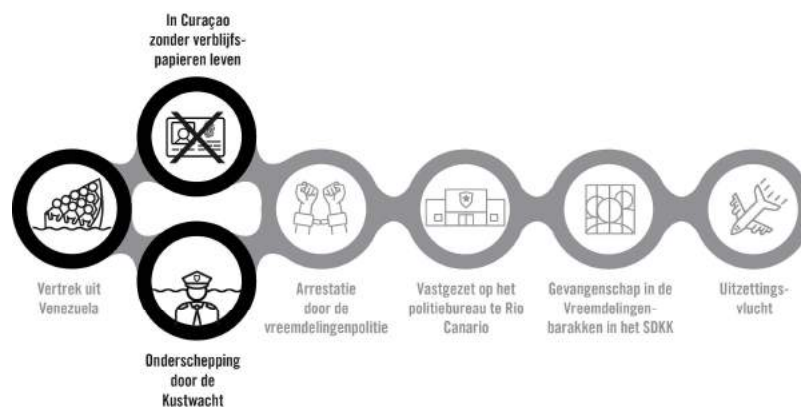
⁶⁰ Inmenging in het recht op gezinsleven en de eenheid van het gezin (artikel 8 EVRM) is willekeurig en een schending van dat recht indien het niet zowel noodzakelijk is voor en in verhouding staat tot een legitiem doel en in overeenstemming is met de wet. Zie: UN Human Rights Committee (HRC), *Winata v. Australië*, Communication (930/2000) (26 juli 2001), para. 7.3, UN Doc. CCPR/C/72/D/930/2000 (2001). Zie ook: HRC, *General Comment No. 16*, para. 4, UN Doc. HRI/GEN/1/Rev.1 at 21 (1994); and HRC, *General Comment No. 31*, UN Doc. CCPR/C/74/CRP.4/Rev.6 (2004), para. 6; en HRC, *General Comment No. 34*, UN Doc. CCPR/C/GC/34 (2011), para. 35.

6. AANKOMST IN CURAÇAO

“Het is niet makkelijk om je leven achter je te laten en al deze risico’s te nemen. Ik had geen ervaring met vluchten, met zoveel hindernissen en gevaren. En het begon zelfs al vóór ik vertrokken was. Ik moest dagen op een boot wachten, met weinig te eten en geen slaap.”

Ana, maart 2021

Dit hoofdstuk richt zich op wat er gebeurt als iemand Venezuela ontvlucht, wordt onderschept door de Kustwacht of aankomt in Curaçao en zonder verblijfspapieren moet leven.

6.1 GEEN BESCHERMING IN VENEZUELA

De Venezolanen met wie Amnesty International sprak moesten hun land verlaten vanwege de humanitaire crisis en de mensenrechtenschendingen: ze wilden niet dat hun kinderen of familie honger zouden hebben, ziek zouden worden of dood zouden gaan als gevolg van het schrijnende gebrek aan gezondheidszorg. De mensen die bescherming zochten in Curaçao deden dat omdat ze bedreigd werden door de Venezolaanse overheid of gewapende groeperingen met banden met de overheid, omdat ze een afwijkende mening

hadden, of omdat ze geweigerd hadden om mee te werken. In sommige gevallen, zoals dat van Ernesto (zie hieronder), is het niet makkelijk om onderscheid te maken tussen het land verlaten om humanitaire redenen (of een meer algemene dreiging) en het land verlaten omdat iemand persoonlijk gevaar loopt op marteling of vervolging.

DE ZAAK VAN ERNESTO: VERZET TEGEN DE *CARNET DE LA PATRIA*

Ernesto, een Venezolaanse man die irregulier in Curaçao woont: "Ze hebben me fysiek en psychologisch mishandeld."
© Berber van Beek / Studiorootz

Ernesto⁶¹ had openlijke kritiek geuit op de *carnet de la patria*, een identiteitskaart van de Venezolaanse overheid, waarmee burgers toegang hebben tot voedselpakketten en andere essentiële diensten. Aan de hand van dit identiteitsbewijs kon de regering ook vaststellen welke burgers geregistreerd staan bij overheidsprogramma's.⁶² In sommige gevallen, als iemand deze "kaart van het vaderland" niet had, had deze persoon geen toegang tot overheidsdiensten, waaronder medische zorg en voedselhulp.⁶³

Ernesto vertelde aan Amnesty International: "Ik wilde de *carnet de la patria* niet, omdat ik mijn vrijheid wilde behouden en niet gedwongen wilde worden door de dictatuur. Maar de autoriteiten zeiden dat ik er een moest hebben, anders zou ik geen toegang hebben tot medicijnen en dergelijke." Hij voelde zich gedwongen om de kaart toch te nemen. Toen de ambtenaren hem de kaart gaven, stelde hij een paar kritische vragen. Vanaf dat moment, zegt hij, werd hij gevolgd en bedreigd door *colectivos*.⁶⁴

Met een rechtsstaat die niet functioneert, kunnen Venezolaanse burgers in hun eigen land geen bescherming vinden.⁶⁵ De geïnterviewden vertelden aan Amnesty International dat ze in Venezuela geen bescherming durfden te zoeken. Ze zeiden dat ze werden geïntimideerd door mensen met banden met de regering en dat ze daarom de politie niet vertrouwden, zoals in Miguels geval (zie hieronder). Volgens het Venezuelan Observatory of Violence (OVV) zijn criminele bendes en de politie in Venezuela vaak nauw met elkaar verweven, en worden (bewapende) groeperingen vaak ingezet om de bevolking onder de duim te houden. Er zijn criminele "kringen" van politieagenten en in sommige gevallen militairen, die goed georganiseerd zijn en misdrijven plegen.⁶⁶

⁶¹ Interview met "Ernesto", Willemstad, 29 januari 2021 (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

⁶² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Venezuela*, juni 2020, pp. 30-32, bit.ly/3hrBAXS.

⁶³ Reuters, *Special Report: How ZTE helps Venezuela create China-style social control*, 14 november 2018, reut.rs/35iOHvZ.

⁶⁴ *Colectivos* zijn groepen gewapende aanhangers van de overheid die door de autoriteiten worden gedoogd of ondersteund. In Venezuela staan deze groeperingen bekend als "*colectivos armados*" (gewapende collectieven).

⁶⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Venezuela*, juni 2020 (eerder aangehaald).

⁶⁶ OVV geciteerd in: European Asylum Support Office, *Venezuela Country Focus: Country of Origin Information Report*, augustus 2020, p. 72.

DE ZAAK VAN MIGUEL: WACHTEN OP BESCHERMING IN CURAÇAO

*Miguel, een Venezolaanse man die irregulier in Curaçao woont: "Zie lieten me niet slapen in de barak."
@Berber van Beek / Studiorootz*

Miguel vluchtte uit Venezuela nadat hij met de dood was bedreigd door volgens zijn zeggen criminele groepen met banden met de overheid. Hij had geweigerd om voor hen de wet te breken: "Ik had de keus om samen te werken met criminele groepen of om vermoord te worden. Mijn vrouw vond dat ik naar de politie moest gaan, maar ik kon alleen maar antwoorden: 'Je weet dat dat dezelfde autoriteiten zijn die in dit alles betrokken zijn? Als ik naar de politie ga, zullen ze ons pakken.' Daarom besloot ik te vluchten."

Hij ging eerst naar Colombia, maar moest er al snel weer vertrekken, omdat hij daar ook bedreigd werd. Begin 2019 hielp een familielid hem om met een boot naar Curaçao te vluchten. Maar de Kustwacht onderschepte zijn boot en nadat de Kustwacht hem had overgedragen aan de vreemdelingenpolitie, werd hij gevangengezet en uitgezet. Omdat hij vreesde voor zijn leven, regelde hij meteen een nieuwe bootreis. Een paar weken later was hij weer terug in Curaçao. Opnieuw pakte de Kustwacht hem op en droeg hem over aan de vreemdelingenpolitie.

"Ze vertelden ons niets over onze rechten. Ze dwongen ons een brief te ondertekenen [een uitzettingsbevel]. We hadden geen idee wat er met ons zou gebeuren. We zaten zes uur lang in een ijskoude politiecel," zegt Miguel. Noch in de politiecel, noch in de barakken werd hem verteld over zijn rechten of de mogelijkheid om internationale bescherming aan te vragen. Uiteindelijk kreeg hij het nummer van HRDC. HRDC hielp hem een advocaat te vinden die zijn beschermingsprocedure begon. Miguel herinnert zich dat hij daarvoor gestraft werd: "Toen begon de gekte: de bewaarders lieten ons niet slapen.⁶⁷ Ze maakten de hele tijd lawaai met hamers. Ik moest op de grond slapen en kreeg slecht te eten. Ik viel in vijf maanden 35 kilo af. Ze brachten ons psychologische schade toe om ervoor te zorgen dat we het eiland zouden verlaten."

Miguel werd na vijf maanden vrijgelaten, na een besluit van de minister van Justitie. Op het moment van schrijven van dit rapport is er nog geen besluit genomen in zijn beschermingszaak.

6.2 LEGALE ROUTES WORDEN MOEILIJKER

6.2.1 DE GEVAARLIJKE TOCHT NAAR CURAÇAO

Het is in de afgelopen paar jaar moeilijker geworden om Curaçao te bereiken. Venezuela heeft de zee- en luchtgrenzen tussen provincie Falcón en Aruba, Bonaire en Curaçao in 2018⁶⁸ en 2019⁶⁹ verschillende

⁶⁷ In een reactie op dit rapport schreven de Curaçaose autoriteiten op 30 september 2021: "De gevangenisbewaarders van de Vreemdelingenbarakken zijn van een privaat bedrijf, en ze hebben er nooit voor gezorgd dat mensen niet konden slapen." De Curaçaose autoriteiten hebben echter geen ondersteunend bewijs voor deze bewering gedeeld.

⁶⁸ NOS, *Venezuela heropent grens met ABC-eilanden*, 8 april 2018, bit.ly/3gz10ku.

⁶⁹ Reuters, *Venezuela closes maritime border with Dutch islands to stop aid*, 20 februari 2019, reut.rs/3nGqV6H.

keren gesloten. Verder bleven in 2020 in verband met de coronamaatregelen de grenzen bijna het hele jaar gesloten. Bovendien stelde Curaçao tijdelijke visum-vereisten voor Venezolanen in, die in januari 2021 van kracht werden.⁷⁰

Schoenen en andere bezittingen van Venezolanen die op de noordkust van Curaçao zijn aangespoeld © Berber van Beek / Studiorootz

In de afgelopen drie jaar is het voor Venezolanen vrijwel onmogelijk geworden om op een reguliere manier Curaçao binnen te komen en er te blijven. Volgens de nieuwe visum-vereisten moet je een geldig paspoort hebben en over gemiddeld 100 dollar (als je bij familie verblijft) tot 200 dollar (als je in een hotel verblijft) per dag beschikken.⁷¹ Het is voor Venezolanen al heel moeilijk om een geldig paspoort te krijgen.⁷² Voor de meeste mensen is het onmogelijk om aan de financiële eisen te voldoen, gegeven het feit dat het gemiddelde salaris in Venezuela rond de 2 dollar per maand ligt. Daarom zien Venezolanen geen andere uitweg dan op een irreguliere manier per boot Curaçao proberen te bereiken, wat in veel opzichten een hachelijke onderneming is. Ana⁷³ beschreef haar vlucht als traumatisch. Ze moest op een haar onbekende plek dagenlang wachten op een boot die haar naar Curaçao zou brengen: “Het is niet makkelijk om je leven achter je te laten en al deze risico’s te nemen. Ik had geen ervaring met vluchten, met zoveel hindernissen en gevaren. En het begon zelfs al vóór ik vertrokken was. Ik moest dagen op een boot wachten, met weinig te eten en geen slaap.”

De VN heeft verklaard dat mensen die Venezuela proberen te verlaten vaak het slachtoffer van uitbuiting zijn. Reisbeperkingen zoals gesloten grenzen of extra reisvereisten dwingen hen om de grens op onofficiële plekken over te steken, waar ze grotere kans lopen op misbruik, afpersing en/of andere schendingen.⁷⁴ Vanwege de gesloten zee-grenzen bestaan er geen reguliere bootdiensten tussen Venezuela en Curaçao. Daarom zijn mensensmokkelaars betrokken bij alle grensoverschrijdingen. De boten die gebruikt worden smokkelen vaak ook wapens, drugs en dieren. De prijs voor een enkele overtocht bedraagt al snel meer dan 1.000 dollar.⁷⁵ De geïnterviewden hadden het over het verkopen van waardevolle bezittingen of het lenen van geld om de overtocht te betalen. Ze vertelden ook dat deze vissersboten gebouwd waren voor maximaal 10 mensen, maar dat er tijdens de irreguliere overtochten vaak 30 mensen aan boord waren. Omdat de boten dan lager in het water liggen, zijn ze minder zichtbaar voor de radar van de Kustwacht – maar het gevaar op kapseizen is ook groter. De zee tussen Venezuela en Curaçao kan heel ruig zijn. In 2018 zonk een

⁷⁰ Curaçao.nu, Dick Drayer, *Venezolanen hebben binnenkort visum nodig*, 24 december 2020, bit.ly/3C9b5Fp.

⁷¹ Reino de los Países Bajos, *Solicitar un visado para el Caribe Holandés para estancias de corta duración en Venezuela*, bit.ly/3nqqM6W.

⁷² BBC, *Latin American states to accept Venezuela expired papers*, 5 september 2018, bbc.com/news/world-latin-america-45419665.

⁷³ Interview met “Ana”, Willemstad, 29 maart 2021 (eerder aangehaald).

⁷⁴ UNHCR, *Urgent support needed for Venezuelan refugees and migrants facing trauma and hardship*, 11 december 2020, unhcr.org/news/briefing/2020/12/5fd32fe54/urgent-support-needed-venezuelan-refugees-migrants-facing-trauma-hardship.html.

⁷⁵ Caraoa Digital, *Venezolanos sortean su suerte y pagan hasta mil dólares para lanzarse al mar en búsqueda de otro destino*, 14 maart 2021, caraodigital.org/internacionales/venezolanos-pagan-hasta-mil-dolares-para-lanzarse-al-mar-en-busca-de-otro-destino.

boot met 30 mensen aan boord nabij de noordkust van Curaçao. Minstens vier mensen kwamen om het leven en de anderen raakten vermist.⁷⁶ In juni 2019 raakte een boot met tussen de 32 en 45 Venezolanen aan boord vermist, onder wie Anderson en William.

ANDERSON EN WILLIAM RAKEN VERMIST

Luis, een Venezolaanse man die irregulier op Curaçao woont: "Mijn zoon raakte vermist op een boot naar Curaçao."
© Berber van Beek / Studiorootz

Anderson (17) en William (16) raakten in 2019 vermist, toen ze per boot Curaçao probeerden te bereiken.

Andersons vader Luis⁷⁷ was in 2017 al per boot op Curaçao aangekomen. Hij werkte zes dagen per week in de bouw en stuurde geld naar zijn drie kinderen in Venezuela. Hij wilde niet dat zijn kinderen dezelfde tocht zouden maken, omdat hij uit eigen ervaring wist hoe gevaarlijk het was. Maar Anderson en zijn zwager William vertrokken heimelijk toch. Andersons vrouw was op dat moment zwanger. Hij had zijn motorfiets verkocht om de overtocht te betalen. Hij wilde geld verdienen om zijn gezin te onderhouden.

In juni 2019 werd Luis om 5 uur in de ochtend gebeld door Andersons moeder, die in grote paniek was. Ze had gehoord dat Anderson per boot vertrokken was en ze had nog niets van hem gehoord. Luis voelde zich wanhopig: niet alleen was zijn zoon vermist, maar hij durfde de vermissing ook niet aan te geven bij de Curaçaose politie. Uiteindelijk vroeg hij aan iemand anders om dat voor hem te doen.

Anderson, William en bijna al hun medepassagiers zijn nooit gevonden. Het blijft onduidelijk wat er met de boot en zijn opvarenden is gebeurd. Slechts één lichaam van de mensen aan boord is op Curaçao aangespoeld.

6.2.2 (IL)LEGAAL VERBLIJF

De meeste Venezolanen die al op Curaçao verblijven kunnen geen verblijfsvergunning krijgen, omdat ze niet voldoen aan de criteria van de overheid. De coronapandemie en daaruit voortvloeiende werkloosheid hebben dit nog moeilijker gemaakt. Volgens de Curaçaose immigratiewet, de "Landsverordening, Toelating en Uitzetting"(LTU), moeten ze aan kunnen tonen dat ze voldoende ondersteuning hebben (iemand die garant voor hen staat) en dat ze geen gevaar vormen voor de openbare orde en veiligheid.⁷⁸ David⁷⁹ (wiens zaak wordt besproken in hoofdstuk 9 – "Detentie en uitzetting van kinderen") vertelde aan Amnesty International hoe hij opeens zijn baan verloor en ongedocumenteerd raakte: "Het bedrijf waar ik al vier jaar werkte ontsloeg me zonder waarschuwing. Door de coronapandemie hadden ze geen werk. Dus verloor ik mijn inkomen en ook mijn garantsteller, en daardoor mijn verblijfsvergunning. Het was een ramp en het leverde ons gezin een hoop stress op."

⁷⁶ Independent: *Venezuela shipwreck: Four people dead and 28 missing after boat sinks on way to Curaçao*, 11 januari 2018, bit.ly/3IJJEf2.

⁷⁷ Interview met "Luis", Willemstad, 4 februari 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

⁷⁸ Zie para. 3.7 van de *Herziene Instructie aan de Gezaghebbers (HIG) Inzake de toepassing van de Landsverordening Toelating en Uitzetting (LTU)*, (P.B. 1966, no. 17), zoals gewijzigd in het *Toelatingsbesluit* (P.B. 1985, no. 57), zoals gewijzigd, Gegeven door het Minister van Justitie, juni 2006.

⁷⁹ Interview met "David", Willemstad, 18 februari 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

Op het moment dat dit onderzoek plaatsvond, kwam minister van Justitie Girigorie met nieuw beleid dat “verantwoorde immigratie” werd genoemd.⁸⁰ Net als bij regulier visa zullen maar weinig Venezolanen aan de vereisten kunnen voldoen. Op grond van dit beleid kunnen ongedocumenteerde migranten een tijdelijke werk- en verblijfsvergunning krijgen, mits ze aan alle vereisten voldoen. Zo moeten ze op Curaçao zijn aangekomen voor 13 maart 2020, geldige identiteitspapieren en een private zorgverzekering hebben, en kunnen garanderen dat ze in hun levensonderhoud kunnen voorzien. In april 2021, slechts een maand nadat het beleid geïntroduceerd werd, kondigde Curaçaose regering een moratorium aan op het uitgeven van nieuwe werkvergunningen voor buitenlandse arbeidskrachten “op het gebied van ongeschoold of laaggeschoold werk en andere beroepen waarvan er op de arbeidsmarkt een overschot is.”⁸¹ Dit maakte het voor ongedocumenteerden op het eiland vrijwel onmogelijk om een werk- en verblijfsvergunning te bemachtigen.

6.3 GEEN PAPIEREN, GEEN RECHTEN

Het aantal Venezolanen dat met een irreguliere status op het eiland woont is van 5.000 à 10.000 in 2018 gestegen naar 17.000 nu. Tegen het einde van 2021 zal dit cijfer verder zijn gegroeid naar 22.000, zo is de verwachting.⁸² Dat is een substantieel aantal mensen voor een land met een bevolking van ongeveer 156.000, dat in een economische crisis verkeert. De crisis is versterkt door de coronapandemie.⁸³ Naar schatting de helft van de bevolking (meer dan 60.000 inwoners inclusief migranten) is afhankelijk van voedselpakketten.⁸⁴

Het huis van Venezolanen die ongedocumenteerd in Willemstad op Curaçao wonen. © Berber van Beek / Studiorootz

Er is over deze groep weinig bekend met betrekking tot de samenstelling, kwetsbaarheden en de behoefte aan bescherming. In de afgelopen paar jaar heeft de Curaçaose overheid geprobeerd om een beter beeld van deze groep te krijgen door middel van Response for Venezuelans (R4V), een coördinerend platform dat geïnitieerd werd door de UNHCR en de IOM en waar internationale en lokale ngo's en vertegenwoordigers van de Venezolaanse gemeenschap deel bij zijn aangesloten.⁸⁵ De IOM heeft een indicatie gegeven van de samenstelling van de populatie van ongedocumenteerde Venezolanen op Curaçao. Uit de zogenaamde Displacement Tracking Matrix uit 2019⁸⁶ blijkt dat 64 procent van de personen uit hun onderzoek vrouwen waren en 35 procent mannen. De meeste mensen waren tussen de 31 en 45 jaar oud (46 procent), en tussen de 18 en de 30 (43 procent). Minderjarigen waren in het onderzoek niet meegenomen. Circa 67 procent van de geïnterviewden was langer dan een jaar op het eiland. De top drie van hun behoeftes luidde: juridische hulp (inclusief het vaststellen van de migratiestatus en de vluchtelingenstatus), het verkrijgen van inkomen en medische zorg.⁸⁷

⁸⁰ Regering van Curaçao, *Toelatingsorganisatie lanceert traject van Verantwoorde Integratie*, 16 maart 2021, bit.ly/2RYwQGF.

⁸¹ Antilliaans Dagblad, 'Verbod op buitenlandse arbeiders', 27 april 2021, bit.ly/3htLHCp.

⁸² Response for Venezuelans, *RMRP Curaçao*, januari 2020, reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/73808.pdf.

⁸³ Antilliaans Dagblad, *Ook in 2020 krimp*, 29 augustus 2019.

⁸⁴ Interview met het Curaçaose Rode Kruis, Willemstad, 10 maart 2021.

⁸⁵ Alle deelnemende organisaties zijn hier te vinden: R4V Caribbean, *26 appealing partners across the region*, maart 2012, p.1. r4v.info/en/document/caribbean-r4v-partners.

⁸⁶ De cijfers zijn niet significant omdat de onderzoeksgroep te klein was.

⁸⁷ IOM, *Displacement Tracking Matrix Curaçao*, juni-oktober 2019, p. 6.

In het jaarverslag van R4V staat dat bij Venezolanen het ontbreken van een legale verblijfsstatus de hoofdoorzaak van talloze problemen in het dagelijks leven is, zoals het ontbreken van toegang tot de nationale gezondheidszorg of het rechtstelsel. De respondenten op Curaçao maakten zich vooral zorgen over de gebrekkige woonomstandigheden, sociale isolatie en het gescheiden zijn van familie.⁸⁸

6.3.1 GEEN RECHT OP WERK EN EEN SCHOOLDIPLOMA

Ongedocumenteerde mensen hebben geen recht op regulier werk. Om in hun levensonderhoud te voorzien zijn ze afhankelijk van anderen of irregulier werk. De Displacement Tracking Matrix schat dat 49 procent van de migranten moeite heeft om voldoende eten te verkrijgen. En omdat dit cijfer is berekend vóór de coronapandemie, is het waarschijnlijk gestegen. Volgens het Rode Kruis gaat ongeveer een derde van de voedselpakketten naar migranten (zowel Venezolanen als andere nationaliteiten).⁸⁹ Een partnerschap van verschillende ngo's verstrekke voedselpakketten en –vouchers aan 9.000 Venezolanen op het eiland.⁹⁰ De coronapandemie en de daaraan verbonden overheidsmaatregelen hebben voor deze groep ernstige gevolgen gehad. De helft van de respondenten – ongedocumenteerde Venezolanen in het Caribisch gebied – zag hun inkomen veranderen, voornamelijk doordat ze hun baan verloren of omdat het inkomen verlaagd werd. Omdat de meesten van hen op de informele arbeidsmarkt werken, kunnen ze geen aanspraak maken op sociale voorzieningen. Dit maakt hen extra kwetsbaar voor uitbuiting en (seksueel) misbruik. Ze durven geen klacht in te dienen bij de overheid uit angst gearresteerd en uitgezet te worden.

Hoewel er geen harde cijfers beschikbaar zijn, benadrukten geïnterviewde hulpverleners dat er grote problemen zijn met huiselijk en seksueel geweld. De meeste slachtoffers zijn vrouwen. Ze durven niet naar de politie te gaan uit angst voor repercussies van hun partners, en om gevangengezet en uitgezet te worden. Er bestaan wel opvanghuizen voor ongedocumenteerde vrouwen die gedwongen werden hun partners te ontvluchten.⁹¹

Ongedocumenteerde kinderen mogen naar school. Scholen zijn verplicht hen aan te nemen. Maar het is niet mogelijk om een diploma te halen, omdat je daarvoor een *sedula* nodig hebt, het officiële identiteitsbewijs van Curaçao.

6.3.2 GEEN TOEGANG TOT DE PUBLIEKE GEZONDHEIDSZORG

Een ander groot probleem is het gebrek aan toegang tot gezondheidszorg. Mensen die zonder verblijfsvergunning in Curaçao wonen kunnen geen zorgverzekering afsluiten, wat inhoudt dat ze zelf voor alle zorgkosten opdraaien. Voor eerstelijns zorg is er de ngo Salú Pa Tur, die in 2019 werd opgericht. Ongedocumenteerde mensen kunnen er op een veilige manier een gratis consult krijgen, en in sommige gevallen kunnen ze de kosten voor medicatie voor chronische aandoeningen zoals hart- en vaatziekten of diabetes vergoed krijgen. Maar verdere diagnostiek en tweedelijns zorg in het ziekenhuis zijn voor eigen rekening, wat voor de meesten onbetaalbaar is. Om ziekenhuiszorg te krijgen moet er van tevoren een betalingsovereenkomst getekend worden, ook door een garantsteller. Veel mensen hebben daarom schulden van (tien)duizenden Antilliaanse guldens.⁹² De hele situatie veroorzaakt veel stress voor mensen die spoedhulp nodig hebben, of die afhankelijk zijn van dure medicijnen of regelmatige controles bij een specialist vanwege een chronische aandoening. Bovendien maakt hun medische toestand de angst voor uitzetting groter: in Venezuela zijn essentiële medicijnen als insuline heel slecht verkrijgbaar, wat kan leiden tot een snelle verslechtering van de gezondheid of zelfs de dood.

Daniel⁹³ vertelde aan Amnesty International dat hij vreesde voor zijn leven als hij naar Venezuela teruggestuurd zou worden. Hij heeft een chronische aandoening die in 2016 een longembolie veroorzaakte; hij woonde toen nog in Venezuela. Daar was het medicijn dat hij nodig had niet langer verkrijgbaar en het importeren was te duur: “Als ik geen medicijnen zou gebruiken zou dat mijn dood betekenen. Ik *moest* weg uit Venezuela voor medische behandeling. Het was nooit mijn wens om ergens illegaal te wonen.”

⁸⁸ Response for Venezuelans (R4V), *2020 End of Year Report Caribbean Sub-regional Platform*, april 2021, p. 3.

⁸⁹ Interview met het Curaçaose Rode Kruis, Willemstad, 10 maart 2021 (eerder aangehaald).

⁹⁰ Interview met Caritas Curaçao, Willemstad, 8 maart 2021.

⁹¹ Interviews met Caritas en het Rode Kruis (eerder aangehaald).

⁹² Een Antilliaanse gulden is ongeveer €0,46.

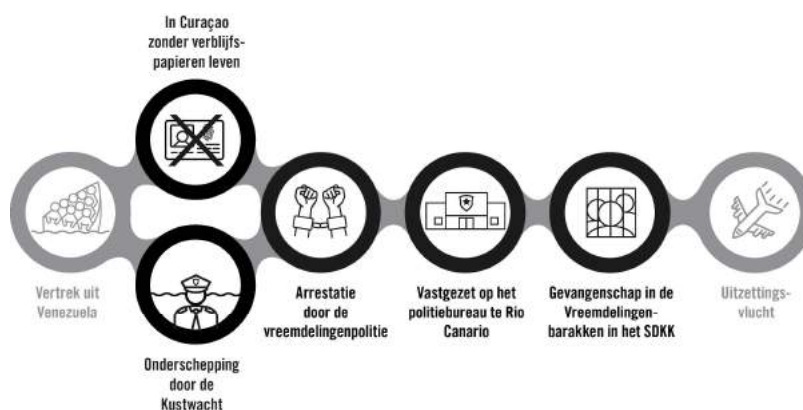
⁹³ Interview met “Daniel”, Willemstad, 24 januari 2021 (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

7. OP ZOEK NAAR INTERNATIONALE BESCHERMING IN CURAÇAO

“Ze zeiden dat we nooit een advocaat zouden krijgen. Ze zeiden: ‘We gaan jullie uitzetten, want we geloven jullie leugens niet. Jullie zijn illegalen en jullie zijn hier alleen maar om ons geld te stelen. Als je om bescherming vraagt zal je hier heel lang moeten blijven.’”

Bryan, die vanuit het detentiecentrum met Amnesty International belde, februari 2021

Dit hoofdstuk gaat in op wat er gebeurt met een Venezolaan die gearresteerd is, ofwel nadat hij/zij door de Kustwacht onderschept is of omdat hij/zij zonder verblijfspapieren woont op Curaçao: opsluiting in het politiebureau en vervolgens in de Vreemdelingenbarakken.

7.1 DE NIEUWE BESCHERMINGSPROCEDURE

Van oktober 2010 tot juni 2017 verleende de UNHCR op Curaçao internationale bescherming aan mensen die uit Venezuela gevlucht waren. In 2017 besloot de regering van Curaçao om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen en stelden een beschermingsprocedure in, op basis van artikel 3 van de EVRM. Dit artikel zegt dat niemand onderworpen mag worden aan marteling of een onmenselijke of vernederende behandeling of straf. Hieruit volgt dat niemand teruggestuurd mag worden naar land waar het risico hierop bestaat. Uit *Opgesloten en uitgezet. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao*, Amnesty International's rapport uit 2018, blijkt dat het in de praktijk heel moeilijk was om internationale bescherming aan te vragen, omdat de procedure nog niet openbaar was gemaakt.

In 2019, na veel nationale en internationale druk en op advies van verschillende partijen, besloot Curaçao om de artikel 3-EVRM-beschermingsprocedure aan te passen. Curaçao vroeg Nederland om steun bij het optimaliseren van de procedure. Nederland, in het bijzonder de Immigratie en Naturalisatie Dienst, leverde technische ondersteuning “om de bestaande procedures en structuren van de versnelde procedures op Curaçao in lijn te brengen met internationale standaarden.” Dit leidde in juni 2019 tot de vernieuwde beschermingsprocedure, die hieronder wordt beschreven.⁹⁴

De artikel 3 EVRM-beschermingsprocedure⁹⁵

1. Vreemdelingen die bescherming willen aanvragen moeten dit meteen doen bij een officiële grenspost. De grensautoriteiten verrichten een aankomstbeoordeling en maken hiervan een rapport op, voordat ze deze informatie en de betrokken vreemdeling overdragen aan de medewerkers van het immigratiebureau “Unit Vreemdelingen Toezicht en Grensbewaking” (UVTG) van de Curaçaose politie.
2. Als vreemdelingen niet onmiddellijk om bescherming vragen, dan moeten ze dit alsnog doen bij het UVTG-kantoor op het politiestation in Rio Canario. Zulke verlate verzoeken kunnen wel van invloed zijn op de geloofwaardigheid van hun verhaal.
3. De vreemdeling moet een aanvraagformulier invullen en de UVTG zal hem binnen 14 dagen interviewen. Van elk (aanvullend) interview moet een rapport worden gemaakt en ondertekend. Indien nodig wordt er een vertaler ter beschikking gesteld.
4. De UVTG stuurt de beschermingsaanvraag binnen zeven dagen naar de Toelatingsorganisatie, die op haar beurt de documenten bij de Adviesgroep ter evaluatie aanbiedt.
5. De Adviesgroep stelt een definitief advies op, waarover de minister van Justitie binnen 90 dagen moet beslissen. Deze termijn kan met twee keer 90 dagen verlengd worden. De minister van Justitie moet vervolgens binnen 60 dagen een besluit nemen, met een mogelijke verlenging van deze termijn met 60 dagen.
6. Als zijn of haar verzoek wordt afgewezen kan de vreemdeling in beroep gaan. De mogelijke wettelijke middelen staan vermeld in de uitspraak.
7. Als het verzoek wordt gehonoreerd, blijft dit twee jaar geldig.

De Curaçaose autoriteiten hebben aangegeven dat ze niet een keer internationale bescherming hebben toegewezen op basis van de artikel 3-beschermingsprocedure.⁹⁶ Ondanks herhaalde verzoeken van Amnesty International hebben de Curaçaose autoriteiten geen informatie gedeeld met betrekking tot de lopende beschermingsprocedures, de uitkomsten ervan of lopende beroepszaken. Uit antwoorden op vragen in het parlement blijkt dat er in de tweede helft van 2019 26 aanvragen werden behandeld.⁹⁷ Maar de status ervan is onbekend. De advocaten met wie Amnesty International sprak⁹⁸ hadden op dat moment tientallen beschermingszaken onderhanden. Ze hadden alleen afwijzingen gekregen en waren in verscheidene zaken in beroep gegaan.

⁹⁴ Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Knops (hierna: staatssecretaris Knops), *Brief inzake toezeggingen n.a.v. plenair debat Venezuela*, Nr. 242199, 21 mei 2019, p. 3.

⁹⁵ Regering van Curaçao, *Beleid inhoudende het te volgen procedure bij een verzoek om bescherming ex artikel 3 EVRM*, juni 2019.

⁹⁶ Interview met ambtenaren van het Curaçaose ministerie van Justitie, 11 februari 2021.

⁹⁷ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020, antwoorden 9 en 10.

⁹⁸ Interviews met advocaten van Scheperboer & Parris Advocaten en Bemiddelaars, 4 februari 2021 en 29 mei 2021; interview met advocaat Adir Ayubi, 18 februari 2021.

De Commissie Meijers stelde ook vast dat afwijzing de meest waarschijnlijke uitkomst van de procedure is en dat dit een schending is van essentiële onderdelen van de EVRM.⁹⁹ Dit wordt in de volgende paragrafen nader toegelicht.

7.2 GEBREKEN IN DE BESCHERMINGSPROCEDURE

7.2.1 INTIMIDATIE BIJ AANKOMST

Slechts een van de negen geïnterviewde Venezolanen die in de beschermingsprocedure zaten, vroeg bij aankomst om bescherming. De anderen deden dat niet, omdat ze bang waren en de Curaçaose autoriteiten niet vertrouwden. Ze beschreven hoe de gevaarlijke tocht over zee en de intimiderende ontvangst door de Kustwacht Caribisch Gebied (hierna: “de Kustwacht” – zie kader hieronder) hen bang had gemaakt. Vijf geïnterviewden vertelden aan Amnesty International dat de Kustwacht wapens op hen richtte of waarschuwingsschoten loste. Miguel: “Ze richtten hun wapens op ons en zeiden dat als we zouden bewegen, ze ons zouden doodschieten en in zee gooien.¹⁰⁰ Allemaal droegen ze maskers en ze identificeerden zich niet.”¹⁰¹

Bewaking van de zee grens, een Koninkrijksaangelegenheid

Waar migratiebeleid wordt beschouwd als onderdeel van de autonome macht van de Caribische landen van het Koninkrijk, is de bewaking van de zee grens een Koninkrijksaangelegenheid.¹⁰² Op verzoek van Curaçao heeft het Nederlandse ministerie van Defensie de laatste paar jaren geïnvesteerd in personeel en materieel om de Kustwacht te ondersteunen (meer hierover in hoofdstuk 10 – “Rollen en verantwoordelijkheden in het Koninkrijk der Nederlanden”). De Kustwacht is verantwoordelijk voor de handhaving, zoals het onderscheppen van boten met mensen die Curaçao op een irreguliere manier proberen te bereiken. De Kustwacht draagt mensen die op zee zijn onderschept over aan de Curaçaose immigratieautoriteiten, die hen naar het detentiecentrum brengen. De Kustwacht die actief is in de Curaçaose territoriale wateren valt onder de Curaçaose jurisdictie.

⁹⁹ Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao*, 22 juni 2020, p. 4.

¹⁰⁰ Op 30 september 2021 reageerde de Kustwacht op dit rapport: “Wanneer de Kustwacht Caribisch Gebied boten op zee onderschept, weten ze niet wat voor situatie zij zullen aantreffen. Rondom de Caribisch-Nederlandse eilanden wordt er veel op zee gesmokkeld en vaak zijn drugshandelaren hierbij betrokken die mogelijk gewapend en gevaarlijk zijn. Daarom, vooral gedurende de nachtelijke uren, zullen eenheden van de Kustwacht Caribisch Gebied altijd verdachte boten die naar de eilanden toekomen onderscheppen, waarbij ze het hoogste niveau van veiligheid voor henzelf waarborgen. Dit betekent dat zij een volledige beschermende uitrusting dragen, met volledige bewapening, waarbij zij strikte procedures volgen. Dit kan als intimiderend ervaren worden door de betrokken ongedocumenteerde mensen, maar het is noodzakelijk vanuit een veiligheidsperspectief. Wanneer de veiligheidssituatie onder controle is, is de veiligheid van iedereen die betrokken is de eerste prioriteit van het personeel van de Kustwacht Caribisch Gebied. Tijdens een interceptie bevelen de leden van Kustwacht de onderschepte boot om zowel de veiligheid van de mensen aan boord als van henzelf in acht te nemen. Als iemand zich hier niet aan houdt, dan worden proportionele maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat diegene samenwerkt en de situatie veilig te stellen. Al het personeel is hier specifiek op getraind. Een graduele en proportionele schaal wordt normaal gebruikt om veiligheid af te dwingen. Bedreigingen om iemand neer te schieten en in zee te gooien maken geen deel uit van de normale procedures en de Kustwacht Caribisch Gebied herkent zich niet in dit gedrag.”

¹⁰¹ In dezelfde reactie van 30 september 2021 gaf de Kustwacht aan: “Alle eenheden van de Kustwacht Caribisch Gebied hebben een duidelijk herkenbaar insigne van de Kustwacht Caribisch Gebied en de naam ‘Kustwacht’ is zichtbaar aan beide zijden van de boot. Als de Kustwacht bezig is een boot te onderscheppen, dan gebruiken zij normaal felle blauwe lichten en sirenegeluiden om zichzelf te identificeren. Het personeel van de Kustwacht draagt een uniform waarop ‘Kustwacht’ staat om zich te identificeren.

¹⁰² Alle regels en procedures zijn vastgelegd in de Rijkswet van het Koninkrijk. Rijkswet Kustwacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsmede voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (eerder aangehaald).

Venezolanen die zijn onderschept door de Kustwacht worden overgedragen aan de vreemdelingenpolitie. © Extra.cw

Als de Venezolanen worden overgedragen aan de lokale autoriteiten, krijgen ze handboeien om en worden eerst naar de immigratiedienst op het politiestation in Rio Canario gebracht. De Venezolanen die door Amnesty International werden geïnterviewd vertelden dat ze daar onder druk werden gezet om een in het Nederlands gesteld uitzettingsbevel te ondertekenen. Ze zeiden ook dat ze ruw behandeld werden door de vreemdelingenpolitie, waardoor ze niet om bescherming durfden te vragen. In het geval van Ángel heeft het er de schijn van dat hij zelfs gestraft werd voor het vragen om bescherming.

DE ZAAK VAN ÁNGEL

Ángel, een Venezolaanse man die irregulier in Curaçao woont: "Ik wil een burger zijn." © Berber van Beek / Studiorootz

Ángel¹⁰³ weigerde om het uitzettingsbevel te ondertekenen, omdat hij bescherming wilde zoeken. Hij vertelde aan Amnesty International dat hij uit Venezuela gevlucht was omdat hij doodsb bedreigingen had ontvangen. Hij zegt dat dit te maken had met de bezigheden van zijn broer voor de geheime dienst. Zijn broer zou mensen met banden met de overheid boos hebben gemaakt.

Ángel vertelde: "Ik wil er niet aan denken wat er zou gebeuren als ik zou terugkeren naar Venezuela. Ik vrees voor mijn leven. Als je teruggaat, gaat dat snel rond. Mensen worden gemonitord. Het is niet makkelijk om je land achter je te laten, maar het hele systeem is corrupt. Zelfs in mijn eigen omgeving is het gevaarlijk."

Daarom weigerde hij in het politiestation van Rio Canario om het uitzettingsbevel te ondertekenen. "Ze schreeuwden: 'TEKEN! TEKEN!', maar ik weigerde. Ze sloten me op in de gewone gevangenis bij wijze van straf. Ik zat 33 dagen vast tussen verkrachters en moordenaars."

¹⁰³ Interview met "Ángel", Willemstad, 29 januari 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

7.2.2 GEEN TOEGANG TOT JURIDISCHE HULP

De EVRM zegt dat een asielprocedure waarborgen moet bevatten zoals het recht op toegang tot informatie over hoe je een procedure moet starten om rechten te effectueren¹⁰⁴, en het recht op tolken en vertalingen.¹⁰⁵ Deze waarborgen bestaan noch in de procedure, noch in de praktijk. In het Curaçaose rechtssysteem kunnen mensen die bescherming zoeken zonder advocaat de procedure beginnen. Maar in de praktijk gebeurt dit niet, omdat ze de Curaçaose wet en regelgeving, die in het Nederlands zijn geschreven, niet kennen. Volgens de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten “is het aan de vreemdelingen zelf of ze juridische hulp willen inroepen.”¹⁰⁶ Maar volgens Venezolanen en advocaten wees niemand op het politiestation hen op het recht op juridische bijstand of het recht om bescherming te zoeken. In feite was het hen niet toegestaan om contact te zoeken met een advocaat of om een tolk te zoeken. Als ze vervolgens in de Vreemdelingenbarakken werden gezet, waren er weer andere hindernissen bij het verkrijgen van juridische steun.

Ten eerste werden ze niet geïnformeerd over hun recht op een advocaat – of hun werd verteld dat ze het recht niet hadden. Alle geïnterviewden zeiden dat de bewaarders en migratie-beambten tegen hen zeiden dat ze “illegaal” waren en daarom zulke rechten niet hadden. Het gebeurde ook vaak dat de bewaarders druk op hen uitoefenden om van de procedure af te zien, wat dikwijls gepaard ging met mishandeling en bedreigingen.

Ten tweede is er geen systeem waarbij mensen in vreemdelingendetentie automatisch een gratis advocaat toegewezen krijgen. Een advocaat vertelde aan Amnesty International: “Iemand moet het geluk hebben dat hij zijn rechten kent, dan een advocaat vinden, en dan in staat zijn om deze advocaat te betalen om zijn detentie aan te vechten.”¹⁰⁷ Uit angst om voor onbepaalde tijd gevangen te zitten zonder toegang tot juridische hulp, geven mensen het maar op. Alejandra¹⁰⁸ belde vanuit de barakken met Amnesty International en vertelde: “Ik zou bescherming willen aanvragen, maar met mijn diabetes wil ik niet langer gevangenzitten. Ik weet niet welke stappen ik moet zetten. En ik kan geen advocaat betalen, want ik heb niets.”

Ten derde wordt advocaten niet standaard toegang tot hun cliënt verleend, hoewel dit officieel wel zou moeten. Amnesty International sprak met verschillende advocaten die zeiden geen structurele of automatische toegang tot de barakken te hebben. Ze krijgen allerlei willekeurige redenen opgegeven waarom ze hun cliënten niet mogen bezoeken, bijvoorbeeld dat hun broekspijpen of mouwen te kort zijn.¹⁰⁹ Soms moeten ze zo lang wachten dat ze geen tijd meer hebben. Ze worden ook niet geïnformeerd als er in de barakken nieuwe mensen aankomen die bescherming willen. De zes geïnterviewden die het lukte om in gevangenschap bescherming aan te vragen deden dat met hulp van HRDC, de enige ngo die migranten en vluchtelingen juridische hulp biedt. Omdat de ngo geen toegang meer krijgt tot het detentiecentrum (gedurende de onderzoeksperiode), konden ze alleen per telefoon juridische hulp verlenen of helpen bij het vinden van een advocaat. Net als de advocaten had HRDC moeite om erachter te komen wie er eigenlijk gevangenzaten, waarom ze uit Venezuela gevlucht waren, en welke hulp ze nodig hadden. Als gevolg daarvan is de ngo tussen de oprichting in 2019 en mei 2021 niet in staat geweest om een geformaliseerde vorm van eerstelijns ondersteuning te bieden. In maart 2021 spande HRDC een kort geding aan om toegang te krijgen tot de barakken.¹¹⁰ In 2021 kwam de ngo met de Curaçaose regering volledige toegang tot het detentiecentrum overeen. Maar in de praktijk krijgen ze alleen toegang tot mensen in het detentiecentrum als ze hun naam kennen.¹¹¹

7.2.3 MENSEN DIE BESCHERMING ZOEKEN WORDEN GEVANGENGEZET

Mensen die bescherming zoeken en de LTU, Curaçao's immigratiewet, schenden, worden nog steeds automatisch gevangengezet. De autoriteiten vinden een verzoek om bescherming niet iets wat meegenomen hoeft te worden bij het beoordelen van de noodzaak en de proportionaliteit van de detentie. De LTU

¹⁰⁴ *Hirsi Jamaa en anderen v. Italië* (27765/09) (22 februari 2021) para. 204; *M.S.S. vs. België* (30696/09) (2 januari 2011) para. 304.

¹⁰⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens: *Ilias en Ahmed vs. Hongarije* (47287/15) (21 november 2019) para. 124; *Hirsi Jamaa en anderen v. Italië* (27765/09) (22 februari 2021) para. 202.

¹⁰⁶ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 5 maart 2020, antwoord 2.

¹⁰⁷ Interview met advocaat Adir Ayubi, Willemstad, 18 februari 2021.

¹⁰⁸ Interview met “Alejandra”, Willemstad, 4 februari 2021 (geïngede naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

¹⁰⁹ Interviews en e-mailcorrespondentie met advocaten van Scheperboer & Parris Advocaten en Bemiddelaars, Willemstad, 4 februari 2021 en 29 maart 2021.

¹¹⁰ Antilliaans Dagblad, “Kort geding bezoek barakken”, 19 maart 2021.

¹¹¹ E-mailcorrespondentie met HRDC, 17 augustus 2021.

concentreert zich op het irregulier verblijf van mensen en bevat daarom geen regels voor de detentie van mensen die bescherming zoeken. Onder internationaal vluchtelingenrecht is het staten verboden om asielzoekers uit te wijzen voordat het definitieve besluit over hun asielaanvraag is genomen. Er kan geen realistisch uitzicht op uitzetting zijn als iemand bescherming zoekt en zijn aanvraag nog in behandeling is. De detentie van mensen die bescherming zoeken lijkt daarom onrechtmatig te zijn.¹¹² Advocaten en Venezolanen geven aan dat detentie wordt opgelegd en aangehouden zelfs wanneer het al duidelijk is dat uitzetting niet plaats zal vinden.¹¹³

Tijdens hun detentie lopen mensen het risico te worden ontmoedigd om de procedure aan te vragen en daardoor uiteindelijk te worden uitgezet. De duur van de procedure werkt ook ontmoedigend.¹¹⁴ De procedure kan officieel tot 411 dagen in beslag nemen.¹¹⁵ Maar Amnesty International kent tientallen mensen die al langer dan twee jaar in de procedure zitten, zonder uitzicht op een beslissing. De meeste tijd brengen ze in detentie door, waar ze onder druk worden gezet om af te zien van een verzoek om bescherming.

Sinds 2019 zijn er ongeveer 15 mensen vrijgelaten terwijl ze in de beschermingsprocedure zaten.¹¹⁶ Maar het gaat hier om uitzonderlijke gevallen, namelijk mensen die over het algemeen tussen de zes maanden en anderhalf jaar in detentie zaten. Op aandringen van hun advocaat en HRDC besloot de minister van Justitie hen vrij te laten. Maar hiervoor hadden ze wel iemand een garantsteller nodig en waren ze verplicht om zich regelmatig bij de autoriteiten te melden. Volgens de Curaçaose autoriteiten heeft Caritas opvanglocaties voor mensen die met de procedure zijn gestart.¹¹⁷ Caritas zegt dat het in de afgelopen paar jaar Venezolanen geholpen heeft om iemand te zoeken die voor hen garant staat, met als doel hen vrij te krijgen, maar dat het geen formele vorm van open opvangvoorzieningen biedt.¹¹⁸ De afwezigheid van het recht op opvangfaciliteiten is in strijd met artikel 3 van de EVRM, omdat dit ernstige materiële deprivatie tot gevolg heeft¹¹⁹ - dit wordt nader toegelicht in het volgende hoofdstuk "Detentie en uitzetting".

Volgens de Curaçaose regering worden mensen die al op het eiland zijn en om bescherming verzoeken niet gevangengezet.¹²⁰ Maar dit is nog geen officieel beleid, wat de mogelijkheid vergroot dat ambtenaren een eigen, willekeurige invulling aan de wet geven. Bovendien kan dit, hoewel de procedure vreemdelingen de mogelijkheid biedt om zich "later" bij de immigratiedienst te melden (in plaats van direct bij aankomst), van invloed zijn op de geloofwaardigheid van hun uitleg over hun vlucht uit Venezuela. Het is onduidelijk in hoeverre dit van invloed is op hoe geloofwaardig het verhaal wordt gevonden, en het maakt het beoordelingsproces willekeuriger.¹²¹ Een paar Venezolanen die niet gevangen zaten vertelden aan Amnesty International waarom ze niet om bescherming vroegen: ze konden geen advocaat betalen en waren bang dat als ze de beschermingsprocedure zouden starten, ze in de Vreemdelingenbarakken gezet zouden worden en vervolgens teruggestuurd.

7.2.1 AFWIJZINGSPROCEDURE

Sinds de beschermingsprocedure in 2019 van kracht werd, heeft de regering van Curaçao geen enkel verzoek om bescherming toegewezen. De Commissie Meijers concludeerde dat Curaçao een beschermingsprocedure in het leven heeft geroepen waarvan afwijzing de meest waarschijnlijke uitkomst is. Advocaten van wie de zaken werden afgewezen hebben hun twijfels over de kwaliteit van de besluitvorming

¹¹² Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao* (eerder aangehaald), p. 2.

¹¹³ De Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring op Curaçao*, par. 2.2.2; artikel 5, lid 1(f), EVRM staat detentie toe, maar slechts zolang als nodig is om een uitzetting te organiseren: *A. en Anderen v. Het Verenigd Koninkrijk* (arrest no. 3455/05), 19 februari 2009; zie para. 164: "Vrijheidsbeneming uit hoofde van 5 § 1 (f), tweede lid, is gerechtvaardigd, echter alleen zolang de uitwijzings- of uitleveringsprocedure loopt. De vrijheidsbeneming is slechts in overeenstemming met artikel 5 § 1, tweede lid, indien er een realistisch vooruitzicht is dat de uitzetting of uitlevering zal plaatsvinden; zie *Mikolenko v. Estland* (arrest no. 10664/05), 8 oktober 2009, para. 68: "[...] de detentie van verzoeker - een maatregel die is genomen met het oog op zijn uitzetting - is niet voor de gehele duur van zijn detentie geldig gebleven wegens het ontbreken van een realistisch vooruitzicht op zijn uitzetting en het verzuim van de nationale autoriteiten om de procedure met de gepaste zorgvuldigheid te voeren." De Commissie Meijers heeft ook vastgesteld dat het in bewaring stellen van mensen die bescherming zoeken onrechtmatig is, omdat er geen sprake is van een onmiddellijke uitzetting als iemand bescherming aanvraagt. Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao*, p. 2 (eerder aangehaald).

¹¹⁴ Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao*, p. 2

¹¹⁵ Alle mogelijke verlengingen: 14+7+90+90+90 (+60+60) = 411 dagen. Regering van Curaçao, *Beleid inhoudende het te volgen procedure bij een verzoek om bescherming ex artikel 3 EVRM*, juni 2019.

¹¹⁶ Dit is gebaseerd op schattingen van advocaten die dit soort zaken behandelen.

¹¹⁷ Interview met ambtenaren van het Curaçaose ministerie van Justitie, 11 februari 2021 (eerder aangehaald).

¹¹⁸ Interview met Caritas Curaçao, 8 maart 2021 (eerder aangehaald).

¹¹⁹ *M.S.S. v. België* (30696/09) para. 251-264 (eerder aangehaald).

¹²⁰ Interviews met ambtenaren van het Curaçaose ministerie van Justitie, advocaten van Scheperboer & Parris en HRDC tussen januari en mei 2021 (eerder aangehaald).

¹²¹ Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao* (eerder aangehaald), p. 1.

en stellen vragen over de logica. Zoals een advocaat zegt: “De afwijzing laat veel te wensen over, met jurisprudentie die verkeerd wordt uitgelegd; en [de afwijzing] is gebaseerd op foute, irrelevante argumentatie.”¹²² Een andere advocaat stelt vast: “Als je de afwijzing ziet, zie je dat wanneer een vraag van iemand die bescherming zoekt onbeantwoord blijft, daar verder niet op wordt ingegaan. En dit wordt tegen die persoon gebruikt.” Volgens deze advocaat is het besluit rond bescherming willekeurig: “Als ze iemand *niet* willen, dan gebruiken ze de procedure om te beargumenteren waarom niet.”¹²³

Een van de vele zwakke plekken in de beschermingsprocedure is het interview om vast te stellen of iemand internationale bescherming nodig heeft. De ambtenaren die de beoordeling uitvoeren werken bij de vreemdelingenpolitie en zijn derhalve ook verantwoordelijk voor het opsporen van irreguliere migranten. Zoals een advocaat opmerkte: “De overheid kiest ervoor om dezelfde ambtenaren die achter deze mensen aanjagen, en hen als crimineel behandelen als ze aan de kust aankomen, de pet op te laten zetten van humanitair interviewer om hun asiolverhaal te horen.”¹²⁴ Miguels verhaal bevestigt dit: “De interviewers vallen je lastig met hun vragen. Maar ik gaf geen antwoord omdat ik bang was om hun te vertellen wat er in Venezuela gebeurd was. Ik wilde niet dat ik hier ook bedreigd werd.”

De Curaçaose Ombudsman uitte ook zijn zorgen over de manier waarop beoordelingsinterviews over bescherming worden afgenomen: “Momenteel wordt er in de procedure geen rekening gehouden met de psychologische druk die de vluchteling ervaart als hij aankomt in een vreemd land. Deze mensen hebben niet de genoeg de tijd gehad om de rust te vinden om een samenhangend verhaal te vertellen. Iemand wordt gearresteerd en zo snel mogelijk op een vliegtuig gezet.”¹²⁵ Daarnaast is de omgeving waarin de interviews plaatsvinden daar niet geschikt voor. Het kwam voor dat Venezolanen ondervraagd werden binnen gehoorafstand van elkaar, of dat minstens vijf vertegenwoordigers van de Curaçaose of Nederlandse regering aanwezig waren. Verder gaven alle advocaten en geïnterviewde Venezolanen aan dat er geen vertaler aanwezig was.¹²⁶

De Commissie Meijers merkte op dat de procedure niet wettelijk is vastgelegd, maar in beleidsregels, waardoor het onduidelijk is in hoeverre mensen die bescherming zoeken rechten kunnen ontlenen aan deze regels. Dit geldt met name voor de rollen en verantwoordelijkheden van de Adviesgroep en de minister van Justitie bij de beoordeling of iets een kwestie is die verband houdt met artikel 3 van de EVRM. De Adviesgroep adviseert de minister van Justitie, maar de beleidsregels zijn er onduidelijk over of de minister dit advies ook moet opvolgen.¹²⁷ De Ombudsman uitte zijn zorgen over de samenstelling van de Adviesgroep en hun besluitvorming. Hij stelt dat wanneer iemand van de vreemdelingenpolitie zitting heeft in het advieslichaam – iemand die al bij de procedure betrokken was – dit de schijn van belangenverstremming kan oproepen.¹²⁸

7.3 NOG STEEDS GEEN BESCHERMING IN CURAÇAO

De conclusie is gerechtvaardigd dat, hoewel er een nieuwe beschermingsprocedure van kracht is geworden, dit nog steeds niet heeft geleid tot een sterker beschermingskader dat in overeenstemming is met internationale standaarden. Bescherming vragen is een zaak van lange adem, vanwege de vele hindernissen die iemand tegenkomt wanneer hij de procedure wil doorlopen, en vanwege de ondoorzichtigheid van de procedure zelf. De belangrijkste zwakke plekken in de procedure zijn dat mensen onder druk worden gezet om af te zien van bescherming, dat ze weinig of geen toegang hebben tot informatie over hun procedure of juridische hulp, en dat ze nog steeds automatisch worden gevangengezet. De interviews om de noodzaak tot bescherming vast te stellen zijn ontoereikend en het besluitvormingsproces lijkt alleen tot afwijzing te leiden.

In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de onmenselijke omstandigheden waarin mensen worden vastgehouden en waardoor ze ervan weerhouden worden om bescherming te zoeken.

---

¹²² Correspondentie met een advocaat die anoniem wil blijven, 26 april 2021.

¹²³ Interview met advocaat Adir Ayubi, 18 februari 2021.

¹²⁴ Interviews met advocaten van Scheperboer & Parris, februari-mei 2021.

¹²⁵ Interview met Curaçao's Ombudsman, 23 februari 2021.

¹²⁶ In de context van technische ondersteuning en training waren medewerkers van de IND aanwezig tijdens gesprekken.

¹²⁷ Commissie Meijers, *Notitie aangaande de asielprocedure op Curaçao* (eerder aangehaald), p. 1.

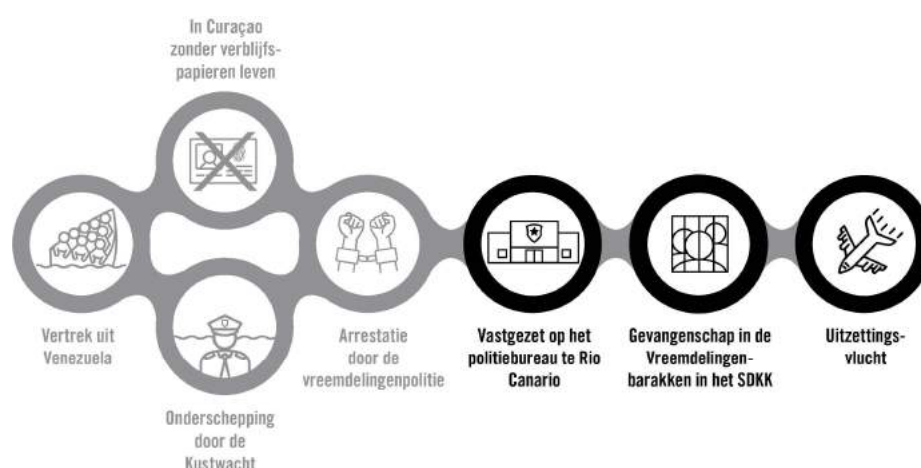
¹²⁸ Ombudsman, *Zorgbrief met betrekking tot het vreemdelingenbeleid (2109) ex. artikel 3 EVRM*, 30 september 2020.

8. DETENTIE EN UITZETTING

“Toen begon de gekte: de bewaarders lieten ons niet slapen. Ze maakten de hele tijd lawaai met hamers. Ik moest op de grond slapen en kreeg slecht te eten. Ik viel in vijf maanden 35 kilo af. Ze brachten ons psychologische schade toe om ervoor te zorgen dat we het eiland zouden verlaten.”

Miguel, februari 2021

Dit hoofdstuk richt zich op wat er gebeurt met een persoon na opsluiting in het politiebureau in Rio Canario: gevangenschap in de Vreemdelingenbarakken, uitzetting en in uitzonderlijke gevallen vrijlating.

8.1 AUTOMATISCH GEDETINEERD

Zoals besproken in het vorige hoofdstuk maakt Amnesty International zich ernstige zorgen dat mensen nog altijd standaard voor onbepaalde tijd in vreemdelingendetentie worden geplaatst, ongeacht hun behoefte aan

bescherming, precies zoals Amnesty International in het vorige rapport al vaststelde.¹²⁹ Tussen begin 2019 en 17 december 2019 zijn 523 mensen in vreemdelingendetentie geplaatst.¹³⁰ Ondanks herhaaldelijk verzoek van deze organisatie heeft de overheid nog geen cijfers voor 2020 en 2021 vrijgegeven.

Tijdens de detentie lopen mensen het risico te worden uitgezet of ontmoedigd de procedure aan te gaan. Dat gebeurde ook met Ana, zoals uit haar hieronder beschreven zaak blijkt.

DE ZAAK VAN ANA

“Traumatisch” noemt Ana haar opsluiting in de vrouwen vleugel van het SDKK, waar ook veroordeelde vrouwelijke criminelen zaten. “Ik heb nooit problemen met de wet gehad. Ik kwam naar dit eiland zonder enige kwaad in de zin.”

Ana vluchtte in 2019 met een boot uit Venezuela, omdat ze doodsbedreigingen kreeg nadat ze getuige was geweest van moord op een overheidsmedewerker. Na haar getuigenverklaring bij de politie begonnen mensen van de overheid haar te bedreigen om haar te laten zeggen wie de moordenaar was. Op een dag kwamen er gewapende overheidsfunctionarissen bij haar thuis met diezelfde eisen. Maar ze weigerde iets te zeggen en besloot het land uit te vluchten.

De Kustwacht onderschepte haar boot en droeg haar over aan de vreemdelingenpolitie. Die bracht haar (na een tussenstop op het politiebureau) naar het SDKK. Ze herinnert zich hoe ze leed onder het slechte eten, het ongedierte en de onmenselijke behandeling door gevangenenbewaarders en migratiepersoneel. “Ze behandelden ons als criminelen. Ze zeiden dat we geen rechten hadden en dat ze ons met plezier zouden uitzetten.”

Na drie maanden detentie hielp HRDC haar een advocaat te vinden die haar beschermingsprocedure in gang zette. Desondanks probeerde de vreemdelingenpolitie haar uit te zetten. Bewaarders vertelden haar dat ze naar een afspraak op het immigratiebureau moest, maar brachten haar naar het vliegveld. Ze mocht haar eigendommen niet ophalen en droeg gevangenskleding. “Ik dacht dat ik op het immigratiebureau mocht uitleggen waarom ik bescherming nodig had. Ik probeerde uit te leggen waarom ik niet terug kon naar Venezuela, al helemaal niet in gevangenskleding.” Ze mocht van de agenten van de vreemdelingenpolitie niet met haar advocaat, HRDC of iemand anders bellen. Ana: “Ze bleven me onder druk zetten: ‘Je moet vertrekken. Je moet vertrekken.’” Maar Ana gaf niet toe. Ze wist een telefoon van een onbekende te lenen en belde HRDC, die haar advocaat waarschuwde. Die slaagde erin het ministerie van Justitie over te halen haar uitzetting stop te zetten. De bewaarders brachten haar terug naar de barakken.

In 2020 besloot de minister van Justitie haar vrij te laten, op voorwaarde dat iemand zich garant voor haar stelde. Ze had toen 15 maanden vastgezeten. Haar zaak is nog onder behandeling onder Artikel 3 van het EVRM.

De Kustwacht droeg Ana over aan de vreemdelingenpolitie, die haar naar het politiebureau in Rio Canario bracht. Dat is de gebruikelijke procedure wanneer de politie denkt dat iemand de LTU – de Curaçaose immigratiewet – overtreedt. Diegene wordt in de cel gezet, terwijl de politie zijn of haar verblijfsstatus controleert en/of de hechtenis voorbereidt.¹³¹ Volgens de geïnterviewde Venezolanen bleven ze daar een paar uur of een nacht.¹³² Geen van de Venezolanen mocht tijdens het verblijf op het politiebureau in Rio Canario contact hebben met een advocaat of juridisch adviseur. Er bestaan geen procedurele regels voor contact met een advocaat in deze fase.¹³³ Alle geïnterviewde Venezolanen kregen op het politiebureau echter

¹²⁹ Amnesty International, *Opgesloten en uitgezet: Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao* (eerder aangehaald). Hoofdstuk 6: “Vreemdelingendetentie en de uitzetprocedure in Curaçao”.

¹³⁰ Staatssecretaris Knops, *Antwoord op vragen van de parlementsleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020.

¹³¹ De bevoegdheden om buitenlanders vast te houden vallen onder Artikel 19 van de LTU (eerder aangehaald).

¹³² Volgens sectie 9.3. van de HIG mag deze vrijheidsbeneming om de identiteit en de verblijfsrechten van de vreemdeling vast te stellen maximaal 6 uur duren. De periode tussen arrestatie en aankomst op de plaats van ondervraging en de uren tussen 22.00 en 07.00 vallen buiten deze tijdsspanne. Instructie bij de LTU, 2006.

¹³³ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 10; Volgens de CPT-standaarden moet “toegang tot een advocaat voor personen in voorarrest het recht omvatten op contact met en bezoek van de advocaat (in beide gevallen onder voorwaarden die de vertrouwelijkheid van hun gesprekken waarborgen) en daarnaast, in principe, het recht voor de betrokkene om een advocaat aanwezig te laten zijn tijdens de ondervraging.” CPT, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, p. 6 onder par. 38.

een in het Nederlands opgesteld uitzettingsbevel. En hoewel ze dat niet konden lezen, moesten ze het ondertekenen. Zoals beschreven vertelden verschillende Venezolanen dat de immigratiedienst hen onder druk zette om te tekenen, vaak met intimiderende of vernederende opmerkingen.

Een vreemdeling wordt vastgehouden in de Vreemdelingenbarakken van de gevangenis, het SDKK, ongeacht of diegene heeft getekend. In de praktijk besluit een door de minister gemachtigde hulpofficier van justitie (een inspecteur van de vreemdelingenpolitie) dat iemand moet worden vastgehouden om de uitzetting zeker te stellen.¹³⁴ Deze hulpofficier moet de buitenlander ondervragen en besluiten of hij of zij in vreemdelingendetentie moet of een alternatief voor detentie, zoals een meldplicht, krijgt opgelegd. Geen van de geïnterviewde Venezolanen of advocaten hebben echter zo een ondervraging meegemaakt of een onderbouwd schriftelijk besluit gezien. De Raad voor de Rechtshandhaving, die belast is met de inspectie van organisaties binnen de rechtsketen, heeft hier evenmin bewijs van gezien.

De autoriteiten van Curaçao hebben geen cijfers bekendgemaakt over hoe vaak een meldplicht in plaats van detentie wordt opgelegd. Amnesty International schat dat het om enkele tientallen mensen gaat.¹³⁵ Al deze mensen moesten een privépersoon of organisatie aanwijzen die garant voor hen stond. Dit garantstellingssysteem is problematisch, omdat het een zware last op individuele personen legt. Zij worden verantwoordelijk voor iemand wat inkomen en huisvesting betreft. Ook maakt dit systeem degene die 'garantgesteld' wordt kwetsbaar voor uitbuiting of misbruik door de garantsteller.¹³⁶ Daarnaast wordt de beslissing om iemand vrij te laten vaak willekeurig genomen, zelfs als er een garantsteller is die aan alle eisen voldoet, en moeten mensen soms alsnog maanden wachten voor ze vrijkomen.¹³⁷

De Vreemdelingenbarakken in het SDKK in Willemstad, Curaçao © Berber van Beek / Studiorootz

Bovendien behoren "alternatieven voor detentie" (namelijk maatregelen voor migratiehandhaving die geen vrijheidsbeneming inhouden) geen alternatieven voor vrijlating te worden. Omdat veel van deze maatregelen nog altijd de bewegingsvrijheid en/of de privacy beperken, moeten ze voldoen aan dezelfde eisen van legaliteit, noodzakelijkheid en proportionaliteit, en niet-discriminerend zijn, zoals eerder beschreven. Ook moeten ze regelmatig opnieuw getoetst worden om te waarborgen dat ze de minst ingrijpende en dwingende middelen zijn waarmee het legitieme doel bereikt kan worden.

---

refworld.org/pdfid/4d7882092.pdf; En hoewel voorarrest van (relatief) korte duur is, moeten de omstandigheden in de politiecellen aan bepaalde basisvoorwaarden voldoen: "Alle politiecellen moeten redelijke afmetingen hebben voor het aantal mensen dat er verblijft en adequate verlichting hebben (dat wil zeggen: voldoende om bij te lezen, uitgezonderd tijdens de slaaptijden) en ventilatie; cellen hebben bij voorkeur daglicht. Daarnaast moeten cellen voorzien zijn van schone matrassen en dekens. Mensen in voorarrest moeten zich indien nodig kunnen ontlasten, in schone en fatsoenlijke omstandigheden, en een adequate wasgelegenheid hebben. Ze moeten elke dag op aangewezen tijden voedsel krijgen, waaronder minstens een volledige maaltijd (te weten iets substantiëlers dan een sandwich)." CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, par. 42, p. 7.

¹³⁴ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 7.

¹³⁵ Op basis van schattingen van advocaten en HRDC.

¹³⁶ Interview met HRDC, Willemstad, 13 mei 2021.

¹³⁷ Interviews met advocaten van Scheperboer & Parris, februari tot mei 2021.

8.2 ONMENSELIJKE OMSTANDIGHEDEN

8.2.1 VASTGEHOUDEN VOOR ONBEPAALEDE TIJD

DE ZAAK VAN EDIXON: 14 MAANDEN OPGESLOTEN

Edixon¹³⁸ (39 jaar), bouwvakker en vader van zeven kinderen, zat van 2019 tot 2020 14 maanden in de Vreemdelingenbarakken. De omstandigheden waren slecht: hij liep voedselvergiftiging op en er was gebrek aan basisproducten zoals zeep en tandpasta. “De gevangenenbewaarders behandelden ons slecht omdat we ‘illegale’ immigranten waren.” Hij mocht zijn familie niet bellen. Ook mocht hij drie maanden niet naar buiten voor wat frisse lucht.

Edixon ging met hulp van HRDC en advocaten in beroep onder Artikel 3 van het EVRM en werd in 2020 vrijgelaten. Hij heeft nog altijd geen officieel document waaruit blijkt dat hem bescherming is toegekend. En hoewel hij blij is dat hij niet wordt uitgezet, kan hij nog steeds niet werken, een ziektekostenverzekering afsluiten of zich herenigen met zijn gezin.

De standaardtermijn voor inbewaringstelling van vreemdelingen die de hulpofficier oplegt is 30 dagen.¹³⁹ De inbewaringstelling mag zonder rechterlijke toetsing maximaal 3 x 24 uur duren.¹⁴⁰ Maar er is geen automatische rechterlijke toetsing. Die vindt alleen plaats wanneer iemand een advocaat heeft die de detentie aanvecht. In de meeste gevallen gebeurt dat niet, vanwege de eerder genoemde hindernissen om rechtsbijstand te krijgen. De duur van de inbewaringstelling kan worden verlengd tot maximaal zes maanden wanneer de vreemdeling om bepaalde redenen niet binnen deze termijn kan worden uitgezet, bijvoorbeeld wanneer de eigenlijke uitzetting mislukt. Een nog langere termijn is toegestaan wanneer de vreemdeling bewust het onderzoek naar zijn of haar identiteit ondermijnt of als het zeer waarschijnlijk is dat de vreemdeling na de zes maanden snel kan worden verwijderd.

In de praktijk lijkt de detentiermijn niet aan deze regels gebonden te zijn. De detentie kan van een paar dagen duren tot, zoals in Edixons zaak, meer dan een jaar. Vier van de mannen die tijdens het bezoek aan de Vreemdelingenbarakken werden geïnterviewd, zaten daar tot wel negen maanden. Amnesty International weet dat één Venezolaan die bescherming aanvraag ruim twee jaar werd vastgehouden.¹⁴¹ De overheid van Curaçao geeft geen plausibele verklaring voor de verlengde detentie.¹⁴² Volgens de mensen die Amnesty International interviewde was het gewoon niet duidelijk wanneer die zou eindigen. Dat was ofwel omdat ze nog in een beschermingsprocedure zaten, of omdat ze op een volgende repatriëringsvlucht moesten wachten omdat er geen regelmatig vliegverkeer tussen Curaçao en Venezuela meer mogelijk was. Voor Venezolanen die geen bescherming aanvroegen, duurde het in de meeste gevallen weken tot maanden voordat ze hun uitzettingsdatum te horen kregen. Geïnterviewden gaven aan dat dit veel stress en frustratie opleverde.

Bij Amnesty International zijn acht zaken bekend van Venezolanen die in de beschermingsprocedure zaten en uit de barakken werden vrijgelaten. De minister van Justitie besloot daartoe nadat ze vijf maanden vastgezet hadden, na veel aandringen van advocaten en HRDC.

8.2.2 GENEGERDE BASISBEHOEFTE

In een vorig rapport uit 2018 concludeerde Amnesty International dat de vreemdelingendetentie plaatsvond onder erbarmelijke omstandigheden – zoals overbevolkte cellen, gebrek aan privacy, slechte hygiëne en

¹³⁸ Interview met Edixon, Willemstad, 18 februari 2021.

¹³⁹ Artikel 10.5 van de Instructie bij de LTU, 2006.

¹⁴⁰ Volgens Artikel 10.5 van de Instructie bij de LTU bestaat er geen wettelijke maximale termijn voor de inbewaringstelling van vreemdelingen. Maar de inbewaringstelling dient redelijkerwijs niet langer te duren dan de tijd die nodig is om de vreemdeling daadwerkelijk te verwijderen.

¹⁴¹ Dick Drayer, *Noodkreet uit de Curaçaose vreemdelingenbarakken*, bit.ly/3iV6Qa6.

¹⁴² Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 22.

onvoldoende bedden. Verschillende Venezolanen meldden uitbuiting en geweld tijdens hun arrestatie en detentie. In hun kwetsbare positie konden ze geen beklag doen bij de autoriteiten. Tijdens het werkbezoek in 2019 zag Amnesty International nog altijd te volle cellen, zeer beperkte faciliteiten, slechte hygiëne, vrouwen met beperkte toegang tot frisse lucht en mannen zelfs helemaal zonder.¹⁴³

De Vreemdelingenbarakken zijn onderdeel van het SDKK. Er is capaciteit voor 15 mannen, maar dat aantal wordt vaak overschreden. Vrouwen gaan naar een aparte afdeling voor vreemdelingen in de vrouwengevangenis, met ruimte voor 20 personen.¹⁴⁴ Een poort scheidt hen van de veroordeelde vrouwelijke gevangenen en de twee groepen delen dezelfde buitenruimte. De vrouwen zitten met drie in een cel. Als de Vreemdelingenbarakken te vol raken, worden Venezolanen vaak in een gewoon deel van de gevangenis gezet, waar ze tussen veroordeelde criminelen verblijven.¹⁴⁵ Venezolanen die in een procedure volgens Artikel 3 van het EVRM zitten, verblijven vaak in Blok 1, waar ook verdachten zitten die hun proces afwachten.¹⁴⁶ Twee van de geïnterviewde mannen zeiden dat ze vijf maanden in Blok 1 vast hadden gezeten. Tijdens het bezoek van Amnesty International in juni 2021 zaten er ook andere veroordeelde gevangenen in een van de celblokken in de Vreemdelingenbarakken. Alle geïnterviewde mannen voelden zich door hen bedreigd.¹⁴⁷

De Commissie Arrestantenzorg Curaçao gaf de Vreemdelingenbarakken in haar meest recente dashboard de een na slechtst mogelijke beoordeling en stelde dat er “kritieke verbeteringen vereist” waren.¹⁴⁸ Wat veiligheid betreft kregen de barakken de slechtst mogelijke score: “Situatie niet acceptabel voor insluiting”.¹⁴⁹ Verklaringen van Venezolanen bevestigen dit beeld: Er is geen geschikte zit- of slaapgelegenheid. Stoelen en/of banken ontbreken en iedereen slaapt in stapelbedden of matrassen op de vloer,¹⁵⁰ vaak zonder lakens, en regenwater lekt de cellen binnen. De gedetineerden moeten zelf hun cellen schoonhouden. Er zijn veel klachten over de slechte hygiëne, waaronder gebrekkige ventilatie, ongedierte en schurft. Ook is er geen privacy. De mannen slapen alen bij elkaar in één kamer, vlak naast het toilet en de wasruimtes. Alle geïnterviewden gaven aan dat het eten slecht was: te weinig, soms bedorven en vaak besmet met vlooieneitjes of ongedierte.

In de Vreemdelingenbarakken. Rechts op de foto de cellen © Dick Drayer

¹⁴³ Volgens de CPT-standaard: “De detentieomstandigheden voor irreguliere immigranten moeten de aard van hun vrijheidsbeperking weerspiegelen, met beperkte restricties en een gevarieerd aanbod van activiteiten. Gedetineerde irreguliere immigranten moeten bijvoorbeeld alle gelegenheid krijgen tot zinvol contact met de buitenwereld (waaronder frequente gelegenheid tot telefoneren en bezoek ontvangen) en mogen binnen het detentiecentrum zo min mogelijk in hun bewegingsvrijheid worden beperkt.” CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2010, par. 79, p. 60.

¹⁴⁴ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 25.

¹⁴⁵ Crónicas del Caribe, Pedro Pablo Peñaloza, *Migrantes venezolanos son encerrados con delincuentes en la cárcel de Curazao*, 8 mei 2021, bit.ly/3Ec4M60.

¹⁴⁶ Het Mensenrechtencomité van de VN drukte onlangs bezorgdheid uit over de slechte omstandigheden in Blok 1 van het SDKK, waar ook Venezolaanse gevangenen zitten. Human Rights Committee, *Concluding observations on the fifth periodic report of the Netherlands*, UN doc. CCPR/C/NLD/6, par. 40.

¹⁴⁷ Interview met gedetineerde Venezolanen tijdens bezoek aan de Vreemdelingenbarakken, Willemstad, 25 juni 2021.

¹⁴⁸ De “Commissie Toezicht Arrestantenzorg Curaçao” controleert of rechtsinstellingen zoals politiecellen, vreemdelingendetentie en verslaafdenopvang correct omgaan met gedetineerden en bewoners. Als dat niet gebeurt, brengt de commissie verslag uit bij minister van Justitie zodat maatregelen genomen kunnen worden. De Commissie Arrestantenzorg, toezichtarrestantenzorg.cw/commissie.

¹⁴⁹ Commissie Arrestantenzorg, *Stand van zaken*, 18 december 2019, toezichtarrestantenzorg.cw/rapportages/dashboard.

¹⁵⁰ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 26.

In de Vreemdelingenbarakken ondergaan de mensen door de langdurige opsluiting en het gebrek aan prikkels een aanzienlijke mate van zintuiglijke deprivatie. De mannen die tijdens het bezoek aan de barakken werden geïnterviewd, zeiden maar twee keer per dag een uur frisse lucht te krijgen. Dat was in een kooi op de binnenplaats, die de Curaçaose en Nederlandse autoriteiten eufemistisch een “recreatieruimte” noemen.¹⁵¹ De toegestane tijd buiten veranderde regelmatig, zoals in het geval van Edixon, die wekenlang helemaal geen frisse lucht kreeg. In de buitenruimte stonden twee tafels en wat stoelen, maar de mannen zeiden dat er normaal gesproken geen of weinig stoelen waren. De enige recreatiemiddelen zijn een domino- en damspel. De rest van de dag moeten ze binnen blijven, in de slecht geventileerde ruimte waar het gemiddeld boven de 30°C was.¹⁵² Drie mannen zeiden zich gedesoriënteerd te voelen; ze wisten niet hoe laat of welke dag het was of hoe lang de gebeurtenissen die zij beschreven duurden. José, die al negen maanden vastzat, zei: “Elke dag kijk ik naar buiten in de hoop dat iemand me informatie over mijn procedure komt brengen. We moeten vechten om niet depressief te raken. We hebben niets om naar uit te kijken, niet eens Kerstmis, Oudjaar, Pasen, of een van de feestdagen.”¹⁵³

- Buenos Tardes, Ministro Presidente HOMAN Riquits De fense Curaçao y demas Autoridades Y medios de Comunicación nos Hacemos presente por medio de este escrito. Haciendo un llamado de atención Mediante esta Manera para expresar lo siguiente: Somos los Ciudadanos [redacted] para Manifestar al Señor Ministro Presidente con Maximo Respeto que Somos personas que tenemos 10 meses detenidos por pedir protección a su país le Queremos notificar que ya cumplimos con todos los Requisitos que el gobierno exige, tenemos nuestras garantías y Emigración los an negado en Varias Ocasiones por Razones insignificantes o por Razones no Contendientes de acuerdo a lo establecido con las leyes, con todo Respeto le pedimos su ayuda para que podamos salir de esta prisión de ilegales las cuales no estan en condiciones para tenernos aqui detenidos, ya que se efectua una Construcción las cuales diariamente Recibimos polvo todos los dias.

- Y nos trae en ocasiones enfermados debido a tanto polvo que Recibimos dia a dia, aparte de eso se encuentran delicantos con nosotros que pueden agredir con nuestra Integridad física, por otra parte se encuentran personas infectadas con COVID-19, las cuales no se estan cumpliendo con las medidas de prevención que establece la Organización mundial de la Salud y tenemos temor de ser infectadas por esta Razón Hacemos este llamado a la maxima autoridad para que seamos Escuchados y con todo Respeto nos despedimos. [redacted]

Brief van drie Venezolaanse mannen waarin ze de premier van Curaçao vragen hen vrij te laten. Op het moment van schrijven, juli 2021, zaten ze tien maanden vast in de Vreemdelingenbarakken. © HRDC

Hoewel gedetineerde vreemdelingen recht hebben op medische zorg, blijft die zeer beperkt.¹⁵⁴ Geïnterviewden vertelden dat er slechts sporadisch een arts kwam, die de gevangenen niet doorverwees naar specialistische zorg.

¹⁵¹ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 5 maart 2020, antwoord 7; Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, antwoord 14.

¹⁵² De buitentemperatuur op Curaçao ligt tussen de 29 en 33°C, *Klimaat Curaçao Island*, bit.ly/3zFSUab.

¹⁵³ Interview met “José” tijdens bezoek aan de de Vreemdelingenbarakken, Willemstad, 25 juni 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

¹⁵⁴ Volgens Artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (IVESCR) moeten staten “het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid” erkennen, beschermen en verwezenlijken. Algemene Vergadering, IVESCR, VN doc. 2200A (XXI); Rule 24 van de UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (de Nelson Mandela Rules) verduidelijkt dat “het verschaffen van gezondheidszorg voor gevangenen de verantwoordelijkheid van de staat is” en dat gevangenen “dezelfde standaard van gezondheidszorg moeten genieten als beschikbaar is voor de gemeenschap”, zonder onderscheid. De Mandela Rules bepalen ook dat gevangenen die specialistische zorg behoeven moeten worden overgebracht naar gespecialiseerde instellingen of ziekenhuizen buiten de gevangenis als zo’n behandeling in de gevangenis niet voorhanden is (Rule 27). Algemene Vergadering, UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners; According to CPT standards: “Alle detentiefaciliteiten voor gedetineerde vreemdelingen moeten toegang bieden tot medische zorg. Speciale aandacht moet worden besteed aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid van asielzoekers, van wie sommigen gemarteld of anderszins mishandeld kunnen zijn in hun land van herkomst.

Als protest tegen de slechte omstandigheden zijn meerdere mensen op verschillende momenten tussen 2019 en 2021 in hongerstaking gegaan,¹⁵⁵ ook ten tijde van dit onderzoek.¹⁵⁶ Een van hen vertelde Amnesty International dat het aanvankelijk verbetering opleverde, maar dat alles na een paar dagen weer hetzelfde was.

Toen Amnesty International de Vreemdelingenbarakken bezocht was er net een verbouwing begonnen. Volgens de leiding van het SDKK zou er een oud cellenblok worden gesloopt om plaats te maken voor een groter blok, waarin vrouwen en gezinnen – alleen moeders met kind(eren) – zouden worden opgesloten. De uitbreiding moet in maart 2022 klaar zijn.¹⁵⁷ Hoewel dit kan helpen tegen overbevolking, voldoen deze plannen nog altijd niet aan de standaarden voor mensenrechten, zoals de vereisten dat overheden vreemdelingendetentie alleen als uiterste middel inzetten, dat ze die beperken tot de kortst mogelijke duur, en dat ze geen kinderen opsluiten vanwege hun migratiestatus.

8.2.3 GEESTELIJKE EN LICHAAMELIJKE MISHANDELING

Het VN-Comité tegen foltering (CAT) toonde zich in 2018 al bezorgd over de erbarmelijke leefomstandigheden in detentie:¹⁵⁸ “Het CAT vindt het zorgelijk dat mensen, voornamelijk Venezolanen, die bescherming in het buitenland zochten en daar op uitzetting wachten, op Curaçao vastzitten in gesloten instellingen met erbarmelijke leefomstandigheden, en dat deze personen worden mishandeld en seksueel misbruikt door politie- en immigratiepersoneel tegen wie geen aanklachten zijn ingediend.” Een van de aanbevelingen was om de functionarissen binnen het immigratieproces te trainen in het omgaan met vreemdelingen volgens de internationale standaarden.¹⁵⁹ Hoewel deze functionarissen volgens de Curaçaose autoriteiten met hulp van Nederland naar behoren zijn getraind, bestaat er geen formeel langlopend cursusprogramma of opfriscursus.¹⁶⁰

Een terugkerende frustratie voor de mensen die opgesloten waren of nog zijn, is het gevoel dat ze ten onrechte als criminelen werden behandeld. Ook betekent elke dag in detentie een dag minder om in het levensonderhoud van familie te kunnen voorzien. Dit leidt tot een gespannen sfeer tussen de gedetineerde vreemdelingen onderling en tussen hen en de gevangenenbewaarders. De vakbond voor gevangenispersoneel noemde de situatie “alarmerend en gevaarlijk”.¹⁶¹ Er is echter geen documentatie over hoe vaak dit tot geweldsincidenten leidt.

Bijna alle geïnterviewden klaagden over slechte behandeling door het gevangenispersoneel. Dit liep uiteen van dagelijkse beledigingen tot ernstiger vernedering. Negen mannen zeiden dat gevangenenbewaarders hen dwongen naakt rond te springen als kikkers. Minstens drie geïnterviewden vertelden dat ze ernstige fysieke mishandeling hebben ondergaan; zes mannen waren van dichtbij getuige van fysieke mishandeling.

BESCHOTEN MET RUBBERKOGELS

In april 2019 werd een groep Venezolanen gedetineerd nadat de Kustwacht hun boot had onderschept en hen had overgedragen aan de vreemdelingenpolitie. In het detentiecentrum vroegen aanvankelijk 33 van hen bescherming aan. Door de druk van hun opsluiting zetten slechts zes mannen de procedure door. Drie uit deze groep (Ángel, Ernesto and Miguel)¹⁶² vertelden Amnesty International over de slechte omstandigheden en de spanningen tussen bewaarders en gevangenen. Ernesto vertelde: “We kregen alleen brood te eten. We sliepen op dunne matjes, heel dicht bij elkaar op de grond. Elke nacht bonkten

---

Het recht op toegang tot een arts omvat ook het recht – als een gedetineerde dat wenst – om onderzocht te worden door een arts naar keuze; van de gedetineerde kan echter verwacht worden dat hij de kosten van zo'n tweede onderzoek draagt.” CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, p. 55, par. 31.

¹⁵⁵ Curaçao.nu, *Groep van tien toch in hongerstaking in SDKK*, 11 april 2019, curacao.nu/groep-van-tien-toch-in-hongerstaking-sdkk/.

¹⁵⁶ Curaçao.nu, Dick Drayer, *Zes Venezolanen in vreemdelingendetentie op Curaçao in hongerstaking*, 23 januari 2021, bit.ly/3tJF7Na.

¹⁵⁷ Gesprek met de heer Hasselmeijer tijdens bezoek van Amnesty International aan de Vreemdelingenbarakken, 25 juni 2021.

¹⁵⁸ VN-Comité tegen foltering (CAT), *Concluding observations on the seventh periodic report of the Netherlands*, 2018, Artikel 11 en 16.

¹⁵⁹ Algemene Vergadering van de VN, *UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners*, UN doc. A/RES/70/175; Algemene Vergadering van de VN, *UN Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules)*, UN doc. A/RES/65/229.

¹⁶⁰ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 10.

¹⁶¹ Caribisch Netwerk, *Opstoot Venezolaanse gevangenen: Situatie in gevangenis is alarmerend*, 20 februari 2020, bit.ly/3gtHbUf.

¹⁶² Interview met “Ángel” en “Ernesto”; 29 januari 2021. Interview met “Miguel”, 21 februari 2021.

de gevangenenbewaarders op de tralies als we gingen slapen en twee keer per nacht schenen ze met een lamp in ons gezicht. Het was echt verschrikkelijk.”

In juni 2019 escaleerde de situatie. De mannen waren in de besloten buitenruimte. Een gevangenenbewaarder sloeg alarm dat de mannen wilden ontsnappen vanwege het lawaai dat ze zouden maken. De mannen wierpen tegen dat ze helemaal niet wilden ontsnappen, want dat zou hun kans op bescherming verkleinen. Maar de bewaarder belde evengoed de politie. Zo'n 30 agenten stormden de ruimte binnen en beschoten de mannen van dichtbij met rubberkogels. Ernesto: “Ze dreigden ons in het hoofd te schieten. Het was afschuwelijk. De kogels deden veel pijn op je buik. Maar ik durfde niet te zeggen dat ik gewond was. Ik was bang dat ze me naar een cel met criminelen zouden sturen als ik mijn mond opendeed.” Na het incident had Miguel een grote blauwe plek in de vorm van een voetafdruk op zijn rug. Ángel en een andere man werden 15 tot 17 keer geraakt door de rubberkogels. Iemand anders liep een gescheurd oor op.

Linker en middelste foto: man die is beschoten met rubberkogels laat de littekens van zijn gescheurde oor en zijn schouder zien. Foto rechts: man laat de littekens op zijn buik zien. © Ietke Witteveen

Gewond, geboeid en naakt werden de zes mannen naar een cel gebracht, waar ze op de grond moesten slapen en heel weinig eten kregen. Alleen voor de man met het gescheurde oor kwam er een arts. Contact met de buitenwereld was verboden. Na drie dagen werden ze teruggebracht naar de barakken en belden ze hun advocaten. Toen die kwamen, waren ze geschokt door de wonden en de psychische toestand van de mannen. Een verzoek om een onafhankelijk arts te laten komen werd genegeerd. De advocaten dienden namens de mannen later een officiële klacht bij de Commissie Arrestantenzorg in.¹⁶³ De commissie zei dat ze nooit een rapport met bevindingen heeft kunnen opstellen, omdat het SDKK geen informatie gaf.¹⁶⁴ De Commissie Arrestantenzorg sprak niet met de zes mannen.

Het internationale recht kent drie beginselen voor het gebruik van minder dodelijke wapens zoals rubberkogels: legaliteit, noodzakelijkheid en proportionaliteit.¹⁶⁵ Of het overplaatsen van de mannen naar een ander cellenblok gerechtvaardigd en legaal was, is vanaf afstand en met de beschikbare informatie moeilijk te beoordelen. Maar de dienst die mensen binnen een instelling verplaatst, moet dat kunnen doen zonder stress of verwondingen te veroorzaken. Voor zover Amnesty International weet, hebben de mannen zich alleen verbaal tegen de verplaatsing verzet. Daarom lijkt zo een ernstige mate van geweld niet noodzakelijk. Een wapen dat meer dan een lichte verwonding kan veroorzaken, mag alleen worden ingezet om tegen iets van vergelijkbare ernst te beschermen, zoals fysieke verwonding. Daarom mogen rubberkogels alleen worden gebruikt om iemand tegen te houden die geweld tegen een ander pleegt. De betrokken mannen pleegden geen geweld, waardoor het beschieten met rubberkogels disproportioneel was.

Bovendien mogen rubberkogels de huid niet doorboren of open wonden veroorzaken. Ze mogen daarom alleen vanaf een bepaalde afstand worden afgeschoten, anders is het risico te groot. In dit geval schoot

¹⁶³ Interviews met advocaten van Schepers & Parris, februari tot mei 2021.

¹⁶⁴ E-mailcorrespondentie met de Commissie Arrestantenzorg, 10 maart 2021.

¹⁶⁵ *UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials*, 7 september 1997, [ohchr.org/en/professionalinterest/pages/useofforceandfirearms.aspx](https://www.unhcr.org/en/professionalinterest/pages/useofforceandfirearms.aspx); De algemene principes voor elk gebruik van geweld zijn zeer duidelijk vastgelegd door de Speciale Rapporteur van de VN over buitengerechtigde executies. *Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions*, Christof Heyns, UN Doc. A/HRC/26/36, par. 55 to 62.

de politie in het wilde weg op mensen, zonder na te gaan of de schoten effect hadden (dat wil zeggen: het verzet tegen de verplaatsing lieten ophouden).¹⁶⁶ Na zo'n incident moet er een onderzoek plaatsvinden en moeten overtreders worden aangegeven.¹⁶⁷ Eventuele slachtoffers moeten ook medische zorg krijgen,¹⁶⁸ (waaronder traumabehandeling) en schadevergoeding. Niets daarvan gebeurde. Al met al komt het buitensporige geweld neer op onmenselijke en vernederende behandeling en kan het zelfs worden gedefinieerd als marteling. Daarom lijkt dit incident een overtreding van Artikel 3 van het EVRM te zijn.

8.2.4 BEPERKT CONTACT MET DE BUITENWERELD

Het is voor gedetineerden heel moeilijk om contact op te nemen met de buitenwereld. Mensen kunnen van buiten wel contact leggen door de gedetineerden telefoonkrediet te geven. Daarmee kunnen ze terugbellen – maar er is beperkte toegang tot de telefoon. Persoonlijke bezoeken waren tijdens de onderzoeksperiode verboden. Dat veranderde in 2021, toen de minister van Justitie aankondigde dat het SDKK, ook de Vreemdelingenbarakken, werd opgesteld voor bezoek.¹⁶⁹

Zoals besproken in het vorige hoofdstuk hadden de advocaten tijdens de onderzoeksperiode geen gegarandeerde toegang tot hun cliënten. Daarnaast was een van de CAT-aanbevelingen aan Curaçao om regelmatig nationale en internationale toezichthouders en ngo's de stand van zaken in de Vreemdelingenbarakken te laten controleren. HRDC heeft echter sinds zijn oprichting in 2018 geen toegang tot de barakken gehad. Zoals besproken in hoofdstuk 7, "Op zoek naar internationale bescherming in Curaçao", sloot de organisatie in juni 2021 een akkoord met de overheid van Curaçao om volledige toegang tot het detentiecentrum te krijgen. In de praktijk mogen HRDC-medewerkers echter alleen mensen bezoeken van wie ze de naam kennen.¹⁷⁰

8.2.5 KLACHTENPROCEDURE

Een gedetineerde behoort verschillende mogelijkheden te hebben om een klacht over ongepaste behandeling of omstandigheden in te dienen, waaronder bij de Commissie Arrestantenzorg.¹⁷¹ In de praktijk is dit heel moeilijk. Gedetineerde vreemdelingen worden niet geïnformeerd over de klachtenprocedure. Als ze dan een klacht willen indienen, is het moeilijk om een advocaat te benaderen die dat wil doen, en voor de advocaten is het moeilijk om hun werk te doen, zoals eerder besproken. Bovendien is het de vraag in hoeverre de commissie effectief haar werk kan doen. Het schietincident hierboven liet zien dat zelfs een officiële klacht van advocaten over ernstig lichamelijk geweld niet tot een onafhankelijk onderzoeksverslag leidde.

De zaak van Juan¹⁷² laat zien hoe moeilijk het is om een klacht in te dienen. Juan probeerde in februari 2021 te ontsnappen uit de Vreemdelingenbarakken. Maar de bewaarders van het SDKK betrapten hen en namen hem en zijn mede-Venezolanen weer gevangen. Volgens Juan werd hij van de rest gescheiden, meegenomen naar een badkamer en daar geslagen door een gevangenenbewaarder, met een gescheurd trommelvlies als gevolg. Hij vertelde Amnesty International dat hij een klacht wilde indienen, maar te horen kreeg dat hij er met niemand over mocht praten. Juan: "Hij (de bewaarder van de Vreemdelingenbarakken)

¹⁶⁶ Volgens Basic Principle 15 mogen wetshandhavers in hun omgang met mensen in hechtenis of detentie geen geweld gebruiken, tenzij dat absoluut noodzakelijk is voor de veiligheid en orde binnen het instituut of hun persoonlijke veiligheid wordt bedreigd. UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials.

¹⁶⁷ Basic Principle 22: "Overheids- en wetshandhavingsinstanties moeten effectieve rapportage- en beoordelingsprocedures vaststellen voor alle incidenten waarnaar wordt verwezen in beginselen 6 en 11 (f). Voor incidenten die op grond van deze beginselen worden gemeld, moeten overheids- en wetshandhavingsinstanties een effectief beoordelingsproces beschikbaar stellen en onafhankelijke administratieve of vervolgingsautoriteiten in staat stellen om onder passende omstandigheden rechtsmacht uit te oefenen. In geval van overlijden en ernstig letsel of andere ernstige gevolgen wordt onverwijld een gedetailleerd rapport gestuurd naar de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor administratieve toetsing en gerechtelijke controle." UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials.

¹⁶⁸ Basic Principle 5 stelt dat wanneer het wettig gebruik van geweld of vuurwapens onvermijdelijk is, de wetshandhavers verplicht zijn: (a) terughoudend te zijn en te handelen in overeenstemming met de ernst van de overtreding en het legitieme doel dat bereikt moet worden; (b) zo min mogelijk schade en verwondingen te veroorzaken, en het menselijk leven te respecteren en te beschermen; (c) ervoor te zorgen dat zo snel mogelijk assistentie en medische hulp worden verschaft aan gewonde of aangedane personen; (d) ervoor te zorgen dat familie of naaste vrienden van de gewonde of aangedane persoon zo snel mogelijk worden geïnformeerd. UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials.

¹⁶⁹ Ministerio di Hustisia, "SDKK ta bai habri bèk pa bishitá", 27 mei 2021, [facebook.com/Minjustcur](https://www.facebook.com/Minjustcur).

¹⁷⁰ E-mailcorrespondentie met HRDC, 17 augustus 2021.

¹⁷¹ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 27.

¹⁷² Interview met "Juan", Willemstad, 2 juli 2021. Amnesty International kan dit verhaal onderbouwen met getuigenissen van andere gedetineerden (gefingerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

zei dat zij het recht hadden om een zaak tegen ons te beginnen vanwege de ontsnappingspoging, en dat wij, ‘illegalen’, geen rechten hadden.” Uiteindelijk wist hij met hulp van HRDC een advocaat te bereiken om een klacht in te dienen. Maar de advocaat kreeg twee keer geen toegang tot zijn cliënt. Hij heeft de klacht niet formeel kunnen maken, omdat het SDKK geen volledig medisch rapport heeft verstrekt, ondanks herhaaldelijk verzoek.

8.3 UITZETTINGEN: RISICO OP *REFOULEMENT*

In 2020 zette Curaçao 243 Venezolanen uit.¹⁷³ De Curaçaose autoriteiten hebben hun uitzettingscijfers voor 2019 niet gedeeld, ook niet na meerdere verzoeken; Amnesty International heeft echter berichten rond uitzettingen verzameld en geconstateerd dat het om minstens 194 Venezolanen ging.¹⁷⁴ Cijfers over 2018 zijn wel beschikbaar gesteld en daaruit blijkt dat Curaçao 1,100 Venezolanen heeft uitgezet.¹⁷⁵

Bescherming aanvragen onder de beschermingsprocedure van Artikel 3 EVRM behoort een mogelijke uitzetting op te schorten; dit is het zo genoemde “absolute karakter” van het artikel.¹⁷⁶ Zolang de asielvraag nog niet is onderzocht, kan eerder terugkeren neerkomen op refoulement.¹⁷⁷ Sinds 2019 slagen advocaten en HRDC er vaker in om de overheid hiervan te overtuigen.¹⁷⁸ Er blijven echter grote zorgen.

Ten eerste gaat het gevangenzetten van mensen die bescherming zoeken door. Iemand kan bezwaar maken tegen de detentie en het uitzettingsbevel¹⁷⁹ door een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechter. Als de rechtbank besluit dat de uitzetting moet worden uitgesteld of stopgezet, moet de detentie ook worden beëindigd. Maar de rechtbank kan alleen marginaal (dus niet inhoudelijk) toetsen. In de meeste gevallen besluit de rechter dat de uitzetting moet worden uitgesteld zolang er nog geen beslissing over de beschermingsvraag is. Maar de rechtbank besluit dan ook dat detentie rechtmatig is, aangezien de betrokkene geen verblijfsstatus heeft, wat grond is om iemand vast te houden. Zoals uit eerdere hoofdstukken blijkt, ontmoedigen de onmenselijke detentieomstandigheden mensen hun beschermingsprocedure voort te zetten – en dat kan uitdraaien op refoulement als iemand vervolgens wordt uitgezet.

Daar komt nog bij dat het absolute karakter van Artikel 3 EVRM niet in andere beleidsregels is neergelegd. Naleving door de overheid hangt sterk af van druk van buitenaf, bijvoorbeeld van advocaten of HRDC. Verscheidene malen probeerde de overheid mensen uit te zetten die bescherming aanvroegen. Dit gebeurde omdat deze mensen geen gelegenheid hadden om de procedures in gang te zetten (zie ook de zaak “Collectieve uitzetting” hieronder), of omdat de overheid niet systematisch controleert of de mensen die uitgezet worden in een asielpprocedure zitten (zie ook de zaak van “Ana” eerder in dit hoofdstuk). Door tussenkomst van HRDC en advocaten werd uitzetting in een aantal gevallen vermeden of uitgesteld – soms zelfs als iemand al op het vliegveld stond. In een paar gevallen zijn advocaten en HRDC naar het EHRM gegaan om een uitzetting te voorkomen.

Voorlopige voorzieningen¹⁸⁰

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kan, onder Regel 39 van het Huishoudelijk Reglement, voorlopige voorzieningen opleggen aan alle staten die partij zijn bij het Europees Verdrag voor de Rechten

¹⁷³ E-mailcorrespondentie met immigratiebureau van Korps Politie Curaçao, *Removals Overview 2020*, 21 januari 2021.

¹⁷⁴ Minstens twee chartervluchten, gearrangeerd met hulp van het Venezolaanse consulaat: rond de 50 Venezolanen uitgezet op 10-11 mei; 27 Venezolanen uitgezet in augustus 2019. In de laatste drie maanden van 2019 zijn 117 buitenlanders door Curaçao uitgezet naar Venezuela, Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020, antwoorden 9-10.

¹⁷⁵ Interview met Lesley Fer, Director of Disaster Response, Willemstad, interviewverslag Amnesty International, 27 mei 2019. 716 mensen zijn gedwongen teruggekeerd tot oktober 2018, Minister-president van Curaçao, mr. Rhuggenaath, *Vervolg verzoek ondersteuning en samenwerking inzake migratie crisis Venezuela*, 10 januari 2019, p. 2, bit.ly/3B5lf8r.

¹⁷⁶ Dit “absolute” karakter wordt ook genoemd in de huidige beschermingsprocedure. Overheid van Curaçao, *Beleid inhoudende het te volgen procedure bij een verzoek om bescherming ex artikel 3 EVRM* (eerder aangehaald), p. 5.

¹⁷⁷ Dit is bevestigd door een rechter in Curaçao met een uitspraak in een proces van een Venezolaanse tegen haar uitzetting. De rechter gaf haar gelijk, omdat de overheid had moeten onderzoeken of ze in de context van Artikel 3 EVRM uitgezet had kunnen worden, ongeacht haar gedrag en het ontbreken van geldige verblijfspapieren. Nu.cw, *Ongedocumenteerde Venezolaanse mag nog niet uitgezet worden*, 26 november 2020, bit.ly/35mVD5.

¹⁷⁸ Interviews en correspondentie met advocaten van Schepers & Parris, februari tot mei 2021; Interview met HRDC, Willemstad, 6 mei 2021.

¹⁷⁹ Als iemand bescherming aanvraagt en uitzetting wil voorkomen, moet diegene volgens Artikel 16.1 van de Landsverordening Administratieve Rechtspraak (LAR), binnen zes weken bezwaar maken tegen het uitzettingsbesluit. LAR (P.B. 2001, no. 80), 3 augustus 2001.

¹⁸⁰ Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Interim Measures*, april 2021, echr.coe.int/documents/fs_interim_measures_eng.pdf.

van de Mens. Voorlopige voorzieningen zijn urgente maatregelen die alleen worden getroffen als er een reëel risico op onomkeerbare schade dreigt. In de meeste gevallen verzoekt de aanvrager uitstel van uitzetting of uitlevering.

Sinds 2019 is slechts drie keer een voorlopige voorziening ingeroepen. In april 2019 leidde dit tot uitstel van de uitzetting van een groep van vijf gedetineerde Venezolanen. Eind 2019 begon deze groep een procedure over de detentieomstandigheden en de toegang tot de beschermingsprocedure. Het Europese Hof stelde voor dat de betrokken partijen een minzame schikking probeerden te treffen. Dat proces is nog niet afgerond op het moment dat dit rapport wordt gepubliceerd.

In december 2019 werd een voorlopige voorziening ingeroepen voor één enkele persoon uit Venezuela. Het Europese Hof bepaalde dat de nationale wettelijke rechtsmiddelen voor inhoudelijke behandeling nog niet waren uitgeput. In oktober 2020 lukte het een groep Venezolanen eveneens om door middel van een voorlopige maatregel uitzetting te voorkomen. Op dit moment is hun zaak in de eerste fase van behandeling.

Advocaten zijn niet altijd op tijd om met een voorlopige voorziening een uitzetting te voorkomen, zoals beschreven in de volgende zaak.

COLLECTIEVE UITZETTING

Eind 2019 onderschepte de Kustwacht drie boten met in totaal 97 Venezolanen die Curaçao probeerden te bereiken. Een aantal van hen werd in de Vreemdelingenbarakken geplaatst; een andere groep werd naar de sporthal van het politiebureau in Rio Canario gebracht. Op verzoek van Curaçao hielpen Nederlandse militairen de sporthal te bewaken (meer over Nederlandse ondersteuning in deze zaak in hoofdstuk 10 “Rollen en verantwoordelijkheden in het Koninkrijk der Nederlanden”). De Curaçaose autoriteiten stonden advocaten geen contact met de Venezolanen toe. Toen een van de advocaten hoorde dat de Venezolanen al in een bus zaten om uitgezet te worden, probeerde hij dat te voorkomen met een spoed kort geding.¹⁸¹ Dat was echter zinloos, want de meesten (95 personen) werden in de drie weken daarna toch uitgezet naar Venezuela.

Advocaten beschreven dit als een collectieve uitzetting, wat is verboden onder artikel 4 van Protocol No. 4 bij het EVRM. Ze konden geen rechtsbijstand verlenen, hoewel verschillende Venezolanen aan de telefoon zeiden dat ze internationale bescherming zochten.¹⁸² De Venezolanen ondergingen geen individueel onderzoek voordat ze werden uitgezet. “Het enige doel was ze zo snel mogelijk uitzetten,” herinnert een van de advocaten zich.¹⁸³

Volgens Curaçaose en Nederlandse autoriteiten zijn er wel degelijk individuele onderzoeken uitgevoerd. Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Raymond Knops (hierna: staatssecretaris Knops) stelt daarnaast dat de uitvoering van het immigratiebeleid een “landsaangelegenheid” is en dat “eventuele onregelmatigheden rond een uitzetting moeten worden beoordeeld door de rechterlijke macht op Curaçao.”¹⁸⁴ Amnesty International acht het zeer onwaarschijnlijk dat de autoriteiten van Curaçao grondig en individueel onderzoek hebben kunnen doen, vanwege het korte tijdsbestek waarin 95 mensen beoordeeld moesten worden, het ontbreken van rechtsbijstand en de verklaringen die de Venezolanen en de advocaten hebben afgelegd.

8.3.1 “VRIJWILLIGE” TERUGKEER

Zoals beschreven informeren de autoriteiten op Curaçao gedetineerde vreemdelingen niet over hun rechten en hebben advocaten niet automatisch toegang tot cliënten. Het Venezolaanse consulaat wordt echter wel op de hoogte gesteld, zodat het de vereiste reisdocumenten kan regelen. Volgens geïnterviewden en nieuwsberichten bezoeken consulaatmedewerkers de gevangenis en de barakken om Venezolanen met argumenten of intimidatie over te halen “vrijwillig” terug te keren. In de gesprekken die Amnesty

¹⁸¹ Interview met advocaat Adir Ayubi, 18 februari 2021.

¹⁸² NOS, *Curaçao zet tientallen Venezolanen uit, advocaten boos*, 30 november 2019, bit.ly/3grcgbj.

¹⁸³ Interview met advocaat Adir Ayubi (eerder aangehaald).

¹⁸⁴ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020.

International met advocaten en Venezolanen voerde, leek geen enkel geval van terugkeer vrijwillig te zijn. De geïnterneerden werden geïntimideerd en onder druk gezet. Dat maakte met name degenen die bescherming hadden aangevraagd erg onzeker. De Curaçaose autoriteiten hadden hun identiteitsgegevens doorgegeven aan het Venezolaanse consulaat, die ze waarschijnlijk zou doorgeven aan de overheid waarvoor ze juist zo bang waren.

Er zijn de afgelopen jaren verschillende “repatriëringsvluchten” geweest, zelfs toen het luchtruim gesloten was. Volgens Curaçaose en Nederlandse autoriteiten tekenen gedetineerde Venezolanen ook “vrijwillig” voor terugkeer en zien ze daarmee dus af van een beschermingsprocedure.¹⁸⁵ Het is zeer de vraag in hoeverre mensen vrijwillig terugkeren. Zoals beschreven kennen mensen hun eigen rechten niet en worden ze vanaf het moment dat ze gearresteerd worden onder druk gezet om een uitzettingsbevel te ondertekenen. Zoals Ana zegt (zie haar zaak eerder in dit hoofdstuk): “We moesten een document tekenen zonder te weten wat het was. Ze zeiden alleen dat ze ons gingen uitzetten.” Toen Ana aangaf dat ze bescherming zocht, lieten ze haar geen contact opnemen met een advocaat of een andere hulpinstantie. “Ze zeiden dat ik de advocaat zelf moest betalen en dat die mij alleen maar zou bedriegen, want advocaten doen het alleen voor het geld.”¹⁸⁶

De huidige detentieomstandigheden worden gebruikt om mensen te dwingen “vrijwillig” terug te keren zonder de beschermingsprocedure te ondergaan. De mate van vrijwilligheid kan niet goed worden beoordeeld zolang mensen geen gelegenheid krijgen zich door een advocaat of een andere juridisch adviseur te laten bijstaan. Een advocaat vertelde hoe veel van haar cliënten zich terugtrokken uit de beschermingsprocedure: “Ze hadden plotseling besloten terug te gaan naar Venezuela. En dan vertrokken ze. Ik weet niet in hoeverre het vrijwillig was; in detentie heerste er een aanzienlijk gevoel van hopeloosheid. Mensen werden vernederd, hadden geen privacy, geen menselijke waardigheid. Ik heb geen contactgegevens, dus ik kan het niet nagaan. Ik vond dat ik mijn beroep als advocaat niet kon uitoefenen.”¹⁸⁷

Directeur Ieteke Witteveen van HRDC zette ook vraagtekens bij de vrijwilligheid van de uitzetting: “Onze juridisch medewerker krijgt geen toegang. Dan is er de psychologische druk van constant te horen krijgen dat juridische procedures toch zinloos zijn en dat ze langdurig in de barakken zullen moeten blijven. Het is een belangrijk onderdeel van hun realiteit. Tegen deze achtergrond heeft een groep, die in uitzichtloze en onhygiënische toestanden verkeerde en zonder perspectief om iets voor de achtergebleven familieleden in Venezuela te kunnen betekenen, er niet bepaald vrijwillig voor ‘gekozen’ om gedeporteerd te worden, maar uit wanhoop.”¹⁸⁸

Het valt moeilijk vast te stellen hoe het de mensen na hun uitzetting vergaat, omdat er al geen gegevens over hen waren en/of omdat ze na hun terugkeer in Venezuela volledig van de radar zijn verdwenen. Geïnterviewde Venezolanen zeiden dat ze geld stuurden naar familieleden die naar Venezuela waren uitgezet. Ze zagen dit als de enige manier waarop hun familieleden in leven konden blijven. Amnesty International kreeg een spraakbericht van een Venezolaan die zei dat hij en zijn groep begin 2021 door de politie waren gearresteerd nadat ze naar Venezuela waren uitgezet. Ze werden een dag vastgehouden op het politiebureau en werden daar afgeperst. Pas na betaling kwamen ze vrij.¹⁸⁹

Daarnaast vertelden verschillende geïnterviewden over een vijftienjarige jongen die in 2019 bij hen in de Vreemdelingenbarakken zat. Hij werd na een week detentie uitgezet. Niet lang na zijn uitzetting probeerde hij Curaçao in 2019 opnieuw per boot te bereiken. Met minstens 30 anderen aan boord, waaronder kinderen, raakte de boot vermist. De lichamen werden nooit gevonden (zie ook de zaak van Luis in Hoofdstuk 6 “Aankomst op Curaçao”). Sommige uitgezette mensen keerden terug naar Curaçao, zoals Miguel. Hij vluchtte een paar weken na zijn gedwongen terugkeer naar Venezuela alweer terug, omdat hij daar vreesde voor zijn leven.

---

¹⁸⁵ Zie bijvoorbeeld staatssecretaris Knops' antwoorden op Kamervragen van Kamerlid Diertens: “De autoriteiten van Curaçao hebben mij laten weten dat 28 van de in bewaring gestelde vreemdelingen op eigen initiatief hun advocaat benaderd hadden en schriftelijk in hun eigen taal hadden verklaard dat zij gebruik wilden maken van de vlucht van 1 december om terug te keren naar Venezuela. Hierbij hadden zij volgens de autoriteiten van Curaçao afgezien van het vervolgen van de aanvraagprocedure tot bescherming onder artikel 3 EVRM.” Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van het Kamerlid Diertens*, Nr. 2020Z24044, 8 januari 2021, antwoorden 4-7.

¹⁸⁶ Interview met “Ana”, 29 maart 2021 (eerder aangehaald).

¹⁸⁷ Interview met een jurist, Willemstad, 28 januari 2021 (geïnterviewde wil anoniem blijven).

¹⁸⁸ Nu.cw, *HRDC: Staatssecretaris Knops geeft vertekend beeld van vluchtelingenproblematiek*, 15 januari 2021, bit.ly/3BY7N7Y.

¹⁸⁹ Spraakbericht van een uitgezette Venezolaan, 4 maart 2021.

8.4 ONWETTIGE DETENTIE EN RISICO OP REFOULEMENT

Al met al voldoet de vreemdelingendetentie op Curaçao nog altijd niet aan internationale standaarden. De automatische detentie van Venezolanen, ongeacht hun behoefte aan bescherming, gaat nog altijd door. De omstandigheden zijn nog steeds onmenselijk: de detentieduur is onbepaald, aangezien die niet aan juridische toetsing is gebonden; basisbehoeften zoals voldoende voedsel en hygiëne worden niet vervuld; mensen worden geestelijk en lichamelijk mishandeld en hebben slechts zeer beperkte toegang tot rechtsbijstand of een klachtenprocedure.

Mensen die internationale bescherming zoeken worden nog steeds niet automatisch gevrijwaard van uitzetting. Ze zijn sterk afhankelijk van advocaten of HRCD, die de overheid ervan moet overtuigen hen niet uit te zetten. Maar het is bijna onmogelijk deze vorm van rechtsbijstand in te roepen. Met het huidige systeem van opsluiten en uitzetten waarborgt de overheid van Curaçao nog steeds de rechten van de mensen die bescherming zoeken niet en voldoet ze met name niet aan de internationale verplichting van non-refoulement.

9. OPSLUITING EN UITZETTING VAN KINDEREN

“Ik schreeuwde: ‘Rafael, Rafael!’ en hoopte dat hij me achter de hoge gevangensmuren zou horen.”

David, vader van Rafael (17 jaar) januari 2021

9.1 GESCEIDEN GEZINNEN

Hoewel de Curaçaose overheid geen informatie heeft gedeeld over het aantal gedetineerde en uitgezette kinderen heeft Amnesty International op basis van interviews met uitgezette kinderen en/of hun ouders en advocaten acht gevallen in de periode van 2019 tot begin 2021 gedocumenteerd. Dit ging om kinderen die zonder ouders in de Vreemdelingenbarakken of in een jeugdgevangenis werden vastgehouden. Van minstens vier van hen waren er op dat moment een of meer ouders op Curaçao. De kinderen werden uiteindelijk gescheiden van hun ouder(s) en uitgezet naar Venezuela, zoals in de zaak hieronder.

In de gevallen die Amnesty International heeft gedocumenteerd waren de kinderen onderschept door de Kustwacht of door de politie gearresteerd op Curaçao. De vreemdelingenpolitie volgt dan dezelfde stappen als bij volwassenen: detentie in het politiestation van Rio Canario, waar ze onder druk worden gezet om een uitzettingsbevel in het Nederlands te ondertekenen zonder een ouder of advocaat te kunnen raadplegen; detentie in de Vreemdelingenbarakken of een jeugdgevangenis waar ze evenmin een advocaat, ouder(s) of andere familieleden kunnen zien. In sommige gevallen, zoals bij Yusmari, werd zelfs telefonisch contact niet toegestaan.

DE ZAAK VAN YUSMARI EN HAAR TWEE ZONEN

Yasmari, een Venezolaanse vrouw die irregulier op Curaçao woont: "Ze namen mijn kinderen zonder waarschuwing mee." © Berber van Beek / Studiorootz

Yusmari (36 jaar), moeder van twee jongens, vertelde Amnesty International dat haar twee zonen (destijds 15 en 16 jaar) buiten haar medeweten met de boot naar Curaçao kwamen. Toen ze aan land kwamen, werden ze onmiddellijk in hechtenis genomen en geboeid en na een korte stop in Rio Canario naar de Vreemdelingenbarakken overgebracht. Daar slaagden ze erin hun moeder te bellen. Zoals Yusmari zich herinnert: "Elke keer dat we elkaar belden, moesten we huilen." Volgens haar jongste zoon, die nu weer in Venezuela is: "Ik voelde me slecht. Ik was het niet gewend om opgesloten te zitten."

Na twee dagen in de barakken werden ze naar een gesloten jeugdinstelling gebracht. Ze mochten geen contact meer met hun moeder hebben. Yusmari vertelde Amnesty International: "Ze zeiden dat ik niet meer met ze mocht praten omdat ze zouden worden uitgezet." Met hulp van een tussenpersoon wist Yusmari een bezoek te regelen. Maar in het jeugddetentiecentrum kreeg ze te horen dat haar zonen een paar dagen eerder al waren uitgezet – iets wat de Curaçaose autoriteiten niet eerder aan haar hadden meegedeeld.

Yusmari huilde toen ze vertelde hoe erg ze haar zonen mist. Het is haar droom dat zij en haar andere twee kinderen bij haar op Curaçao komen wonen, en dat zij er legaal kan werken. Haar zonen hopen dat de toestand in hun land snel verandert. Ze hopen op een dag profsporter te worden of te gaan studeren.

De Curaçaose en Nederlandse autoriteiten zeggen dat er een regeling voor het vasthouden van minderjarige vreemdelingen bestaat.¹⁹⁰ Deze regeling bepaalt dat minderjarigen niet in vreemdelingendetentie geplaatst worden en dat minderjarigen zonder een (bekende) ouder op het eiland onder staatsvoogdij komen. Zeer jonge kinderen gaan naar een internaat, terwijl oudere kinderen in gesloten jeugdfaciliteiten zoals de Justitieel Jeugdinstelling Curaçao worden geplaatst. Kinderen, meestal 17-jarigen, worden soms voor volwassenen aangezien en in vreemdelingendetentie geplaatst. Zodra hun leeftijd is vastgesteld, zouden ze moeten worden overgebracht naar een jeugddetentiecentrum.¹⁹¹ Amnesty International heeft de regeling niet kunnen inzien, want de overheid heeft die niet openbaar gemaakt of gedeeld, ondanks vele verzoeken. Wel heeft de organisatie de zaak van Rafael opgetekend, die de beweringen van de overheid tegenspreekt, zoals hieronder te lezen valt.

¹⁹⁰ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Dierkens*, 15 januari 2020.

¹⁹¹ Interview met ambtenaren van het Curaçaose ministerie van Justitie, 11 februari 2021.

DE ZAAK VAN DAVID EN RAFAEL

David, een Venezolaanse man wiens zoon Rafael werd uitgezet: "Curaçao sloot mijn zoon op en zette hem uit." © Berber van Beek / Studiorootz

Eind 2020 arresteerde de politie de 17-jarige Rafael,¹⁹² omdat hij de avondklok overtrad. Agenten brachten hem naar het politiebureau in Rio Canario. Hoewel hij zijn leeftijd noemde, maakte dat geen verschil voor de manier waarop de agenten hem behandelden: hij mocht niemand bellen, ook zijn vader die op het eiland woont niet. Hij moest de nacht in de politiecel doorbrengen. Pas de volgende ochtend belde de vreemdelingenpolitie zijn vader David.¹⁹³ Ze zeiden dat hij Rafaels paspoort moest komen brengen en dreigden dat ze Rafael hoe dan ook zouden uitzetten. Dus bracht hij het paspoort, in de hoop dat dat zijn zoon zou helpen. Maar Rafael was al naar de Vreemdelingenbarakken overgebracht. Hoewel het paspoort bewees dat Rafael minderjarig was, bleef hij in de barakken vastzitten. Zijn vader wist niet wat er met Rafael zou gebeuren en vroeg hulp aan HRDC.¹⁹⁴ De toegewezen jurist kreeg geen gepaste reactie of informatie van de migratiefunctionarissen.¹⁹⁵ David ging naar de barakken om zijn zoon te zien en hem kleren te brengen. Zijn verzoek werd bij de poort geweigerd. "Ik schreeuwde: 'Rafael, Rafael!' en hoopte dat hij me achter de hoge gevangensmuren zou horen."

Het lukte Rafael uiteindelijk om zijn vader te bellen. Hij smeekte hem te zorgen dat hij vrijkwam. Hij voelde zich ellendig en kon het niet meer verdragen om opgesloten te zijn. Hij kreeg alleen brood te eten en kreeg geen schone kleren. Uiteindelijk tekende hij een uitzettingsbevel en werd na een week detentie het land uitgezet. Zijn vader had niets getekend. Toen Rafael in Caracas aankwam hielden de Venezolaanse autoriteiten hem acht uur vast; ze waren achterdochtig omdat Curaçao een alleenreizende minderjarige had uitgezet, hoewel hij een vader op het eiland had. Ze lieten hem pas gaan nadat ze navraag hadden gedaan bij de Venezolaanse consul op Curaçao.

Vanuit Venezuela legt Rafael uit waarom hij voor uitzetting heeft getekend: op dat moment wilde hij tegen elke prijs de barakken uitkomen. Het vooruitzicht om een procedure te beginnen en langer daarbinnen te moeten blijven was onverdraaglijk. Intussen deden de Curaçaose autoriteiten geen enkele moeite om ervoor te zorgen dat het kind bij aankomst in Venezuela bijvoorbeeld passend onderdak zou hebben, dat hij in zijn basisbehoeften voorzien zou worden en toegang tot de gezondheidszorg – waaronder psychosociale zorg – zou krijgen.

Rafael droomt ervan op een dag in de muziekindustrie te werken. Hoewel de situatie in Venezuela blijft verslechteren, probeert Rafael optimistisch te blijven: "Hoop is het enige wat ik nog heb."

Kinderen worden niet herenigd met (een van) hun ouders als die op het eiland wonen, zoals blijkt uit de zaken van Yusmari en Rafael. In een gesprek met de Curaçaose overheid vernam Amnesty International dat ouders zich bij de autoriteiten moeten melden als hun kind wordt gearresteerd. Als ze dat niet doen, neemt Curaçao het voogdijschap op zich. Als ouders zich na arrestatie wel melden, moeten ze "vrijwillig" met hun

¹⁹² WhatsApp-interview met "Rafael", Willemstad, 19 januari 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren). Interview met "David", Willemstad, 18 januari 2021. Amnesty International zag ook foto's en (officiële) brieven die hun verhaal bevestigen.

¹⁹³ Interview met "David", Willemstad, 18 januari 2021 (gefingeerde naam om de anonimiteit van de geïnterviewde te respecteren).

¹⁹⁴ Zie ook voetnoot 5.

¹⁹⁵ Interview met een jurist, Willemstad, 28 januari 2021 (geïnterviewde wil anoniem blijven).

kind naar Venezuela terugkeren. Zo niet, dan loopt het kind het risico apart te worden opgesloten en alsnog uitgezet. Een kind wordt nooit bij een ouder met irreguliere verblijfsstatus geplaatst, maar in dat geval altijd uitgezet.¹⁹⁶

De Curaçaose overheid heeft geen gegevens gedeeld over de aantallen kinderen die al dan niet met hun ouders zijn uitgezet. Er bestaat geen controlemechanisme dat nagaat hoe een kind eraan toe is nadat het zonder ouder is uitgezet. In interviews met kinderen en ouders leek het erop dat de overheid niet onderzocht of iemand in Venezuela de zorg voor een bepaald kind op zich kon nemen, waardoor het kind bij aankomst in een heel kwetsbare positie terecht kwam. Rafaels ervaring, waarbij de Venezolaanse politie hem na aankomst acht uur vasthield, is hier een treurig voorbeeld van. David zei: “Ze wisten alleen dat Rafael een oma in Venezuela had omdat ik ze dat verteld heb. Maar de vreemdelingenpolitie belde haar niet en zocht niet uit wie voor mijn zoon kon zorgen. Ze belden niemand.”¹⁹⁷ Dit is een schending van artikel 22 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat bepaalt dat staten maatregelen moeten nemen om kinderen te beschermen door hun ouders of andere familieleden op te sporen, om te zorgen dat zij met hun familie worden herenigd.¹⁹⁸

9.2 KINDERRECHTEN GESCHONDEN

De rechten van kinderen worden op vele fronten geschonden,¹⁹⁹ niet alleen doordat ze worden opgesloten in de Vreemdelingenbarakken,²⁰⁰ maar ook in jeugdfaciliteiten.²⁰¹ Een advocaat die verschillende minderjarige vreemdelingen bijstaat, zegt daarnaast dat de rechten van een kind in de praktijk niet altijd worden beschermd. Ze noemde een minderjarige cliënt die (ten tijde van dit onderzoek) al zes maanden vastzat, waarbij haar rechten op scholing en passende recreatie “grof geschonden” werden.²⁰²

Migratiegerelateerde detentie van kinderen wordt door de internationale wetgeving strikt verboden, aangezien die nooit in hun belang kan zijn.²⁰³ Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind en het VN-Comité voor Arbeidsmigranten hebben onderstreept dat “detentie van een kind vanwege zijn eigen migratiestatus of die van zijn ouders een schending van de rechten van het kind is en in tegenspraak met het beginsel van het belang van het kind”.²⁰⁴ Amnesty International verzet zich tegen migratiegerelateerde detentie van alle kinderen – met of zonder begeleiding, of ze nu migranten of asielzoekers zijn. Amnesty International vindt daarnaast dat in de wet moet worden verankerd dat gezinseenheden van ouders met kinderen niet om migratiegerelateerde redenen mogen worden gedetineerd. Kinderen opsluiten vanwege de migratiestatus van hun ouders kan nooit in hun belang zijn, net zomin als van hun ouders worden gescheiden. Kinderen van familie scheiden kan in bepaalde gevallen neerkomen op marteling of andere vormen van mishandeling.²⁰⁵

¹⁹⁶ Interview met ambtenaren van het ministerie van Justitie van Curaçao, 11 februari 2021.

¹⁹⁷ Interview met “David”, 18 februari 2021.

¹⁹⁸ Artikel 22(1) van het VRK: “Hiertoe verlenen de Staten die partij zijn, naar zij passend achten, hun medewerking aan alle inspanningen van de Verenigde Naties en andere bevoegde intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties die met de Verenigde Naties samenwerken, om dat kind te beschermen en bij te staan en de ouders of andere gezinsleden op te sporen van een kind dat vluchteling is, teneinde de nodige inlichtingen te verkrijgen voor hereniging van het kind met het gezin waartoe het behoort. In gevallen waarin geen ouders of andere familieleden kunnen worden gevonden, wordt aan het kind dezelfde bescherming verleend als aan ieder ander kind dat om welke reden ook, blijvend of tijdelijk het leven in een gezin moet ontberen, zoals beschreven in dit Verdrag.”

¹⁹⁹ Volgens CPT-Standaard: “Het CPT is van mening dat alles in het werk moet worden gesteld om te voorkomen dat een minderjarige illegale migrant zijn vrijheid wordt ontnomen. Volgens het beginsel van het ‘belang van het kind’, zoals geformuleerd in artikel 3 van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van het Kind, is detentie van kinderen, met inbegrip van niet-begeleide en gescheiden kinderen, zelden gerechtvaardigd en kan die, naar het oordeel van het Comité, zeker niet alleen worden gemotiveerd door het ontbreken van een verblijfsstatus.” CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, p. 64 onder par. 97.

²⁰⁰ Staatssecretaris Knops verklaart dat hij de Vreemdelingenbarakken niet geschikt vindt voor minderjarigen als zij daar zonder ouders verblijven. Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, Nr. 875, 23 november 2020, antwoord 5.

²⁰¹ Caribisch Netwerk, *Zorgen om minderjarige vluchtelingen op Curaçao*, bit.ly/2TDzCkU.

²⁰² E-mailcorrespondentie met advocaat van Schepersboer & Parris, 23 februari 2021.

²⁰³ *Concluding observations on the initial report of Nicaragua* (11 oktober 2016) CMW/C/NIC/CO/1 in par. 39-40; *Concluding observations on the initial report of Turkey* (31 mei 2016) CMW/C/TUR/CO/1 in par. 47-48; *Concluding observations on the initial report of the Niger* (11 oktober 2016) CMW/C/NER/CO/1 in par. 33; Inter-American Court of Human Rights, *Advisory Opinion OC-21-14: Rights and Guarantees of Children in the Context of Migration and/or in Need of International protection* (19 augustus 2014) in par. 154; UNHCR, “UNHCR’s position regarding the detention of refugee and migrant children in the migration context” (januari 2017).

²⁰⁴ UN Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (CMW), *Joint general comment No. 4 (2017) of the CMW and No. 23 (2017) of the Committee on the Rights of the Child on State obligations regarding the human rights of children in the context of international migration in countries of origin, transit, destination and return*, 16 november 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23 in para. 5.

²⁰⁵ Amnesty International, Hoofdstuk 3 “Policy and Practice of Family Separations Constitute Torture”, *‘You Don’t Have any Rights Here’: Illegal Pushbacks, Arbitrary Detention & Ill-treatment of Asylum-seekers in the United States* (Index: AMR 51/9101/2018).

Om aan de definitie van marteling te voldoen moet een daad: (1) opzettelijk zijn, (2) worden uitgevoerd of goedgekeurd door mensen in overheidsdienst, (3) ernstige pijn of lijden toebrengen, lichamelijk hetzij geestelijk en (4) worden uitgevoerd met een specifiek doel, zoals straf, dwang, intimidatie of om redenen van discriminatie.²⁰⁶

Van al deze vereisten lijkt tot zekere hoogte sprake in de gevallen van Yusmari's zonen en Rafael. 1) De Curaçaose autoriteiten waren zich ervan bewust dat ze kinderen van hun ouders scheidden. Het is zelfs staande praktijk om minderjarigen zonder hun ouders op te sluiten. Er is ook niet geprobeerd hen met elkaar te herenigen, of de ouders zelfs maar hun kinderen te laten bezoeken. In plaats daarvan richtten de autoriteiten zich op uitzetting, en niet op het belang van de kinderen. 2) De arrestatie, opsluiting en uitzetting zijn alle uitgevoerd door mensen in dienst van de overheid. 3) Dit veroorzaakte groot emotioneel lijden bij Rafael en zijn vader, en bij Yusmari en haar zonen. Bovendien heeft de overheid van Curaçao bewust geen moeite gedaan om familie of andere verzorgers in Venezuela te vinden en de kinderen daarmee in een zeer kwetsbare positie gebracht, waarin ze ernstige lichamelijke of geestelijke pijn zouden kunnen lijden. 4) De detentie en scheiding van hun ouders werden gebruikt met het doel de kinderen te dwingen zich niet tegen uitzetting te verzetten.

---

²⁰⁶ Artikel 1, VN-CAT (eerder aangehaald).

10. ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

10.1 MENSENRECHTENSCHENDINGEN BESCHOUWD ALS “LANDSAANGELEGENHEID”

In de laatste jaren is in verschillende rapporten van internationale organisaties, overheidsinstanties, gespecialiseerde organen en deskundigen van de VN, ngo's en talrijke mediakanalen openbaar gemaakt hoe de autoriteiten van Curaçao de rechten schonden van mensen die bescherming zochten op Curaçao. In dezelfde periode gaven de Nederlandse autoriteiten ondersteuning bij de bewaking van zeegrenzen, de beschermingsprocedure en de vreemdelingendetentie. Verschillende Nederlandse Kamerleden hebben hierover Kamervragen gesteld, bijvoorbeeld over de visie van de overheid op de internationale rapporten over mensenrechtenschending,²⁰⁷ de rol van Nederland bij het bewaken van de Venezolanen in de sporthal in 2019²⁰⁸ en de rol van de Kustwacht.²⁰⁸ Een tekenend antwoord van staatssecretaris Knops: “Zowel de Curaçaose als de Nederlandse regering hechten grote waarde aan het naleven van internationale mensenrechtenverdragen. Alle partijen doen hun best hier zo goed mogelijk invulling aan te geven.” Hij benadrukt echter dat “Nederland geen verantwoordelijkheden overneemt van Aruba en Curaçao. Het migratiebeleid is en blijft een landsaangelegenheid.”²⁰⁹

De overheid heeft zich niet beroepen op haar rol om de mensenrechten te “waarborgen”, zoals bepaald onder artikel 43 van het Statuut (zie ook Hoofdstuk 5 “Juridisch kader”), en staatssecretaris Knops heeft de relatie beschreven als een voortzetting van het “huidige pad van wederzijdse samenwerking” onder Artikel 36.²¹⁰ Dit artikel geeft Curaçao de mogelijkheid andere landen binnen het Koninkrijk te vragen om hulp en

²⁰⁷ Staatssecretaris Knops, *Brief inzake toezeggingen n.a.v. plenair debat Venezuela*, Nr. 242199, 21 mei 2019, p. 6.

²⁰⁸ Minister van Defensie, *Antwoorden op de vragen over het Jaarplan 2020 Kustwacht voor het Koninkrijk der Nederlanden in het Caribisch Gebied* (Nr. BS2020003040), antwoorden 1-3.

²⁰⁹ Staatssecretaris Knops, *Brief inzake toezeggingen n.a.v. plenair debat Venezuela*, 21 mei 2019, p.2. Zie ook: Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van het Kamerlid Diertens*, 8 januari 2021, antwoorden 4-7; Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op nadere vragen in antwoord op mondeling overleg d.d. 16 april 2019*, Nr. 162796.02u, 2 juli 2019, p. 1. Staatssecretaris, Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, Nr. 1954, 5 maart 2020, antwoord 5; Minister Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020, antwoord 8.

²¹⁰ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 5 maart 2020, (eerder aangehaald), antwoord 10.

bijstand bij het voldoen aan internationale standaarden; hulp geven is verplicht als die wordt gevraagd. Sinds 2018 heeft Curaçao Nederland drie keer gevraagd om hulp bij de ontvangst en de detentie van Venezolanen. Daarop heeft Nederland verschillende soorten technische en financiële steun verleend.

Amnesty International is van mening dat staten die hulp ontvangen en verlenen ervoor moeten zorgen dat mensenrechten worden gerespecteerd bij het inzetten van dergelijke hulp, in overeenstemming met hun verplichtingen volgens het internationale mensenrecht. Staten die hulp ontvangen of verlenen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden beschermd en dus met gepaste zorgvuldigheid handelen om te voorkomen dat hun hulp resulteert in schending van de mensenrechten.

Nadere details en een analyse van de gegeven Nederlandse hulp en de samenwerking met de Curaçaose overheid komen in de volgende paragrafen aan de orde.

10.2 FINANCIERING VAN OPSPORING, OPSLUITING EN UITZETTING

Begin 2018 stelde Nederland op verzoek van Curaçao €132.000 beschikbaar voor de verbetering en uitbreiding van het mannenblok in de Vreemdelingenbarakken van het SDKK. In dezelfde periode vroeg Curaçao Nederland om hulp bij het optimaliseren van de beschermingsprocedure van artikel 3 van het EVRM. Nederland bood technische hulp, waarbij het Nederlandse ministerie van Justitie en Veiligheid aanbevelingen deed om ze in lijn te brengen met de internationale standaarden.²¹¹ Dit leidde tot een herziene beschermingsprocedure in juni 2019. In Hoofdstuk 7 “Op zoek naar internationale bescherming in Curaçao”, is al aangegeven dat deze procedure niet voldoet aan de internationale standaarden. Tekortkomingen zijn onder meer de beperkte toegang tot rechtsbijstand, de automatische detentie van mensen die bescherming zoeken en de onmenselijke omstandigheden tijdens detentie, wat mensen ontmoedigt bescherming te zoeken. De Curaçaose overheid heeft derhalve met hulp van Nederland beleid geformuleerd waarin grondrechten, zoals het recht op een advocaat en een transparante procedure, niet gegarandeerd zijn. En vanwege deze gebrekkige procedure kunnen Venezolanen die bescherming nodig hebben nog steeds worden teruggestuurd naar Venezuela, waar ze het risico lopen op ernstige mensenrechtenschendingen.

Begin 2019 vroeg Curaçao Nederland om hulp in verband met de crisis in Venezuela.²¹² Zoals in het verzoek te lezen staat, was het belangrijkste doel een “actievare opsporing en verwijdering” te realiseren. Zo wilde Curaçao in de eerstvolgende twee jaar minstens 2.600 mensen verwijderen, om de populatie ongedocumenteerde migranten met 60-75 procent terug te brengen. Praktisch gezien zou dat neerkomen op het verwijderen van 50 mensen per week. Zoals Chrisje Sandelowsky-Bosman van de Universiteit Leiden het verwoordt: “Curaçaose en Nederlandse politici en bestuurders lijken elkaar te vinden in het willen voorkomen van een aanzuigende werking.”²¹³ Dit werd duidelijk weerspiegeld in het soort hulp die de Nederlandse overheid gaf, die gericht was op opsporing, opsluiting en uitzetting.

De Nederlandse overheid stelde €23,8 miljoen beschikbaar voor Aruba en Curaçao, verdeeld over verschillende gebieden:²¹⁴

- €10,7 miljoen ging naar “crisisbeheersing” om het Koninkrijk voor te bereiden op mogelijke rampen, zoals de recente orkanen Irma en Maria.
- €7,2 miljoen ging naar “het optimaliseren van de vreemdelingenketen”.
- €2,2 miljoen was gereserveerd voor de bescherming van de zee grenzen.
- €2 miljoen werd beschikbaar gesteld om de Vreemdelingenbarakken van het SDKK uit te breiden en in lijn te brengen met de CPT-vereisten.

Bijna de helft van het geld, €10,7 miljoen, ging naar “crisisbeheersing”, waarmee het Koninkrijk zich kon voorbereiden op mogelijke rampen zoals de recente orkanen Irma en Maria. Curaçao ligt geografisch echter

²¹¹ Staatssecretaris Knops, *Brief inzake toezeggingen n.a.v. plenair debat Venezuela*, Nr. 242199, 21 mei 2019, p. 3.

²¹² Minister-president van Curaçao, Mr. Rhuggenaath, *Vervolg verzoek ondersteuning en 1 van 6 2 samenwerking inzake migratie crisis Venezuela*, 10 januari 2019, p. 4.

²¹³ Chrisje Sandelowsky-Bosman, e.a. *Samenvatting van: De rechten van ongedocumenteerde kinderen in Curaçao – een gezamenlijke verantwoordelijkheid* (eerder aangehaald), p. 14.

²¹⁴ Brief van staatssecretaris Knops aan de Tweede Kamer, *Respons op ondersteuningsverzoeken Aruba en Curaçao*, 6 september 2019, p. 2.

buiten de orkaangordel en harde wind vormt er zelden een bedreiging.²¹⁵ De minister noch zijn ambtenaren hebben gespecificeerd waaraan het geld is besteed.²¹⁶

Wat het “optimaliseren van de vreemdelingenketen” betreft, concentreerde Nederland zich niet op het verbeteren van de rechtsbescherming van migranten en mensen die bescherming zochten op Curaçao. De toegewezen €7,2 miljoen kwam terecht bij het vergroten van de opsporings-, opsluitings- en uitzettingscapaciteit van de Curaçaose autoriteiten. Nederland investeerde bijvoorbeeld in materieel, zoals transportwagens en communicatieapparatuur voor de Kustwacht en de vreemdelingenpolitie. Daarnaast adviseerden en trainden verschillende Nederlandse vreemdelingeninstanties²¹⁷ het personeel van het SDKK, de Toelatingsorganisatie, de vreemdelingenpolitie en de Kustwacht. Venezolanen, plaatselijke ngo’s en advocaten vertelden Amnesty International dat zij niet betrokken werden bij of konden deelnemen aan de trainingssessies en de werkbezoeken.

10.2.1 MILITAIRE ONDERSTEUNING EN MARITIEME GRENSCONTROLE: “GEEN INVLOED OP WAT ER OP LAND GEBEURT”

Zoals besproken in Hoofdstuk 8 “Detentie en uitzetting” verleende het Nederlandse ministerie van Defensie eind 2019 militaire steun bij het “handhaven van de openbare orde”: Op Curaçaos verzoek assisteerde het Nederlandse leger bij het bewaken van een groep van Venezolanen, die in afwachting van hun uitzetting naar Venezuela in de sporthal waren opgesloten. Staatssecretaris Knops beweerde dat er zowel voor als tijdens de steun aandacht is besteed aan de detentieomstandigheden. De plaatselijke autoriteiten verzekerden hem dat er onder meer voedsel, bedden en medische en juridische hulp zouden zijn. “Het welzijn van de vreemdelingen had altijd prioriteit in onze gesprekken,” liet hij de Tweede Kamer weten. Hij stelde geen vragen over de geschiktheid van de plaats waar deze mensen werden vastgehouden. Hij bleef de sporthal “een tijdelijke opvanglocatie” noemen, terwijl de mensen in werkelijkheid automatisch werden opgesloten en geen contact konden maken met mensen buiten, met name advocaten. In hoofdstuk 8 stelde Amnesty International dat het zeer onwaarschijnlijk was dat iedereen binnen drie weken de kans had gekregen een beschermingsprocedure te beginnen, laat staan een individuele beoordeling te hebben gekregen. Door in te stemmen met het inzetten van militair personeel om bij de onwettige opsluiting van deze groep Venezolanen te helpen, schoten de Nederlandse autoriteiten tekort in hun plicht om de mensenrechten te beschermen en respecteren.

De Kustwacht brengt onderschepte mensen naar Curaçao. © Coastguard

Nederland maakte de afgelopen paar jaar ook personeel en materieel beschikbaar om de Kustwacht te ondersteunen. Nederland verleende voor €2,2 miljoen extra hulp aan de Kustwacht, bijvoorbeeld door de bemanningen aan te vullen met burgermilities uit Curaçao en Aruba. Er werd ook geïnvesteerd in een

²¹⁵ Curaçao.com, *Wanneer is het orkaanseizoen op Curaçao?* <https://bit.ly/3nRuvuB>.

²¹⁶ Staatssecretaris Knops, *Respons op ondersteuningsverzoeken Aruba en Curaçao*, 6 september 2019, (eerder aangehaald), p. 3; Online gesprek met medewerker van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 15 april 2021.

²¹⁷ De Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Koninklijke Nederlandse Marechaussee en de Nederlandse Dienst Terugkeer en Vertrek.

verbeterd opsporingssysteem, onder meer door de aankoop van drones en mobiele walradars.²¹⁸ In eerdere hoofdstukken stelde Amnesty International een keten van intimidatie en mishandeling vast die zich vaak voordoet vanaf het moment dat de Kustwacht een boot met irreguliere immigranten onderschept en overdraagt aan de Curaçaose vreemdelingenautoriteiten, waaronder de opsluiting van kinderen, slechte behandeling en refolement.

De rol en verantwoordelijkheid van de Kustwacht hierin zijn ambigu. Toen Amnesty International het Nederlandse ministerie van Defensie en de Kustwacht naar hun verantwoordelijkheid bij het voorkomen of beëindigen van mensenrechtenschendingen in de immigratieketen vroeg, beweerden ze dat Curaçao verantwoordelijk is voor de behandeling van deze mensen vanaf het moment dat ze overgedragen zijn aan de vreemdelingenpolitie.²¹⁹ Ze zeiden “geen inzicht of invloed te hebben op de daaropvolgende processen aan land”.²²⁰ Maar tegelijkertijd benadrukt de Nederlandse overheid dat de Kustwacht “een schakel in de (immigratie-)keten” is en dat “goede samenwerking met onder andere de immigratiediensten van groot belang” is.²²¹

10.2.2 INSTANDHOUDING VAN EEN ONMENSELIJK DETENTIESYSTEEM

Nederland heeft sinds 2018 Curaçao ruim €2 miljoen gegeven om de Vreemdelingenbarakken te verbeteren. In reactie op Curaçaos verzoek om hulp uit 2018 heeft Nederland begin 2020 €132,000 beschikbaar gesteld om het mannenblok van het vreemdelingendetentiecentrum te verbeteren en een “overdekte recreatiebuitenruimte” te bouwen (in werkelijkheid een luchtkooi, zie hoofdstuk 8 “Detentie en uitzetting”).²²² Het tweede steunpakket van €2 miljoen was bedoeld om de Vreemdelingenbarakken in het SDKK uit te breiden en in lijn te brengen met de CPT-regulering.²²³ Mensen zouden bijvoorbeeld niet meer in een gemeenschappelijke ruimte worden opgesloten, maar in kleinere groepen in verschillende cellen. Volgens de plannen zullen er voldoende beveiligde ruimtes voor recreatie en frisse lucht zijn. Een werkgroep met Curaçaose en Nederlandse ambtenaren komt elke twee weken bijeen om toezicht op de voortgang te houden.

De huidige gerenoveerde ruimtes en de nog niet gerealiseerde uitbreiding zijn duidelijk niet in lijn met de internationale standaarden. Amnesty International constateerde tijdens het in hoofdstuk 8 beschreven bezoek dat de omstandigheden nog steeds onmenselijk zijn. Ook schenden de door Nederland gefinancierde plannen voor de uitbreiding verschillende mensenrechtstandaarden, waaronder het plan voor detentiefaciliteiten voor moeders met kind(eren), wat in strijd is met het principe dat vreemdelingendetentie alleen als uiterste middel mag worden toegepast en dat geen kind vanwege zijn migratiestatus mag worden opgesloten.

Daarnaast maakten Curaçaose en Nederlandse functionarissen bekend dat het hulpgeld voor detentie ook wordt gebruikt voor het organiseren van cursussen over de behandeling van vreemdelingen. Een van de trainingen, “*Hostmanship*”,²²⁴ wordt door de cursusleider beschreven als “de kunst mensen het gevoel te geven dat ze welkom zijn”.²²⁵ Ironisch genoeg waren de deelnemers aan zulke trainingen uitgerekend belast met de opsporing, opsluiting en uitzetting van vreemdelingen – en als zodanig wellicht betrokken bij schendingen.²²⁶ Mensen die de belangen van gedetineerde vreemdelingen behartigden werden er niet bij betrokken. Daarnaast merkte de Raad voor de Rechtshandhaving op dat er geen structureel cursusprogramma (voor voortgezette training) op dit gebied is geweest.²²⁷ Zoals in het vorige hoofdstuk te lezen valt, maakten geïnterviewde Venezolanen die tussen 2019 en 2021 gedetineerd waren duidelijk dat ze nog altijd ruw werden behandeld en in sommige gevallen zelfs werden mishandeld, en dat ze geen toegang

²¹⁸ Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer, *Respons op ondersteuningsverzoeken Aruba en Curaçao* (eerder aangehaald), p. 2.

²¹⁹ Minister van Defensie Bijleveld-Schouten, *Antwoorden op vragen van Kamerleden over Jaarplan 2020 Kustwacht voor het Koninkrijk der Nederlanden in het Caribisch Gebied*, 9 maart 2020.

²²⁰ Online interview met Nederlands ministerie van Defensie en de Caribische Kustwacht, 21 januari 2021.

²²¹ Brief van de minister van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer, *Het Nederlands buitenlands beleid ten aanzien van Latijns-Amerika en de Cariben*, toezegging 5, zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29653-33.html.

²²² Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 15 januari 2020, antwoord 14.

²²³ Staatssecretaris Knops, *Respons op ondersteuningsverzoeken Aruba en Curaçao* (eerder aangehaald) p. 4; Staatssecretaris Knops, *Het Nederlands buitenlands beleid ten aanzien van Latijns-Amerika en de Cariben* (eerder aangehaald); Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, 5 maart 2020, antwoord 8.

²²⁴ Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Diertens*, Nr. 875, 23 november 2020, antwoord 2.

²²⁵ Hostmanship: The Human Mindset, *Historie*, hostmanship.nl/historie.

²²⁶ Deelnemende autoriteiten waren het SDKK, de Toelatingsorganisatie, de vreemdelingenpolitie en de Kustwacht. De Curaçaose en Nederlandse autoriteiten hebben geen informatie over de data van de trainingen gegeven. E-mailcorrespondentie met beambte van het ministerie van Justitie en Veiligheid, 13 april 2021.

²²⁷ Raad voor de Rechtshandhaving, *Vreemdelingenbewaring in Curaçao* (eerder aangehaald), p. 10.

tot een klachtenprocedure hadden. De cursussen en trainingen zijn dus geen effectief middel geweest om de behandeling van vreemdelingen te verbeteren en die in lijn met internationale standaarden te brengen.

10.2.3 ONVOLDENDE TOEZICHT EN CONTROLE

Nederlandse functionarissen van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie gaven aan dat zij geen onafhankelijke middelen hebben om controle of toezicht te houden op de aan Curaçao gegeven steun. Functionarissen van het ministerie van Justitie zien controle of toezicht op de steun niet als hun verantwoordelijkheid; dat zou moeten vallen onder Curaçaose toezichthoudende of adviserende instanties, zoals de Ombudsman of de Raad voor de Rechtshandhaving.²²⁸ Geen van die organisaties heeft echter de effectiviteit van de Nederlandse steun geëvalueerd.²²⁹

In 2018 meldde de CAT al dat er trainingen aan ambtenaren werden aangeboden, onder meer over de behandeling van gedetineerden, het gebruik van geweld en het herkennen van kwetsbare asielzoekers. De commissie was echter teleurgesteld over het gebrek aan beschikbare informatie voor de wetshandhavers, de omvang van de trainingsgroepen, het deel daarvan dat ook werkelijk getraind werd en de lage frequentie van het aantal daadwerkelijk gegeven trainingen.²³⁰ Volgens de CAT moeten er ook methodologie ontwikkeld worden om de effectiviteit en impact van de cursussen te evalueren – om na te gaan of ze inderdaad het aantal gevallen van mishandeling en marteling terugdringen.²³¹ De trainingen zijn nog altijd weinig transparant, en Amnesty International heeft geen antwoord ontvangen op een WOB-verzoek dat in mei 2021 is ingediend.

Wanneer parlementsleden de Nederlandse regering kritische vragen stellen over de Nederlandse steun bij vermoedelijke mensenrechtenschendingen, geeft staatssecretaris Knops steeds de informatie door die de overheid van Curaçao hem verschafft. Hij laat de aantijgingen niet onafhankelijk onderzoeken. Zelfs over deze benadering zijn Kamervragen gesteld. Een tekenend antwoord van staatssecretaris Knops is: “Ik heb de indruk dat de autoriteiten van Curaçao bij het verschaffen van informatie zoveel mogelijk transparantie betrachten.”²³²

Amnesty International is ernstig bezorgd dat de Nederlandse overheid door ondersteuning te blijven geven zonder onafhankelijk toezicht op of onderzoek naar de schending van mensenrechten te laten uitvoeren, een systeem van mishandeling in stand helpt houden.

10.3 BIJDRAGEN AAN MENSENRECHTENSCHENDINGEN

Het is duidelijk geworden dat sinds het vorige rapport de rechten van vluchtelingen en migranten op Curaçao nog altijd ernstig worden geschonden. De Nederlandse autoriteiten hebben “het pad van de wederzijdse samenwerking” gekozen door hun steun aan Curaçao te intensiveren. Ondanks de alarmerende signalen over mensenrechtenschendingen heeft Nederland financiering, training, materieel en andere vormen van ondersteuning verschafft om de capaciteit van de Kustwacht, de vreemdelingenpolitie en het detentiecentrum te vergroten. Nederland stelde geen bindende waarborgen voor mensenrechten in en liet vermoedelijke gevallen van mishandeling niet onafhankelijk onderzoeken. Amnesty International luidt de noodklok over het feit dat de Nederlandse steun, in plaats van mensenrechtenschendingen te beëindigen, ertoe heeft geleid dat stijgende aantallen mensen, onder wie kinderen, zijn aangehouden of onderschept en naar detentiecentra of opsluitingslocaties zijn gebracht waar ze risico lopen op onmenselijke behandeling en refoulement naar Venezuela. De Nederlandse autoriteiten schenden daarmee hun plicht onder het internationale recht om de mensenrechten te respecteren en beschermen

²²⁸ Online interview met ambtenaren van het Nederlandse ministerie van Justitie en Veiligheid, 12 februari 2021.

²²⁹ Wel publiceerden zij gerelateerde stukken. In 2018 schreef de Ombudsman een rapport over het vreemdelingenbeleid in Curaçao, en in 2020 een bezorgde brief over de samenstelling van de adviescommissie voor de asielprocedure. Geen van de documenten kreeg echter een officiële reactie van de minister van Justitie. De Raad voor de Rechtsbescherming publiceerde in 2020 ook een onderzoeksrapport over vreemdelingendetentie, maar moet nog beginnen met het controleproces.

²³⁰ CAT, Observation 20 of the *Observations of the Seventh Periodic Report of the Netherlands*.

²³¹ CAT, Observation 21(d) of the *Observations of the Seventh Periodic Report of the Netherlands*.

²³² Staatssecretaris Knops, *Antwoorden op vragen van de Kamerleden Groothuizen en Dierkens*, 5 maart 2020 (eerder aangehaald), antwoord 11.

11. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

11.1 CONCLUSIES

Na Amnesty Internationals eerdere rapport *Opgesloten en uitgezet: Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao* uit 2018 is de situatie van Venezolanen die naar Curaçao zijn gevlucht niet verbeterd: Venezolanen die internationale bescherming nodig hebben, onder wie kinderen, worden onderworpen aan mensenrechtenschendingen zoals automatische opsluiting onder onmenselijke omstandigheden, slechte behandeling en ontzegging van hun recht om bescherming te zoeken.

De crisis in Venezuela is de afgelopen jaren verergerd, waardoor miljoenen Venezolanen hun land moesten ontvluchten. Curaçao blijft een land van toevlucht voor hen, ook al is het bijna onmogelijk geworden er op een reguliere manier te komen. Vele Venezolanen zien geen andere mogelijkheid dan irregulier met een boot naar Curaçao te varen, met gevaar voor eigen leven. In de afgelopen drie jaar zijn er minstens 60 mensen verdrongen of vermist geraakt toen ze Curaçao per boot probeerden te bereiken. De meeste Venezolanen kunnen niet voldoen aan de criteria die de overheid stelt voor een legaal verblijf. Ze zijn daardoor gedwongen irregulier op het eiland te wonen. Volgens schattingen wonen er 17.000 ongedocumenteerde Venezolanen op Curaçao. Dat betekent dat ze niet mogen werken en geen toegang hebben tot het publieke zorgstelsel, wat hen uiterst kwetsbaar maakt voor uitbuiting en misbruik.

In 2019 introduceerde Curaçao, na nationale en internationale druk, een vernieuwde internationale beschermingsprocedure onder artikel 3 van het EVRM, met hulp van Nederland. Amnesty International heeft echter geconstateerd dat de procedure niet in lijn is met internationale standaarden. De autoriteiten van Curaçao schenden de rechten van Venezolanen die bescherming zoeken in verschillende schakels van de immigratieketen. In de meeste gevallen begint deze keten als Venezolanen door de Nederlands-Caribische Kustwacht op zee worden onderschept en aan de Curaçaose vreemdelingenpolitie worden overgedragen, en vervolgens naar het politiebureau in Rio Canario gebracht. Ze moeten veel hindernissen overwinnen om internationale bescherming aan te vragen: tijdens de detentie op het politiebureau zet de vreemdelingenpolitie hen onder druk om een uitzettingsbevel in het Nederlands te ondertekenen, ongeacht of ze internationale bescherming nodig hebben. Hun rechten worden hun niet uitgelegd en ze krijgen geen tolk aangeboden. Vervolgens worden ze automatisch opgesloten in de Vreemdelingenbarakken van het SDKK, alweer ongeacht hun behoefte aan bescherming. In de barakken gebruiken de bewaarders verbale en fysieke intimidatie om hen te ontmoedigen rechtsbijstand te zoeken en bescherming aan te vragen. Advocaten en ngo's hebben geen standaardtoegang tot het detentiecentrum om rechtshulp te verlenen. Daarnaast raken mensen ontmoedigd om een beschermingsprocedure te beginnen door het vooruitzicht om voor onbepaalde tijd en onder onmenselijke omstandigheden opgesloten te blijven.

Als mensen toch een beschermingsprocedure volgens artikel 3 EVRM beginnen, worden ze geconfronteerd met andere tekortkomingen in de procedure. Ze ervaren de omstandigheden en de manier van ondervragen tijdens de interviews ter beoordeling van de beschermingsvraag als intimiderend, omdat de agenten van de vreemdelingenpolitie die deze interviews afnemen ook belast waren met hun arrestatie en opsluiting. Daarnaast is de procedure niet vastgelegd in de wet, maar in beleidsregels, waardoor het onduidelijk is in

hoeverre de mensen die bescherming zoeken zich op grond van deze regels op rechten kunnen beroepen. Het besluitvormingsproces is niet transparant: de Curaçaose autoriteiten geven geen adequate informatie over hun procedure of besluitvorming en laten hen in grote onzekerheid. Tot nu toe heeft de procedure alleen tot afwijzingen geleid.

De vreemdelingendetentie voldoet nog altijd niet aan de standaarden volgens het internationale recht. Venezolanen worden nog steeds automatisch opgesloten in de Vreemdelingenbarakken. De duur van de detentie is onbepaald, omdat het besluit tot detentie niet automatisch door een rechtbank wordt getoetst. Mensen kunnen alleen worden vrijgelaten na een besluit van de minister van Justitie en als iemand garant voor hen staat, wat tot grote willekeur leidt. De omstandigheden in de Vreemdelingenbarakken zijn sinds het eerste rapport uit 2018 onmenselijk gebleven: in basisbehoeften zoals voldoende voedsel en hygiëne wordt niet voorzien. Door Amnesty International geïnterviewde mensen spraken over lichamelijke en geestelijke mishandeling door de bewaarders; ze werden behandeld als criminelen of gedwongen naakt rond te springen als een kikker. De klachtenprocedure voor gedetineerde vreemdelingen was ontoegankelijk en daardoor ineffectief, wat bijdraagt aan een sfeer van straffeloosheid voor bewaarders en politie. Het opzettelijke en disproportionele geweld dat de politie tegen hen gebruikte en de ernst van hun verwondingen lijkt neer te komen op marteling of andere slechte behandeling.

De nieuwe renovatieplannen voor de Vreemdelingenbarakken, hoofdzakelijk gefinancierd door Nederland, lijken geen substantiële verbeteringen te bieden: ze blijven op het gevangenisterrein staan, bieden geen alternatieven voor detentie en er worden nog steeds kinderen opgesloten vanwege hun migratiestatus.

Mensen die internationale bescherming zoeken worden nog steeds niet automatisch gevrijwaard van uitzetting. Zij zijn sterk afhankelijk van advocaten of HRDC, die de overheid moeten overtuigen hen niet uit te zetten. Soms gebeurt dit pas op het vliegveld, als ze op het punt van uitzetting staan. Advocaten en HRDC kunnen een uitzetting niet altijd tegenhouden, omdat zij moeilijk contact kunnen krijgen met Venezolanen in vluchtelingendetentie. In 2019 hielp Nederlands militair personeel op verzoek van Curaçao een sporthal op het politiebureau in Rio Canario bewaken, waar Venezolanen in afwachting van hun uitzetting zaten opgesloten. De Curaçaose autoriteiten stonden advocaten geen contact met de Venezolanen toe. Binnen drie weken werden ze uitgezet naar Venezuela. Advocaten omschreven dit als een collectieve uitzetting, in strijd met het internationale recht. Amnesty International acht het hoogst onwaarschijnlijk dat de Curaçaose autoriteiten binnen drie weken een grondige individuele beoordeling hebben kunnen uitvoeren van 95 personen, die allen toegang tot rechtsbijstand behoren te hebben gekregen. Door geen individueel en grondig onderzoek naar de beschermingsbehoefte te doen, hebben de Curaçaose autoriteiten de uitgezette Venezolanen blootgesteld aan een groot risico op ernstige mensenrechtenschendingen. Op grond van het beschikbare bewijsmateriaal lijken de uitzettingen naar Venezuela dus te zijn uitgevoerd in strijd met het internationale recht, met name het beginsel van non-refoulement.

Curaçao heeft de rechten van Venezolaanse kinderen geschonden door hen op te sluiten en van hun ouder(s) te scheiden. Amnesty International heeft documentatie over acht kinderen die tussen volwassenen in de Vreemdelingenbarakken of in jeugdinstituten werden opgesloten. Ze werden niet herenigd met hun ouder(s) en mochten ook geen bezoek van hun ouder(s) hebben. In plaats daarvan zetten de Curaçaose autoriteiten hen uit, of wilden ze dat doen, zonder toestemming van hun ouders of zonder dat er een beschermingsprocedure was afgerond. De Curaçaose autoriteiten gaan niet na wie er voor het kind kan zorgen of wat zijn of haar leefomstandigheden na uitzetting zullen zijn. Amnesty International is van mening dat het opzettelijke en ernstige geestelijke lijden dat overheidsfunctionarissen veroorzaakten door kinderen uit te zetten en van hun ouder(s) te scheiden, in sommige gevallen gelijk kan staan aan marteling.

Ondanks verschillende alarmerende signalen van ernstige schendingen van vluchtelingen- en vreemdelingenrechten hebben de Nederlandse autoriteiten hun actieve samenwerking met en ondersteuning van Curaçao geïntensiveerd, hoofdzakelijk op het gebied van opsporing, detentie en uitzetting van vreemdelingen en mensen die bescherming zoeken. Nederland blijft het inzetten van de vreemdelingenpolitie en vergelijkbare onregelmatigheden zien als een landsaangelegenheid. Maar het Nederlandse leger hielp bij de bewaking van een groep onwettig opgesloten Venezolanen, die hoogstwaarschijnlijk collectief zijn uitgezet, dus zonder een individuele procedure te hebben gekregen. Nederland heeft ook substantieel geïnvesteerd in de Kustwacht, die zichzelf beschouwt als “een schakel in de immigratieketen”. De Nederlandse autoriteiten hebben de Kustwacht van materieel en personeel voorzien om op een irreguliere manier mensen die per boot aankomen te onderscheppen. De Kustwacht draagt de onderschepte mensen vervolgens over aan de Curaçaose vreemdelingenpolitie, ongeacht of ze een groot risico lopen om blootgesteld te worden aan mensenrechtenschendingen. De Nederlandse autoriteiten hebben geen enkele bindende waarborg voor de mensenrechten ingebouwd, geen onafhankelijk toezicht gehouden op de gegeven steun en die niet geëvalueerd; daarnaast hebben zij de mensenrechtenrisico's en vermoedelijke schendingen niet effectief onderzocht, waarmee ze een stelsel van misbruik in stand houden.

Daarmee heeft de Nederlandse overheid de internationale standaard in het eerbiedigen en beschermen van de mensenrechten niet nageleefd.

11.2 AANBEVELINGEN

11.2.1 AAN DE OVERHEID VAN CURAÇAO

Waarborg de rechten van mensen die internationale bescherming nodig hebben:

- Zorg voor transparant migratiebeleid, waaronder een beschermingsprocedure, die wettelijk bindend en in lijn met de internationale standaarden is.
- Zorg ervoor dat alle vreemdelingen die bescherming nodig hebben toegang tot de beschermingsprocedure hebben – ongeacht hoe en wanneer ze op het eiland zijn aangekomen – en voorkom dat mensen worden teruggestuurd naar een plek waar ze – in strijd met het beginsel van non-refoulement – risico op ernstige mensenrechtenschendingen lopen.
- Beoordeel beschermingsaanvragen zorgvuldig op alle merites in een grondige en eerlijke beschermingsprocedure, inclusief procedurele waarborgen zoals het verschaffen van informatie, professionele tolkdiensten, toegang tot rechtsbijstand en een rechtsmiddel tegen een negatieve beschikking. Het rechtsmiddel moet een opschortende werking van de beslissing inhouden.
- Zet niemand uit voordat zijn of haar beschermingsaanvraag snel, individueel, eerlijk en doeltreffend is beoordeeld en neem dit op in de wetgeving.
- Tref vanuit een humanitaire benadering beschermende maatregelen die toegang tot een legale verblijfsstatus voor Venezolanen bespoedigen en versterk de beschermingsprocedure. Zorg er intussen voor dat mensen in de procedure en irreguliere migranten in nood worden voorzien in basisbehoeften zoals onderdak, voedsel en adequate gezondheidszorg.
- Werk samen met en vraag hulp aan de Nederlandse overheid om het internationale beschermingskader te versterken, met name op het gebied van gratis rechtsbijstand voor mensen in vluchtelingendetentie.

Zorg ervoor dat het belang van het kind de eerste overweging is bij alle beslissingen waarbij kinderen betrokken zijn:

- Stop met het opsluiten van kinderen en scheid ze niet meer van hun ouders en/of wettelijke voogden, ongeacht hun verblijfsstatus.
- Wanneer de overheid aantoonbaar dat maatregelen voor vreemdelingen, die de mensenrechten beperken, noodzakelijk en proportioneel zijn, moeten er alternatieven voor detentie voor het hele gezin worden toegepast.
- Neem de rechten van ongedocumenteerde kinderen op in de wet en ontwikkel beleid om hun rechten beter te beschermen.

Zorg ervoor dat het opsluiten van migranten en mensen die internationale bescherming zoeken alleen bij uitzondering en als uiterste middel plaatsvindt, wanneer dat in specifieke omstandigheden nodig is. Vreemdelingendetentie moet – conform internationale mensenrechtenstandaarden – altijd proportioneel zijn en een legitiem doel dienen.

- Zorg ervoor dat alle gedetineerde vreemdelingen in hun eigen taal over hun rechten worden geïnformeerd bij hun arrestatie, op het politiebureau en in het detentiecentrum. Laat hen geen uitzettingsbevel in het Nederlands ondertekenen voor ze in staat zijn gesteld bescherming aan te vragen.
- Neem menselijker alternatieven voor detentie op in de wet. Verbeter in de tussentijd de omstandigheden in de Vreemdelingenbarakken en waarborg een menselijke benadering van de gedetineerde vreemdelingen. Sluit migranten en mensen die bescherming zoeken niet op bij veroordeelde misdadigers.

- Zorg ervoor dat beschuldigingen van mishandeling, buitensporig geweld of enige andere vorm van misbruik tijdens een arrestatie of in vreemdelingendetentie onmiddellijk, grondig, onafhankelijk en onpartijdig door een onafhankelijke instantie worden onderzocht. De daders moeten worden vervolgd en de slachtoffers moeten schadeloos worden gesteld.
- Voer een onafhankelijk, onpartijdig, onverwijld en grondig onderzoek uit naar de beschieting met rubberkogels in de Vreemdelingenbarakken in april 2019. Zorg ervoor dat de Venezolanen die bij het incident aanwezig waren deelnemen aan het onderzoek en maak de bevindingen openbaar.
- Zorg ervoor dat alle mensen in vreemdelingendetentie onbelemmerd toegang tot een rechtsbijstandverlener hebben. Zorg voor gratis rechtshulp voor iedereen in detentie die zelf geen advocaat kan betalen.
- Zorg ervoor dat elke beslissing met betrekking tot detentie automatisch en regelmatig opnieuw wordt getoetst door een rechtbank of een vergelijkbaar bevoegd, onafhankelijk en onpartijdig orgaan.

Voer een constructieve dialoog en werk samen met belanghebbenden zoals de Ombudsman, adviesorganen en mensenrechtenorganisaties.

- Zorg ervoor dat data, regelgeving en andere relevante documenten helder worden gecommuniceerd; maak deze informatie openbaar.

11.2.2 AAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Zorg ervoor dat de mensenrechten bij alle samenwerkingsvormen binnen het Koninkrijk worden gerespecteerd en beschermd en dat mensenrechtenschendingen worden voorkomen en beëindigd.

- Zorg ervoor dat gezamenlijke operaties of activiteiten met inachtneming van de internationale mensenrechten worden uitgevoerd en laat actie ondernemen om mensenrechtenschendingen zoals refoulement te voorkomen.
- Verbeter de samenwerking binnen het Koninkrijk op het vlak van de mensenrechten, en met het maatschappelijk middenveld in het hele Koninkrijk.

11.2.3 AAN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Zorg ervoor dat de mensenrechten bij alle vormen van samenwerking met Curaçao worden gerespecteerd en beschermd.

- Onderzoek mensenrechtenrisico's en stel bij het geven van steun bindende waarborgen voor de mensenrechten vast.
- Voer een onafhankelijk, onpartijdig, onverwijld en grondig onderzoek uit naar de ondersteuning en overige samenwerking tussen Nederland en Curaçao op het vlak van migratie, en met name naar de activiteiten van de Kustwacht en de bewaking van de Venezolanen in de sporthal in 2019, met oog op een dringende herziening van procedures of handelwijzen die de mensenrechten van personen die bescherming zoeken in gevaar blijken te brengen.
- Zorg ervoor dat mensen die internationale bescherming zoeken op Curaçao aan elk onderzoek deelnemen en worden gehoord; zorg er ook voor dat de bevindingen openbaar worden gemaakt.
- Roep in samenwerking met Curaçao effectieve en onafhankelijke mechanismes in het leven om toezicht te houden op de gegeven ondersteuning en die te evalueren in het licht van internationale mensenrechtenstandaarden; zorg daarbij ook voor methodologieën om de effectiviteit en de impact van de trainingen te evalueren.
- Steun Curaçao bij het opzetten van een systeem van gratis rechtshulp voor gedetineerde vreemdelingen.
- Intensiveer de steun voor betrokken lokale organisaties, met name mensenrechtenorganisaties zoals HRDC.
- Zorg ervoor dat de gegeven steun, en specifiek de stappen die genomen worden om mensenrechten te respecteren en beschermen, transparant worden gecommuniceerd.

AMNESTY INTERNATIONAL VECHT VOOR MENSENRECHTEN OVER DE HELE WERELD. ONRECHT TEGEN ÉÉN MENS GAAT ONS ALLEMAAL AAN.

CONTACT US

info@amnesty.org

+44 (0)20 7413 5500

JOIN THE CONVERSATION

www.facebook.com/AmnestyGlobal

[@Amnesty](https://twitter.com/Amnesty)

NOG STEEDS NIET VEILIG

VENEZOLANEN KRIJGEN GEEN BESCHERMING IN CURAÇAO

De rechten van Venezolanen die naar Curaçao zijn gevlucht, worden nog altijd geschonden, ook na het eerste rapport uit 2018 van Amnesty International hierover. Venezolanen worden automatisch en onder onmenselijke omstandigheden gedetineerd, en ze worden ontmoedigd om bescherming aan te vragen. Kinderen worden opgesloten en van hun ouders gescheiden. De Nederlandse overheid heeft bijgedragen aan een systeem van misbruik door opsporing, opsluiting en uitzetting van deze mensen op Curaçao te ondersteunen. De overheid heeft daarmee niet voldaan aan de internationale standaarden voor het respecteren en beschermen van de mensenrechten.

Amnesty International roept de overheid van Curaçao op ervoor te zorgen dat alle vreemdelingen die bescherming nodig hebben toegang tot de beschermingsprocedure hebben, en te garanderen dat niemand – in strijd met het beginsel van non-refoulement – wordt uitgezet naar een land waar hij of zij een reëel risico op ernstige mensenrechtenschending loopt. De organisatie roept de Nederlandse regering op te garanderen dat de mensenrechten tijdens het ondersteunen van of samenwerken met Curaçao gerespecteerd en beschermd worden.